

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α.

Μ. Ρ. ΑΛΒΑΝΕ, ΣΚΕΥΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΣΚΟΠΕΥΤΟΥ. Ἐπεισόδιον τῆς πολιορκίας τῶν Παρισίων, μετάφρασις Α. Ἀραβαντινοῦ.

ΜΕΤΑΞΥ ΔΥΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ, Χαρακτήρ εἰς μίαν πράξιν, ὑπὸ Κ. Ζέου.

ΠΕΡΙ ΘΥΣΙΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΕΘΝΙΚΟΙΣ, (συνέχεια καὶ τέλος) ὑπὸ Κωνστ. Νεστορίδου καθηγητοῦ.

ΑΛΙΣ (ἀπόσπασμα κατὰ τὸν Debay).

Ὁ ΜΕΣΣΙΑΣ καὶ ἡ ΜΕΣΣΙΑΣ, (ποίημα Κλέπτοκ) μετάφρασις Ἀγγ.

ΤΑ ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ, ὑπὸ Κ. Γεωργαντιπούλου.

ΛΘΩΟΣ ΚΑΤΑΛΙΚΑΣΘΕΙΣ. Ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων ἐνὸς ἀθλίου, ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Α. Σ.

ΧΡΟΝΙΚΑ. (τὸ χρηματιστήριον καὶ ἡ μεταλλομανία. — Ὁ Μάιος καὶ οἱ περίπατοι. — Ὑλῆ καὶ πνεῦμα. — Ποιητικὸς διαγωνισμὸς. — Νεκρολογία. Λάζαρος Φῶνος) ὑπὸ Ν. Ματταράγκα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΙ. (ἡδύση ἐκπαίδευσις ὑπὸ Εκ.Θοπούλου. — Πρὶ πρόνομίῳ τοῦ Στέμματος καὶ ἰδίᾳ περὶ τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς. — Ὁ Ἄρχων τοῦ Ὀλύμπου δράμα καὶ ἄνθολογικὰ λυρικά ποιήματα) ὑπὸ Νικολάου Ματταράγκα

ΠΟΗΣΕΙΣ. ΤΗ ΑΓΝΩΣΤΩ ΜΟΙ, ὑπὸ Α. Π. — Εἰς τὴν Μετέρα μου, ὑπὸ Εὐγ. Ζηλοκώστα. — Εἰς ἐκείνην, ὑπὸ Ν. Ματταράγκα.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α. ΕΡΩΤΙΚΟΝ ΔΡΑΜΑ μυθιστόρημα Εξαβερίου δὲ Μοντεπὲν μετάφρασις Α. Γ. Σκαλιδου.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἐνεκα μακρᾶς ἀσθενείας τοῦ ἐκδότη τοῦ ἐπὶ ἠλθεν ἀναγκαίως ἡ καθυστέρησις τῶν δύο τελευταίων φυλλαδίων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης.

Μετὰ δέκα τὸ πολὺ ἡμέρας ἐκδίδεται καὶ τὸ δωδέκατον καὶ τελευταῖον φυλλάδιον αὐτῆς, μεθ' ὃ ἀρχεται ἡ ἐκδοσις τοῦ ὀγδόου ἔτους ἀνά δεκαπενθήμεριαν, ἐν σχήματι μεγίστῳ κατὰ τὰ Γαλλικὰ Illustration καὶ πλήρους ὠραιοτάτων εἰκόνων τυπουμένων ἐν Παρισίοις. Ἡ τιμὴ μένει ἡ αὐτὴ ἢ καὶ ἐλαττοῦται.

Παρακαλοῦμεν τοὺς ὀλίγους καθυστεροῦντας νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν ἀποστολὴν τῆς εὐτελοῦς συνδρομῆς των, ἀναλογιζομένους ὅτι καὶ ἡμεῖς πληρόνυμεν εἰς τε τὸν τυπογράφον καὶ χαρτοπώλην. Πιστεύομεν δὲ νὰ μὴ ἀναγκασθῶμεν νὰ καταστήσωμεν γνωστὰ διὰ τῶν ἐφημερίδων τὰ ὀνόματα αὐτῶν.

ΕΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΥ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΤΤΑΡΑΓΚΑ

ΕΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΥ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΑ'. 1873.

Μ. Ρ. ΑΛΒΑΝΕ

ΣΚΕΥΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΣΚΟΠΕΥΤΟΥ

Ἐπεισόδιον τῆς πολιορκίας τῶν Παρισίων.

— Ἄγνωστος ἀληθῶς ποῖαν τροπὴν θέσουσι λάβει τὰ πράγματα, εἶπεν ὁ λοχαγὸς τῶν ἐλευθέρων σκοπευτῶν, ἀνάπτων σιγᾶρον ἐν τούτοις ἀδύνατον νὰ καταέλθῃ ἡ Γαλλία· εἶναι δὲ ἐμὲ τόσο δύσκολον νὰ φαντασθῶ τὴν Εὐρώπην ἄνευ τῆς Γαλλίας, ὅσον καὶ τὸ νὰ υποθίσω τὸν κόσμον ἄνευ τῆς Εὐρώπης· δὲν ἀμφιβάλλω τὸ παρῆκον περὶ τῆς ἀνεγέρσεώς μας, καὶ μεθ' ὅλας τὰς ὑποκλινόμενους φρικώδεις κακαστροφάς, πολμῶ νὰ εἶπω, ὅτι οὔτε περὶ τῆς νίκης αὐτῆς ἀπελπίζομαι.

Εἰρωνικὸν ἐπιφώνημα τοῦ Βούρσκην διέκοψε τὸν λοχαγόν. — Ἰδωμεν, λοχαγέ, εἶπεν αὐτός, συζητήσωμεν ὀλίγον. Ἐάν ἐγγλετικὸς στρατὸς, καλῶς ἢ κακῶς ὀργανισμένος δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνέλθῃ κατὰ τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων, πῶς ἐλπίζετε νὰ θριαμβεύσητε ἤδη ὅποτε οὐδὲν ἄλλο ἔχετε εἰμὴ ὀμάδας ὀπλιτῶν ἄνευ τάξεως, ἄνευ πειθαρχίας, κακῶς ἐφοδισμένους καὶ κακῶς ὀπλισμένους; Δὲν εἶναι φανερὸν ὅτι αὐταὶ θέλουσιν εἶσθαι ὅπως ἀνεπαρκεῖς ἐναντὶον στρατοῦ τακτικοῦ; Θὰ ἐκτελέσητε, ὡς εὐχομαι, θαύματα ἀτομικῆς ἀν-

δρείας, ὅτι καταπονήσητε, (ὡς τακτικῶς) εἰς τί θέλει σᾶς ὠφελεῖν τούτο; Εἰς τὸ νὰ φρονέσητε χιλιτάδας τινὰς ἰσχυρῶν, εἰς τὸ νὰ κυριεύσητε ὀλίγους φρενιγὰς ἀνδράς, νὰ συναθροίσητε περιεσπασμένους τινὰς ἀποθεσθεύσας ἢ τουφέκια ἀγροστὰ, λησμονημένα ἐντὸς βάρτων... Νομίζετε ὅτι ὁ ἀναγκάσητε οὕτω τὸν βασιλεῖα Γουλιέλμῳ νὰ διαλύσῃ τὴν πολιορκίαν; Τοῦτο... σπουδαίως, τὸ φρονέσητε; Ἄ! ἀν εἶχετε ἐπικουρικὰ στρατεύματα τὰ πράγματα μετεβάλλονται ἀλλὰ ὁ στρατὸς σᾶς εἶναι σιγμάλωτος εἰς Γερμανίαν. Τί σᾶς μένει ἐδῶ; Ἐλευθῆροι σκοπευταί, τοὺς ὑποκλινόμενους οὐδὲν δύναμαι νὰ καταγορήσω παρρησίᾳ ὑμῶν, λοχαγέ μου, κινητοὶ ἐθνοφύλακες, νῆσι πληροὶ καλῆς θελήσεως καὶ ἀπειρίας. καὶ ἐθνοφύλακες οἵτινες δὲν εἶναι ἴσως κακῶς, ἐπισθεν τῶν προμαχόνων... Ἀλλὰ τὸν στρατὸν ποῖοι ἀποτελοῦσιν; Ἴσως συντάγματά τινὰ τακτικοῦ στρατοῦ ἢ Κουάβων... τοῦ Châtillon.

Ὁ γέροντος λοχαγὸς ἠρυθρίασεν ὅλος. — Λοιπὸν... εἶπατέ το, ἀνέκρηξε, κτυπῶν διὰ τῆς πυγμῆς τὴν πρᾶξιν ἐρ' ἢ ἐστηρίζετε, οἱ στρατιῶτάί μας εἶναι ἄλλοι, δὲν εἶμι οὕτω; ἐπειδὴ ὀλίγοι ἀτυχεῖς, μὲν διασπρόντες τὰς προστάτους συρροάς μας διελύθησαν, ἐπειδὴ δυστυχεῖς τινες διεσπρόσθησαν ἀπὸ φρονασκούς ἀνακράζοντας ὅτι ἐπρόδωσαν ἢ ἐπωλήθησαν, ἢ διότι κακοήδεις τινὲς δειλοὶ ἴσως—εἰς ὅτι πανταχοῦ ὑπάρχουσι—ἐπρά-

πισάν ποτε εἰς φιλίαν, παρασύρουντες μεθ' ἑαυτῶν νεοσυλλέκτους, ἀπερριπτοὺς, νομίζετε ὅτι ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ περιυβρίζητε τὸν στρατὸν, καὶ νὰ ὀμιλῆτε διὰ τοῦτον περιφρονητικοῦ ὕψους περὶ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς καὶ τῶν Σουάβων μας τῶν Châtillon . . . Καλῶς! Ἐλέετε τοὺς ἰδεῖ ἐν τῷ ἔργῳ, ἐὰν μέχρι τοῦδε δὲν τοὺς εἶδετε καὶ θέλουν σὰς ἀποσπάσει ἐπιφωνήματα θαυμασμοῦ. Ναι, σὺ ὁ ἴδιος, Βούρσκην, μολοντέι εἶσαι! Ἀγγλος καὶ ἀναμφιβόλως φίλος τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας θέλει ἀναγκασθῆ νὰ τοὺς θαυμάσῃ, καὶ θὰ μετανοήσῃ διὰ τὰς ὑβρίδας πρὸ μικροῦ ἐξέφερες κατὰ τῶν γενναίων τῶν ἀνδρῶν!

Ἡ φωνὴ του ἐξήρχετο βαρεῖα, ἔλαμπον δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ του. Ἦμεθα καὶ οἱ τρεῖς φίλοι ἕκαστος ἡμῶν ἐγίνωσκε κατὰ βάθος τὴν καρδίαν τοῦ ἄλλου, καὶ οὐδεμία ψυχρότης, οὐδὲν αἰσθημα κκὸν ἠδύνητο νὰ διατηρηθῆ μεταξὺ ἡμῶν. — Λέξεις τινὲς τοῦ Βούρσκην καθυσύχασαν τὸν λοχαγόν. Δὲν ἀγαπῶ, εἶπε, τὸν βασιλέα Γουλιέλμον, μήτε τὰς θανατηφόρους πομπὰς του, μήτε τὰς πράξεις αὐτοῦ, αἰτίνας εἶναι ἐτι μᾶλλον θανατηφόροι, καὶ ὁμολογῶ ὅτι ὁ γάλλος στρατιώτης εἶναι πάντοτε ὁ πρώτιστος στρατιώτης τοῦ κόσμου ὑπὸ τὸν ὕρον ὅμως νὰ ἦναι νικητής. Ἀγροῦ ἂν τοιαύτη ἦτο ἡ γνώμη καὶ τοῦ λοχαγοῦ, ἀλλὰ διέμεινεν ἐπ' ὀλίγον σιωπῶν. — Κακῶς ὑπάρχει ἡ ἰδέα, ἐπανέλαβεν ἐρεξῆ, μ. τὰ ἡσυχίας, ὅτι ἡ ἀνδρεία εἶναι τι ἀπόλυτον, ἥτοι ἀρετὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν, καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὅστις ἔχει ἐν ἑαυτῷ καρδίαν ἥρωος εἶναι ἕνεκα τούτου ὑπέρτερος παντὸς αἰσθηματος φόβου καὶ πάσης δειλίας. Ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι ψευδής. Πρὶν γίνω λοχαγὸς τῶν ἐλευθέρων σκοπευτῶν ὑπῆρξα στρατιώτης, ὑπηρέτησα μετὰ τῶν εὐζώνων τῆς Βινσένης, καὶ δύνωμι νὰ εἶπω ὅτι ἐγνώρισα ἄδραξ δεδοκιμασμένην ἀνδρείαν. . . Καὶ ἐν τούτοις ἐσχ' ἄτισα τὴν πεποίθησιν ὅτι καὶ ὁ ἀνδρειότερος εὐρίσκειται ἐνίοτε εἰς στιγμὰς δισταγμοῦ. . . ἀκόμη καὶ ἀποθαρρύνσεως. Ὅσον ἡ ἀνθρώπινος φύσις εἶναι λεπτοφυῆς, ἀδύνητος, νευρική, τοσούτον εἶναι ἐπιδεκτικὴ ἐντυπώσεων αἰφνιδίως ἐρχομένων καὶ ζωηρῶν, αἰτίνας ἐν τῷ ἄμα

διέρχονται τῆς ψυχῆς καὶ κατὰ τῶν ὁποίων δὲν δύναται τις νὰ θριαμβεύσῃ εἰμὴ δι' ἰσχυρᾶς θελήσεως; οἱ ὕλικοι καὶ χαῖνοι τῶν χαρακτηρῶν εἶναι ἐπίσης; ἐπιδεκτικοὶ φόβου, ὅστις εἶναι ἀποτέλεσμα ἀδρακείας, τῆς ἐλλείψεως ἐτοιμότητος περὶ τὴν σκέψιν, καὶ πρωτοβουλίας. Βλέπομεν π. γ. νὰ τρέπουνται εἰς φυγὴν ἄνθρωποι τινες, καὶ νομίζοντες ὅτι ἔχουσι λόγους ἰσχυροὺς πρὸς τοῦτο τοὺς ἀκολουθοῦμεν. Παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τοῖς πεπρωτισμένοις μὲ ζωηρὰν φαντασίαν, ὁ πανικός φόβος ἔχει χαρακτηρὰ ὅλως διάφορον καὶ τρόπον κεραυνοβόλον. Εἶναι βεῦμα ἤλεκτρικόν, ὅπερ θέτει εἰς κίνησιν καὶ διατάραξιν ὀλόκληρον τὸ νευρικὸν σύστημα, πρὶν ἢ δυνηθῶν νὰ παρεμβληθῶσι τὸ λογικὸν καὶ ἡ θέλησις.

— Οὕτω λοιπὸν ὁ αὐτὸς ἀνθρώπος δύναται νὰ δειχθῆ γειναῖος ἢ μὴ, ἀναλόγως τῆς ὥρας καὶ τῶν περιστάσεων; — Νομίζω τοῦλάχιστον ὅτι ἕκαστος ἡμῶν ὕπως δειχθῆ παντοτε ὁ αὐτὸς, ὀφείλει νὰ ἐξασκήσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ εἰδὸς τι ἐπαγγελματικῆς καὶ ἐσωτερικῆς πειθαρχίας, ἥτις νὰ περριπιδίξῃ τὴν ψυχὴν τοῦ νὰ καταλαμβάνηται ἐξ ἀπροόπτου. . . Ἐὰν ἡ ἀπάθεια δὲν συνιστᾷ τὴν ἀνδρείαν εἶναι βεβαίως τὸ ἰσχυρότερον αὐτῆς στοιχεῖον, ὡς εἶναι καὶ τὸ ὑπερασπισθεῖν. Καὶ τοῦτο εἶναι τ' ὅσον ἀληθές, ὥστε ἐὰν ἐδιδον καιρὸν σκέψεως; εἰς ἄνθρωπον δειλόν, σχεδὸν πάντοτε ἤθελε φανεῖ γενναῖος. Ἦθελε καταλογίσει ἐπακριβῶς τὸν ἴνδυνον καὶ πιεθῆ ἐνδομύχως ὅτι τὸ βεβαιότερον μέσον καὶ τὸ ἥττον ἀπερίσκαπτον πρὸς διαφυγὴν εἶναι ἀκόμη ἡ ἐγκρητέρησις. Ἴδου ἐπὶ περὶ ἀδείματι οἱ Γερμανοὶ; ἡ ἀνδρεία των εἶναι πρὸ παντὸς ἄλλου ἀποτέλεσμα ὀρθῆς σκέψεως καὶ μεθόδου περὶ τὰ πολεμικά. — Ἐπειδὴ θέλουσι τὴν εἰρήνην (ὁμιλῶ, ἄς ἐννοώμεθα, περὶ τῶν ἀπλῶν στρατιωτῶν, καὶ οὐχὶ περὶ τῶν ἀρχηγῶν οὓς θέτει ὑπὸ τὸ πυροβόλον ἡ ἐπάρχτος αὐτῶν φιλοδοξία), ἐπιθυμοῦσι ταύτην ταχεῖαν καὶ ὅτω τὸ δύνατον καλλιτέραν, μάχονται ἀποφαστικῶς, δὲν ἀγνοοῦν ὅτι ἡ νίκη εἶναι ἡ ταχύτερα ὁδὸς πρὸς ἐπανάκαμψιν εἰς τὰς πατρῶδας των, ἀντλῶν ἄλλως τε τὴν ἀποφαστικότητά καὶ ἐξ ἄλλης τινός

πηγῆς. Οὗτοι εἶναι οἱ ἀξιωματικοὶ των, αἰτίνας, μὲ τὸ πιστόλιον ἀὰ χεῖρας, συντρίβουσι τὸ κρανίον ἐκείνου, ὅστις ἤλεον ὀπισθοδρομήσει. Μεταξὺ δὲ δύο στρατῶν ἐκ τῶν ὁπίων ἡ μία εἶναι ἄλλαν' αὐτὸς ἡ δὲ ἕτέρα ἀβεβαία προτιμῶσιν ἐλλόγιως τὴν τελευταίαν ταύτην, ἥτις συγχρότως εἶναι καὶ ἡ ἐνδοξότερα.

— Μάλιστα, λέγει ὁ Βούρσκην. Καὶ πόσον ἀναδεικνύει τὴν φυλὴν ταύτην τῶν ἀνθρώπων, τὴν σκεπτικὴν συγχρότως καὶ φειδωλὴν, ὁ τρόπος τοῦ μάχεσθαι. Μεθ' ὀπόσης περισκέψεως ἀπορακίζουσι, καὶ πόσον φείδονται ἑαυτῶν! Παρ' αὐτοῖς οὐδεμία παραφορὰ, οὐδεμία ἐλευθεριότης, ἀλλὰ μόνον ἐπιμενὴ μετὰ ψυχρότητος λελογισμένης καὶ διαρκετῆς ἀεὺ ὀρίων. Ἐν τούτοις πᾶς λαὸς ἀναδεικνύει ἐν τῷ πολέμῳ τὸν ἐπικρατέστερον τῆς εὐφυΐας του χαρακτηρὰ διδῶν εἰς τὴν ἀδείραν του τὸν ἰδιάζοντα αὐτῷ τύπον καὶ τὴν συνταυτίζει τῶν τινὰ μὲ τὸν ἐθνικὸν χαρακτηρὰ του. Οὕτω μᾶς ἐξέπληττον οἱ Ῥῶσοι ἐν Κριμαίᾳ διὰ τῆς στωικῆς καρτερίας των. Ὑπάρχουν ἐκεῖ στρατοὶ ἰσχυροὶ στρατιῶται μεγαλόψυχοι, καὶ ἐν τούτοις δὲν φροντίζον μήτε περὶ ἐπιτυχίας; εἰρήνης; μήτε περὶ ὠφελείας ἀμοιβῶν. Ἀδιαφοροῦντες διὰ τὰς αἰτίνας, ἀδιαφοροῦσιν ἐπίσης; καὶ διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ πολέμου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν τρέφουσιν οὐδὲν μῖτος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, μόλις γινώσκουσι τὸ ὄνομά του; ἀλλὰ, διετάχθησαν, ὑπακούουν. Ἡ γενναίότης των ἔχει ὡς καὶ ἡ πειθαρχία των χαρακτηρὰ ἀληθῶς θρησκευτικόν. Ὁ Τσάρς εἶναι αὐτῶν τὸ σύμβολον τῆς πίστεως, τὸ πεπρωμένον, ἡ πρόνοια.

Εἶπον αὐτοῖς νὰ βιδίωσι, προχωροῦσι. Τοῖς εἶπον νὰ νικήσωσιν, ἀγωνίζοντι καὶ ἂν φρονεῦσιν οὐδὲν ὁλόως μέλλει αὐτοῖς, εἰς τοὺς ἀρχηγούς των ἐναπίκειται νὰ εἰδοποιηθῶσι περὶ τοῦ θανάτου των. Οἱ συμπατριῶται μου στεροῦνται τῆς αὐταπαρνήσεως ταύτης καὶ τοῦ παθητικοῦ τούτου θάρρους ἐν τῇ ἐκτελέσει προσταγμάτων; γινώσκοντες συζητοῦσι τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, θαυμασίως ὑπολογίζουσι τὰς ὠφελείας ἢ τοὺς κινδύνους αὐτοῦ, ἀλλὰ, δικαία ἢ μὴ, ἡ ἔρις τῆς Ἀγγλίας καθίσταται πύραυλα ἀτομικὴ δι' αὐτούς.

Ἡ ἰδέα μόνη τῆς ἐθνικῆς τιμῆς; κάμνε νὰ πάλῃ ἡ καρδία τοῦ Ἀγγλου! Νὰ ζῆναι τὸ ἔθνος του πάντων τῶν ἄλλων ὑπέρτερον, νὰ ἐξιστάται ἡ καὶ ὑπερβαίνῃ ὅλους τοὺς λαοὺς διὰ τῆς ἰσχύος του, τῆς ἐμπορικῆς πίστεως του, τῆς βιομηχανίας, τοῦ στόλου, τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας, καὶ εἰ δύνατον διὰ τῆς μεγαλοφυΐας του, ἰδοὺ ἡ μόνη καὶ ἰσχυρὰ φιλοδοξία τοῦ Ἀγγλου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ οἱ Ῥωμιοὶ ἄλλοτε ἐμάχοντο ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας. Μετέδωσαν εἰς ἡμᾶς τὸ ὑψηλὸν τοῦτο αἰσθημα καὶ ἡ τιμὴ μόνη τῆς Ἀγγλίας ἀναζωπυρεῖ καὶ ὑποθάλλει τὴν ἀνδρείαν τῶν στρατιωτῶν τῆς. Νομίζω ὅτι τέλος κατὰ τοῦτο ὁμοιάσουσι πῶς πρὸς τοὺς ὑμετέροους.

— Ὡ! εἶπε γελῶν ὁ λοχαγός, δι' ἡμᾶς ὑπάρχει πρὸς ταῦτα καὶ ἕτερόν τι. Ὁ Γάλλος, Βούρσκην, μάχεται πρὸ πάντων διὰ τὴν δόξαν. Ἡ δόξα, λέγω, ἡ φλόξ, ἡ ἀκτίς αὕτη, τὸ ὄνειρον τοῦτο τὸ ἀνώτερον πάσης πραγματικότητος, ἰδοὺ ὅτι ἐπεδίωξεν ὁ Γάλλος καθ' ὅσα τὰ πολυεμεῖα πεδία τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ κόσμου. . . Αὕτη εἶναι τὸ μυστήριον τῆς ἰσχύος καὶ ἀδυναμίας του. . . Κατακτήσεις, ἰδέξι νόμιμοι ἢ ψευδεῖς, κοινωνικὴ πρόδοσις, συμμαχία ἢ ἀντιπίλοισι πάν ὅτι φαίνεται ἰδρῶν αὐτὸν εἰς τὴν μάχην, πᾶν ὅτι ἀναγκάζει ἐπὶ τῶν σημαίων του εἶναι σιακὴ μόνον, περὶ ὧν ἴσως καὶ αὐτὸς ἀμφιβάλλει, καὶ ὀπισθεν τῶν ὁποίων κρύπτεται ὁ φωτοβόλος σπινθήρ. Οὐδεὶς λαὸς ἐν τῷ κόσμῳ, ἐξικουμένου ἴσως τοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἐγορήγησε τοσούτους ἥρωας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πολέμου, καὶ τοῦτο διότι καὶ ὁ κατώτερος χωρικός θηλάζει ἄμα γεννηθῆ τὸ γάλα τῆς ὠραίας ταύτης χιμαίρας, ἀπαντες ἐθνοβύλακες, ναῦται ἢ στρατιῶται φέρουσιν εἰς τὰς φλέβας των τὸν σπῆρον τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου πυρετοῦ, τῆς furia francese ἐκείνης, ἥτις τοσαύτως ἐδρέφατο δάφνας. Θὲς εἰς μέγα ὕψος τὴν ἀξίαν τῆς μάχης καὶ θέλεις ἰδεῖ νὰ γεννηθῶσιν ἥρωες. . . Ὑμῖναισι πρὸ ὀλίγου περὶ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Châtillon. Τί συνέβη λοιπὸν εἰς τοὺς στρατιώτας ἐκείνους; Ἄ φίλε μου, εἶχον ἀπολέσει τὴν χιμαίραν των, εἶχεν ἐξαφανισθῆ αὕτη ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς αὐτοκρατορίας, ἐντὸς

τοῦ κοινοῦ τοῦ φθέραις καταστροφῆς . . .
Εἶχον ἐξαπατηθῆ! Ἄνεχώρησαν ἕνα πο-
ρευθῶσι πρὸς τὴν δόξαν καὶ ὠδηγήθησαν
πρὸς τὸ Σεδάν. Ἐπίστευσαν εἰς βέβαιον
Ουρίαμβον καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ κατανοή-
σωσι, ὅτι ἦτο ἐνδεχόμενον καὶ νὰ νικη-
θῶσιν . . . Ἐκτός ἂν ἐπιδίδοντο.

Δὲν ἤρώτων ἐκείτους ποτὲ ἂν ἡ
ἀπρονοησία ὡς καὶ ἡ ἀπάθειά των
δὲν συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀποτυχίαν των.
Ἰπτιῶντο πάντων τῶν περὶ αὐτούς, τοῦ
αὐτοκράτορος ἐν πρώτοις, ὡς καὶ τῆς τύ-
χης, ἥτις τοὺς ἐξήπάτησε. Δὲν ἐπίστευον
πλέον εἰς τὸν δόξαν. . . Ἦ ἔμενον αὐτοῖς;
Ἰὸ καλῆσον καὶ ἡ πατρίς. Ναί, βεβαίως,
ἀλλ' ἐλησμόνησαν νὰ ὁμιλήσωσι πρὸς αὐ-
τοὺς περὶ πατρίδος καὶ καθήκοντος; τοῦτο
ἐρχάνετο αὐτοῖς πολὺ στοιχειώδες, καὶ,
ὡς τὸ ὁμολογήσωμεν, ὀλίγον ἀντιδραστι-
κόν. Ὁ θυμὸς ἦτο ν' ἀπρηθίζον ἐν ἐλ-
τάσει τὰ δικαιώματά ἐκάστου τὰ δικαιώ-
ματά τῶν λαῶν καὶ τοῦ πάλιτου, τὰ
δικαιώματά τῶν ἐθνῶν, ὡς καὶ τὰ
τοῦ στρατιώτου, εἰς τὴν πρώτην τάξιν
τῶν ὀπίμων εἶχον καταγράψει φυσικώτατα
τὸ δικαίωμα τοῦ ἀντιλέγειν πρὸς τοὺς
ἀρχηγούς των, καὶ τὸ θεῖον δικαίωμα εἰς
τὴν νίκην . . . Τοῖς εἶχον ἐπίσης ὁμιλήσει
περὶ τῆς ἀπατηλῆς ἐπιτεύξεως παγκο-
σμίου εἰρήνης, καὶ τίς οἶδε περὶ τίνος ἀλλη-
λεγγύης τῶν λαῶν, περὶ ἀνείρων τῶν πέτρι,
φρυδιῶν, ἀτινὰ οὐδ' ἄλλως ὁμιλήσει πρὸς
τὴν ἀγίαν καὶ ἀνθρωπίνην ἐξέλιξιν ἀδελ-
φότητά, τῆς ὁποίας ἡ Γαλλία πρώτη ἀνύ-
ψωσε τὴν σημαίαν. Τοῦτο ὁμοιάζει πῶς
μὲ μυστικὴν ἐπιτροπὴν, καὶ ἦτο παρεμφερὲς
συνωμοσίας. Ἴσως ἐνῆργουν κατὰ τὴν πί-
στει, ἀλλ' ὅμως ἐπισταύσαντες οὕτω τὰ
νέφη ἐπὶ τῶν μεθορίων τῶν λαῶν, διήνοι-
ξαν ρήγματα ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς πατρί-
δος, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσωσι. Πλείονες τοῦ
ἐνός στρατιώται, ἐδίσταζον ἀμφοταλαν-
τεύοντο, καὶ διελογίζοντο ποῦ νὰ ἦναι ὁ
ἐχθρὸς . . . ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο ἡ σύγ-
χυσις μιᾶς μόνης ἡμέρας. Ἐνυπάρχει εἰς
τὴν φυλὴν μας ἐξίσκιον θεμέλιον φρονή-
σεως καὶ τιμῆς, ὅπερ ἐπιζῆ πάντων ἡμῶν,
καὶ τὸ ὅτι οὗτο θέλει ἀνεγείρει τὴν Γαλ-
λιαν. Ἄπαντα τὰ φιλάνθρωπα ὄνειροπο-
λήματα καὶ σφίγματα τῆς Γερμανίας δὲν
ἔβουτιν οὐδ' ὅπως ἐπενεργήσει ἐπὶ τούτου,

ὡς οὐδὲ τὰ κανόνια Κρούπ τοῦ βασιλέως
Γουλιέλμου. Δυνατὸν νὰ κατασυντριφῶ-
μεν ὑπὸ τῆς βίας, ὑπὸ τῆς πληθύσεως ἢ ὑπὸ
τῆς δαιμονίου ἐπιτυχίας τῶν γερμανικῶν
ὀπλων. ἀλλ' οὐδέποτε θέλομεν νικηθῆ
κατὰ κράτος. . . Ἡ νίκη ἡμῶν θέλει βρα-
δύνει νὰ ἔλθῃ ἴσως, πιθανόν νὰ μὴ τὴν
ἴδω ἀναλάμπουσαν ἀδιάφορον ὅμως! Ὁ
εἴμεθα ὑπομονητικαί.

— Γένοιτο ὡς λέγεις, ἀνέκραξεν ὁ
Βούρσκην ἀνεγειρόμενος.

Ἡ νύξ εἶχε προχωρήσει ἀρκούντως. Ἐν
ἐποχῇ δὲ τοιοῦτης κατακλίνονται ἐνω-
ρί; ἐπομένως ἐσκεπτόμεθα νὰ ἐπιστρέ-
ψωμεν εἰς τὰ ἴδια ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐσπέ-
ραν ἐκείνην οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ
ἐφαινοντο διανοιχθέντες, καὶ πρὸ τοῦ
καρρνείου ἐνθα ἐκαθήμεθα βεβήματα ὕδα-
τος ἀντηχοῦντα καὶ μαυρωπὰ διέρρευον
ἐπὶ τῆς ἀσφάλτου τῆς ὁδοῦ. — Δὲν εἶναι
ἀκίμη ἡ δεκάτη, εἶπεν ὁ Βούρσκην, ἂν
ἔλεγε νὰ μὲ ἀκολουθήσετε, ὡς ἀφήσωμεν
νὰ παρέλθῃ ἡ πλημμύρα αὕτη. Εἴμεθα εἰς
καίρον νὰ κολυμβήσωμεν ὅταν κλείσωσι
τὸ καρρνεῖον.

Ἰνάψαμεν νέκ σιγάρα καὶ ἕκαστος
ἐπανελάθε τὴν θέσιν του.

Ἡμεῖς ἀπολύτως μόνοι ἐντὸς τοῦ καρ-
ρνείου τοῦ Χέλτερ, καὶ αἱ μικραὶ ἀα-
λάμψεις τοῦ ἀερίφωτος, αἱ διαφανόμεναι
κατὰ μεγάλα μόνον διαστήματα ἐπὶ τῆς
δενδρστοιχίας, καθίστων ἐτι πυκνότερα
τὰ σκότη, γινόμενά πως καὶ συμπαγῆ
ἐνεκα τῶν παχέων κυμάτων ἀτινα οὐρα-
νόθεν κατέπιπτον. — Δὲν δύναμαι ν' ἀ-
κροῶμαι τῆς βριείας ταύτης καὶ ψυχρᾶς
βροχῆς, εἶπεν αἴφνης ὁ λοχαγός, χωρὶς νὰ
ἐνθουσιασθῶ τοὺς ἀτυχεῖς μου συντρόφους
τοὺς εὐρισκομένους ἤδη ἐντὸς τῆς γῆς. . .
Τεμάχιον ἐκ τοῦ μανδύου των ἐπὶ τοῦ
προσώπου, λεπτὸν στρώμα χρώματος ἀνω-
θεν αὐτῶν, ἰδοὺ τὸ ὕστατον κατάλυμα
ἐκείνων, οἵτινες ἔμειναν ἐπὶ τοῦ πεδίου
τῆς μάχης! Ἡμεῖς τοῦλάχιστον ἔχομεν
λάρνακας, αἵτινες μᾶς προσατεύουσι κατὰ
τῆς βροχῆς καὶ τοῦ βορβόρου! Ἄ! Ἠγά-
πησα πολὺ τὸν πόλεμον, ὡς ὁ μέγας βα-
σιλεὺς. Δὲν λέγω δὲ ταῦτα, διότι ἠπτή-
θημεν, ἀλλὰ χάριν τῶν συμπολεμιστῶν
μου . . . ὅταν τις ἦναι νέος εὐρίσκει ἀ-
πλούστατον τὸ ἀποθνήσκειν, δὲν κλαίει

μήτε δι' ἐαυτὸν μήτε διὰ τοὺς συντρόφους
του· ἀλλ' ἤδη εἶναι γέρον καὶ δὲν εὐρί-
σκω παρηγορίαν ὅταν βλέπω νὰ συναθροί-
ζωσι κατὰ σωρείας πτόματα νέων.

Ἡ φωνὴ τοῦ λοχαγοῦ λέγοντος τοῖς
λόγους τούτους ἠλλοιώθη. Ἐδόμισα μὲ
λίστα ὅτι διέτρινα ὑπὸ τῆς βλεφρίδα.
αὐτοῦ σταγόνα ὁμοιάζουσαν πρὸς δάκρυ.

— Ἀποδέσαστε πολλοὺς ἐκ τῶν ὑμε-
τέρων, λοχαγέ;

— Πρὸ πολλοῦ; ἀλλοίμονον! ἕνα
πρὸ πάντων, δι' ὃν ἠσθανόμην τασύτην
συμπάθειαν, ἀγνοῶ διατί. Ἰδοὺ, θέλω
σᾶς διηγῆσθαι τὴν ἱστορίαν τοῦ. Εἶναι
σύντομος, ἀλλὰ ὀλιβερά! Ὁ ἦναι ἀλ-
λως τε φυσικὴ συνέχεια τῆς ὁμιλίας ἢ
πρὸ μικροῦ ἠρχίσασμεν. — Σᾶς εἶπον, ἐ-
ξηκολούθησεν, ὅτι πρόκειται περὶ ἐνός τῶν
ἐλευθέρων σκοπευτῶν μου. Ὁ ἀνθυπολο-
χαγός μου τὸν ἐπαρουσίασεν εἰς ἐμὲ ἐσπέ-
ραν τινὰ ἐν τῷ στρατοπέδῳ μοι εἶχε τὸν
αναγγείλει ὡς ἐλευθὸν καὶ δὲν προσε-
δόκων νὰ ἴδω ἐν παιδίον, ἕνα νεανίσκον
λεπτοφυᾶ, ἰσχνόν, φυσιογνωμίας διακεκρι-
μένης, μὲ γλυκυτάτους κυανοῦς ὄφθαλ-
μοὺς, μὲ μετρίαν νεανίδος εἰς τὰ χεῖλη,
καὶ μὲ κόμην ξανθὴν, μεταξοειδῆ καὶ
πεπυκνωμένην, κατακλίπτουσαν βοστρη-
χίδον ἐπὶ τοῦ λευκοτάτου, ὡς τῆς εἰκό-
νος τῆς Παναγίας, μετώπου του! Εἶναι
ἀδυναμία μου, ἀλλὰ ὁμολογῶ ὅτι δὲν
δύναμαι νὰ ὑποφέρω τὸν στρατιώτην
οὐλότρηχα μὲ συμβαίνει ἴσως τοῦτο διότι
εἶμαι φαλακρός καὶ διότι ἐσυνήθισα νὰ
βλέπω ἐν τῷ κατόπτρῳ μου τὴν εἰκόνα
τελείου στρατιώτου! Τὸ βέβαιον εἶναι
ὅτι οἱ ξανθοὶ βόστρυχοι τοῦ νεανίου ὡς
καὶ τὸ ὑποδεικνύον ἄκραν νεότητα ὕψους
του μοι ἀπύρεσαν.

— Ἐκλαμβάνετε τὴν συνοδείαν μου
ἀντὶ οἰκοτροφείου νεανίδων; λέγω τῷ
ἀνθυπολοχαγῷ. Ποῦ διάβολο ἐφάρευσες
τὸ κοράσιον τοῦτο;

Ὁ νέος ἠρυσθίασεν ἐντούτοις, ἐτήρει
στάσιν καλὴν.

— Τὸ ὄνομά σου; τῷ λέγω.

— Γέρμερ.

— Ποῖας ἡλικίας εἶσαι;

— Θέλω συμπληρώσει τὸ εἰκοστὸν
ἔτος μετὰ ἐξ ἰσδομάδας.

— Εἶσαι βέβαιος περὶ τούτου;

— Ἐάν δὲν ἀποθάνω πρῶτον.

— Ὁ ἦται γεννητός;

Ζωηρὰ ἐκφραξίς τοῦ προσώπου του μὲ
νύχαισθησεν ἀρκούντως.

— Ἀγνοῶ, λοχαγέ ἐντούτοις νομίζω,
ὅτι δὲν θὰ προσάγω ἀτιμία εἰς τοὺς πο-
λεμιστάς σας. Τοῦτο ἐλέγθη βραδέως, καὶ
μεθ' ἀπλότητος. Οἱ ὀφθαλμοὶ του, μὲ ὄ-
λην τὴν γλυκύτητά των, ἠπίνιζον ἀπ' ἐυ-
θείας πρὸς τὰ ἐμπρός, καὶ κατὰ μέτω-
πον δὲ ὡς καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐν συνόλῳ
τὰ χαρακτηριστικά του ὑπερβαίνον ἰσχυ-
ρὰν θελησιν.

Μόλις ἐπ' ὀλίγον ἔμεινα μετ' αὐτοῦ καὶ,
ὄλαι μου αἱ ὑπόνοιαι ἐξῆρσι μόνον. Ἐ-
μαθον ὅτι ἦτο ὀρφανός ἢ μήτηρ του εἶ-
χεν ἀποθάνει νέκ ὀλίγον τὴν εἶχε γνω-
ρίσει. — Ὁ πατήρ του, ὄρφανος ἢ ὀρφανός
στρατιωτικός, εἶχεν ὀνομασθῆ ὑπολοχα-
γός τῶν κρητῶν ἐν φοντεβύ, ὅπου εἶχε
φρονεῖσθαι, πρὸ ὀλίγου καιροῦ, πρῶτον ἐκ
τοῦ ἵππου. Τὸν Γέρμερ ἔκτοτε εἶχε πα-
ραλάβει παρ' ἐκείνου ὡς καὶ δύο μικρὰς
ἀδελφάς του, θεῖος τοῦ τις, ἀναλαβὼν
τὴν κηδεμονίαν αὐτῶν. Μοι ἐπαρουσίασεν
ἐπιστολὴν του ἐπιτρέπουσαν αὐτῷ νὰ
προσκολληθῆ παρ' ἐμοὶ κατὰ τὴν διάρ-
κειαν τοῦ πολέμου. Ἐλησμόνησα νὰ εἶ-
να ἀναφέρω, ὅτι ἐλάχιστον μόον ἐγνώριζε
τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ ὁ ὑπολοχαγός μου.
Ὁμιλήσαμεν μετὰ ταῦτα φιλικῶς ἐκείνο
ὅπερ μὲ νύχαισθησεν εἶναι ὅτι ὁμιλεῖ
πολὺ περὶ τῆς οἰκογενείας του καὶ πρὸ
πάντων διὰ τὰς ἀδελφάς του. Μεταξὺ
τῶν τριῶν νεαρῶν ἐκείνων ὄντων ὑπῆρχε
στενοτάτη συνάρθεια καὶ ταυτότης φρονη-
μάτων. Συχνάκις ὁ Γέρμερ ἔλεγεν, ὡς
οἱ μονάρχαι ἐλέω Θεοῦ, «ἀπεφασίσα-
μεν, σκεπτόμεθα, θέλομεν». Μετὰ τῶν
δύο ἀδελφῶν του δὲ συνομιλῶν περὶ
τῶν δυστηχημάτων τῆς Γαλλίας ἀ-
πεφάσισε νὰ πολεμήσῃ δι' αὐτήν ἀλλὰ,
Θεέ μου, ὅπως ἀπάτη! ὁποίας ἀλ-
λοκότους ιδέας εἶχον καὶ οἱ τρεῖς περὶ
πολέμου. Τὰ πτωχὰ παιδιά, τὸ πιστεύω
ἀληθῶς, εἶχον ἐν τῷ διαλογισμῷ αὐτῶν
τὰ ἐνδοξα κατορθώματα τῆς Ἰωάννας
Δάρκ ἢ τοῦ πρίγκηπος Νοάρ. Ἐφαντά-
ζοντο, ἀπλοϊκῶς, ὅτι ὁ ἠρωτισμὸς το
Γέρμερ ἐμελλε ν' ἀποθανατίσῃ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ διὰ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Γα

λίας· είχαν μόλις ανυψώσει τὰς κεφαλὰς των ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἱστορίας μας, καὶ οὐδένα εἶχον δισταγμὸν ὡς πρὸς τὴν ἀπόβασιν τῆς μάχης ἐν τῷ σωτηριῷ καὶ πεπολιτισμένῳ ἔτει τοῦ 1872. Καὶ πῶς νὰ ἀμφιβάλλοισιν οὗτοι ἀροῦ οἱ πλείότεροι τῶν στρατηγῶν ἡμῶν ἀπέδειξαν τὴν αὐτὴν εὐπιστίαν; Δὲν ἐπεχείρησα νὰ τὸν ἐξαγάγω τῆς ἀπάτης· ἐν τέταρτον ὥρας ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης διδάσκει πλείτερον μιᾶς ἐκτενοῦς ὁμιλίας. Ἄλλως τε ἐγνώριζον ὅτι τὴν ἐπαύριον ἐπρόκειτο νὰ ἐπιχειρήσω μὲν τι, καὶ ὅτι ὁ στρατηγὸς Δ... εἶχεν εἰς ἡμᾶς ἀναθέσει τὰς ἐλπίδας του, ὅπως ὑπεσπείρη τὸς σκοπευτὰς του. Εἶδοποίησα περὶ τούτου τὸν Γέρμερ ὅστις ἰδίαν τῆς τύχης εὐνοίαν διείδεν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ἥτις τοσοῦτον αἰφνιδίως τῷ ἐπαρουσιάζετο ὅπως διακρίθη. Μόλις καὶ μετὰ βίας μάλιστα κατώρῳσα νὰ τὸν πείσω ν' ἀναπαυθῆ ἐπ' ὀλίγας ὥρας. Ἡ στραμνὴ ἦν εἶχον νὰ τῷ προσφέρω δὲν ἦτο, εἶμαι ἀληθές, ἐκ τῶν παχυλοτέρων συνίστατο ἐκ μεγάλου τινος τετραγώνου ἐκ γεωμῆλων πρὸ ὀλίγου συναθροισθέντων ἐκ τινος κήπου τῆς Βάνης. Δὲν ὁμοιάζε βεβαίως, μὲ τὴν μικρὴν θερμὴν κλίνην του ἔνθα ἤρχοντο καθ' ἑκάστην ἐσπέρην αἱ ἀδελφαὶ του, ἵνα τῷ εὐχρηθῶσι καλὴν νύκτα; Ἐν τούτοις ὁ οὐρανὸς ἦτο κεχρωματισμένος ὑπὸ ὠραίου κυανοῦ χρώματος· καθροῦ καὶ βαθύως συγχρόνως ἀνκλῆμποντος ὑπὸ τῶν ἀστέρων. Ἐλαφρὰ ἀνέμου πνοαὶ ἀντήχουν ἐπὶ τῶν ὀνύλων μὲ τονθρισμὸν λιχνίζοντα αὐτὸν καὶ ἰεμενον καὶ πύραυτα, ἄπκντες ἀπεκοιμηθίσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐκτὸς τῶν προφύλων.

Ἡ ἐπαύριον ἦν ἡ 19η Σεπτεμβρίου. Ἀπὸ ἔρθρου βραθείως οἱ στρατιῶταί μου ἦσαν ἐπὶ ποδός. Ὁ καλλωπισμὸς ἐν τῷ στρατοπέδῳ δὲν διαρκεῖ εἰμὴ μικρὸν καὶ τὸ πρόγευμα ὀλίγον χρόνον ἀπασχολεῖ· ἤρξαμεθα τῆς ὁδοπορίας μὲ τὰ ὄπλα ἐπ' ὤμων καὶ τὰς πυριτοθήκας καλῶς ἐφωδιασμένας. Παρείχομεν θέαν ὠραιότατην μὲ τοὺς μελανοπτέρους πέλους μας, τὰς πλατειαὶς κυανᾶς ζωνὰς καὶ τὰ ὑψηλά μας ὑποδήματα... Ἐθαίνομεν στερεῶ τῷ ποδὶ μετὰ μεγάλης τάξεως καὶ ἐν σιγῇ

διὰ μέσου ἀγρῶν καλλιεργημένων, ὅπου πλατεῖαι κράμβαι ἐξέτεινον τὰ ὑποκύανα φύλλα των ὁροσοσκεπῆ. Ψυχρὰ ἔτι καὶ ελαφρὰ ὁμίχλη ἐκάλυπτε τοὺς λόφους, ἀλλὰ ὑπὸ τὸ σκιερὸν τοῦτο παραπέτασμα διέκρινέ τις τὸν ἥλιον ὅστις ἐμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ διαλύσῃ τοὺς ἀτμούς· καὶ νὰ φωτίσῃ ἡμέραν λαμπράν.

(Ἐπεταί τὸ τέλος).

·A APABANTINOΕ.

ΜΕΤΑΞΥ ΔΥΩ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ

ΕΙΣ

ΠΡΑΞΙΝ ΜΙΑΝ.

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΚΛΕΟΝΙΚΗ — ΙΟΥΛΙΑ — ΦΑΙΔΩΝ.

Ἡ Σκηρὴ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Κλεονίκης.

ΣΚΗΝΗ I.

ΦΑΙΔΩΝ (Βίσερχόμενος παρεξέρως).

Κλεονίκη, ἀναχωρῶ.

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Καὶ διὰ ποῦ ἂν θέλῃ ὁ Θεός;

ΦΑΙΔΩΝ.

Διὰ τὸ Πεκίνον... διὰ τὴν Αὐστραλίαν... διὰ τὴν νέαν Ἰόρκην... τέλος πάντων ἀναχωρῶ.

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Πῶς σοι ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα αὕτη, Φαίδων; Θὰ μᾶς ἐγκταλείψῃς λοιπόν;

ΦΑΙΔΩΝ.

Ἐπακούων εἰς τὴν ἀνάγκην. Καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν μάλιστα.

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Πικρὰ δοκιμασία! Πιστεῖεις ὅτι δύναμαι ν' ἀνθῆξω;

ΦΑΙΔΩΝ (Κατ' ἐκυτὴν).

Ἐπεθύμουν νὰ δοκιμάσω τὸν ἔρωτά της. Ἀδύνατον νὰ ἀπκτώμαι.

Ἡ ἀγγελία αὕτη κατέθλιψε τὴν καρδίαν της. Καὶ ὅμως... αἱ γυναῖκες ἔχουσι πρόχειρα τὸ μείδιμα καὶ τὰ δάκρυα, καθὼς οἱ ποιεῖ τὰ φάσματα. Πρέπει νὰ καθαρῶμεν τοὺς λογαριασμούς. [Ἠλησιάζων τὴν Κλεονίκην.] Λυπεῖσαι; δικί; μήπως πρόκειται νὰ ἀποθάνω;

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Δι' ἐμὲ τοῦλάχιστον, ἂν ὄχι διὰ τὸν κόσμον.

ΦΑΙΔΩΝ.

Διατί ὁ ἐγωῖσμός αὐτός; Δὲν ἐγεννήθη δι' ἅπαντα τὸν κόσμον;

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Προσπειθεῖσαι ὅτι δὲν ἐνοεῖς; Οἱ συλλογισμοὶ οὗτοι ἐπαυξάνουσι τὴν θλίψιν μου.

ΦΑΙΔΩΝ.

Δὲν ἀγαπῶ νὰ φιλοσοφῶ. Ἡ φιλοσοφία εἶναι διὰ τοὺς βλάκας, ἡ γέφυρα ἡ ἀγούσα πρὸς τὴν ἡλιθιότητα, καὶ τότε διαφέρει ὁ ἄνθρωπος κατὰ ἐν ἑκατοστὸν μόνον ἀπὸ τοὺς μήκωνας.

(Πρὸς ἐκυτὴν, πλησιάζων εἰς τὸ προκίβιον).

Ἀδύνατον νὰ μὲ ἀγαπᾷ! Τί σφιγῆ λοιπὸν εἶναι ἡ γυνή; Τίς δύναται νὰ λύσῃ τὸ αἰνίγμα τοῦτο; Ἡ καρδία τῆς γυναικὸς εἶναι πιστωτικὴ Τράπεζα, ὅπου οἱ ἄνδρες τοκίζουσιν τὸν ἔρωτα καὶ χάνουσιν τὰ κεφάλαια. Τοῦτο μόνον ἐδιδάχθη.

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Μονολογεῖς, Φαίδων;

ΦΑΙΔΩΝ.

Κανονίζω τὸ ὁρομολόγιόν μου, ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἕλθαι εἰς τὴν Καλκούταν.

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Εἶσαι εὐτυχής. Θὰ ἴδῃς νέον κόσμον, νέας χώρας, καὶ ἴσως ἴσως... καὶ νέους ἔρωτας.

ΦΑΙΔΩΝ.

Προκειμένου περὶ ἔρωτος, ἀμφιβάλλω. Ἐκτὸς ἂν ἐνοεῖς νὰ ἀλλάσω ἐρωμένην συχνότερα ἀπὸ τὰ χειρόκτιτα...

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Καὶ δικί ὄχι; Ὁ ἔρωσ δὲν εἶναι πτερωτός;

ΦΑΙΔΩΝ.

Αὐτὴ ἡ ἰδέα μὲ βασανίζει πρὸ πολλοῦ.

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Τί λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι;

ΦΑΙΔΩΝ.

Ἄ! οἱ φιλόσοφοι διδάσκουν πολλὸς θεωρίας, ἀλλ' ὅταν ἐρχωνται αὐτοὶ εἰς τὴν πράξιν τότε... χρεωκοπία. Τὰ παραγόμενα τῶν εἶναι βραχύτερα ἰατρικῆς συνταγῆς, ἀγία, οὐράνια, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος συνείθισε μετὰ τὴν ἀστραπὴν νὰ ἀκούῃ καὶ τὴν βροντὴν καὶ τότε πεῖθεται ὅτι βρέχει. (καθ' ἐκυτὸν.) Οἱ φιλόσοφοι λέγουσιν ὅτι ἡ φύσις ἀποσπρέζεται τὸ κενὸν καὶ ἐλησμόνησαν τὴν ἐξέκρυσιν, τὴν καρδίαν δηλαδὴ τῆς φιλαύτου γυναικὸς. Ἀδύνατον νὰ μὲ ἀγαπᾷ! Τὰ πάντα εἰρωνεῖ καὶ προσποιήσις.

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Ἄλλὰ σκέπτεσαι εὐλιχνῶς νὰ μᾶς ἐγκταλείψῃς;

ΦΑΙΔΩΝ.

Εἰξεύρετε τὴν τέχνην αἱ γυναῖκες πολὺ καλὰ.

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Δηλαδὴ...;

ΦΑΙΔΩΝ.

Δηλαδὴ... πρὸ ὑμῶν ὁ ἔρωσ ἀκολουθεῖ τὸν συρμόν. Ποικιλία, καὶ εἰς τὸν ἔρωτα. ποικιλία. — Ὁ ἔρωσ δὲν εἶναι πτερωτός;

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Κατ' ἀπτεσαι βλέπω τῶν γυναικῶν δριμύτερον ἀντιπολιτευομένης ἐφημερίδος. Μήπως ὑπῆρξές ποτε δημοσιογράφος;

ΦΑΙΔΩΝ.

Εὐτυχῶς ὄχι! Ἄφες τὰ ἀνευ πηδαλίου αὐτὰ πλοῖα νὰ τὰ περιστρέφῃ ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων δίκην ἀνεμουρίου. Ὁ δημοσιογράφος κατὰ τὰς περιστάσεις εἶναι σκιερὸς ἢ μύωψ — πρὸ ἐλῶψ ἢ Λυγκεύς. Καὶ τοῦτο τοῦλάχιστον δὲν πιστεύω νὰ συμβαίῃ εἰς ἐμὲ.

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Μήπως λοιπόν έχρημάτισες σατυρικός ποιητής; και τότε αν υπάρχει μετά θάνατον μετεμψύχωσης ελπίζω να σε συναντήσω μετεμψυχωμένο εις σάτυρον.

ΦΑΙΔΩΝ.

Ἡ συνάντησις αὐτὴ δὲν θὰ σᾶς εὐχαριστήσῃ πολὺ. Ἄφες τοὺς ποιητάς. Οἱ ποιηταὶ ὁμοιάζουσι τοὺς σκνίπας, οἱ ὅποιοι διακόπτουσι τὸν ὕπνον τῆς ἀνθρωπότητος· καὶ ὁ λόγος δὲν εἶναι περὶ σκνιπῶν. [καθ' ἑαυτὸν] Ἐπιθύμουν νὰ ἐρωτήσω περὶ τῆς Ἰουλιᾶς, ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ πλήξω τὴν χορδὴν τῆς ζηλοτυπίας της· διότι ἡ γυνὴ εἶναι προσωποποιημένη ζηλοτυπία καὶ τὸ ἐγὼ τῆς γυναικὸς εἶναι δεκάκις ἐντονώτερον ἢ τὸ ἐγὼ τοῦ ἀνδρός.

(Ἡ Κλεονίκη ἀπεκρίθη εἰς τὸν κληρέπτην καὶ ταυτοποίησεν ἑαυτὴν ἐπὶ τὴν κόμην της.)

ΦΑΙΔΩΝ.

Εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ναρκίσσου, Κλεονίκη; Ὁ κληρέπτης σοὶ ἐμπνέει τὴν φιλαυτίαν. Ἐὰν ἤμην ὑπουργὸς ἤθελον θέσει φόρον ἐπὶ τῶν ἐκδιδομένων βιβλίων, εἴην ἤμην ἀστυνόμος... πρόστιμον εἰς τοὺς ποιητάς, τῶν ὑπῆλων τὰ ποιήματα εἶναι ἄξια νὰ τὰ λατρεύσωσιν οἱ Πέρσαι, δηλαδὴ ἄξια τοῦ πυρός· εἴην ἤμην δικαστὴς ἤθελον πλουτίσει τὸ ἔθνος καταδικάζων τοὺς τραγικούς ποιητάς· εἰς τόσας χιλιάδας λεπτά, ὅσας κεφαλὰς ἀποκόπτουσιν εἰς ἕκαστον δρᾶμά των, καὶ τέλος εἴην ἤμην ἐπίσκοπος θὰ ἀφώριζα τοὺς κληρέπτας καὶ ὄχι τὴν Πάπισσαν Ἰωάνναν. Ὑπόρχει ὅμως μίᾳ μικρᾷ παραγορῇ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ κεφάλαιον τοῦτο...

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Δηλαδὴ... ποίᾳ;

ΦΑΙΔΩΝ.

Ὅτι πρῶτος ὁ κληρέπτης περιμένει νὰ σε συγχρηθῇ ὡς γραῖκον ὅταν αἱ πρῶται βρυτίδες τοῦ γήρατος ἀναφανῶσιν ἐπὶ τοῦ προσώπου σου, καθὼς τὰ νέφη τοῦ φθινοπώρου, τὰ ὅποια προμηκύνουν τὸν χειμῶνα.

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Ὁλόκληρος ὁ φιλιππικός σου δὲν ἐννοῶ τί σημαίνει. Τίς σοὶ εἶπεν ὅτι ἡ καλλονὴ ἐπιζῆ τῆς νεότητος; Ὡς με συνοδεύσης

εἰς τὸν χορὸν τῆς Ἑλληνικῆς τὴν ἐσπέρην ταύτην, Φαίδων;

ΦΑΙΔΩΝ.

Εἰς τὸν χορὸν! Εἰς τὸν χορὸν! Δὲν ἐχόρευσα τὸ ἔτος τοῦτο, Κλεονίκη! Τώρα ἐν μέρει ἐξηγεῖται ἡ πρὸ τοῦ κατόπτρου προσευχὴ σου.

ΣΚΗΝΗ II.

IO 'ΑΙΑ (Εἰσπιδῶσα).

Κλεονίκη! Δὲν ἠτοιμάσθης ἀκόμη! Εἶναι ὀκτὼ ἡ ὥρα! [βλέπουσα τὸν Φαίδωνα.] Ἄ! Κύριε Φαίδων... ἔρχεσθε ἐδῶ καὶ ἐπάνω δὲν ἔρχεσθε, δὲν πρέπει νὰ ἔχω κηράβονα;

-ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Θά μοι ἐπιτρέψῃτε νὰ ἐτοιμασθῶ. [Εἰσέρχεται εἰς παρακείμενον δωμάτιον.]

ΦΑΙΔΩΝ (Ἰδίᾳ).

Ἡ δευτέρα ὑποψήφιος τοῦ ἐρωτός μου! Αἰωνίως λοιπὸν ὁ πέπλος τῆς νυκτὸς θὰ κρύπτῃ τὸ πᾶν; δὲν θὰ ἀνατεῖλῃ ἐπὶ τέλους ἡ αὐγὴ; Μετὰ τῆς ἀγνοίας παρατείνεται ἡ ἀγωνία μου, ἃς ἴδωμεν ποῦ θὰ λήξῃ ἡ ὑπόθεσις.

IOYAI'A.

Διατί εἶσθε μελαγχολικός;

ΦΑΙΔΩΝ.

Ἄπ' ἐναντίας, Κυρία, εἶμαι εὐθυμὸς· πρόκειται νὰ χορευθῶμεν.

IOYAI'A.

Τὰ χεῖλη νὰ πιστεύσω ἢ τὸ συνωρρωμένον μέτωπον;

ΦΑΙΔΩΝ.

Τοῦτο εἶναι τὸ ἐκ τῶν ἰδίων κρίνειν τὰ ἀλλότρια. Διότι εὐκολώτερον εἶναι νὰ ἀνατεῖλῃ θορῆ ἐπὶ τῆς φαλακρᾶς κεφαλῆς ἐξηκονταετοῦς γέροντος ἢ μίᾳ ἀλήθειᾳ εἰς τὰ χεῖλη τῆς γυναικὸς. Ὅπως δὴ ποτε ἐμαντεύσατε τῆς ψυχῆς μου τὴν ἀγωνίαν καὶ ἰδοὺ ῥίπτω τὸ προσωπεῖον. Σκέπτομαι περὶ αὐτοχειρίας. [Βηματίζει ἀνεσύχως ἐντὸς τῆς αἰθούσας.]

IOYAI'A.

Ἡ σκέψις αὕτη ἀρμόζει μόνον εἰς ἀπ-

ἐλπίδας ἐραστὰς καὶ τὸ πολὺ... εἰς προδοθέντας σὺζύγους.

ΦΑΙΔΩΝ.

Ἐὰν δὲν ἤμην ἐκ τῶν δευτέρων τίς σᾶς εἶπεν ὅτι δὲν εἶμαι ἐκ τῶν πρώτων;

IOYAI'A.

Καὶ χάριν μιᾶς ἀπίστου ἐρωμένης θὰ θυσιάσητε πολύτιμον ζώην; Εἶναι ἄξια τοιαύτης θυσίης;

ΦΑΙΔΩΝ (κατ' ἐκείνην).

Εὐρίσκομαι μετὰ τὴν σφύρας καὶ ἄκμωνος! Διὲ ἀγαπᾷ; Δὲν με ἀγαπᾷ; Ἰδοὺ τὸ ζήτημα. Ἐδῶ παύει ἡ φιλοσοφία νὰ διδῇ συνταγὰς. [Πρὸς τὴν Ἰουλιάν.] Διατί νὰ προδίδουν τὰ βόδια καὶ χεῖλη; Διατί ἡ καλλονὴ νὰ παρακολουθεῖται ὑπὸ τῆς ἀπιστίας καθὼς ὁ ἥλιος ὑπὸ τῆς νυκτὸς; καὶ ὑπὸ τὴν ἀνοῦσαν γλῶσση νὰ κρύπτηται ἡ ἄβυσσος. Ἡ Ἑλένη ἦτο ὀρθία· ἀλλ' ἦτο ἄπιστος. Καὶ ὅμως ὑπὲρ αὐτῆς, ὑπὲρ μιᾶς ἀπίστου ἐξηγέρθη ὁλόκληρος ἡ Ἑλλάς. Ἡ Κλεοπάτρα ἦτο πλειότερον ἀπίστος, ἀλλ' εἶχεν ἴσως καὶ πλειότερα γόητρα καὶ ὁ Ἀντωνίος ἐσύρετο ἀπὸ τῆς ῥῆνός δικτῆν παραρτήματος ἀπὸ τῆς μιᾶς ἀκρας μέχρι τῆς ἄλλης.

IOYAI'A.

Ἀλλὰ παρήλθον οἱ κληροὶ ἐκείνοι. Καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν αἰσθημάτων ἐξέπεσε τώρα καθὼς οἱ δικηγόροι.

ΦΑΙΔΩΝ.

Διότι ἐπὶ λαπλασιάζοιεν οἱ νόμοι καὶ ὁ εἶς ἐμμέσως ἀναίρει τὴν ἄλλον, καὶ διότι ἕκαστον ἄρθρον τοῦ νόμου εἶναι ἐκτενεστέρον τῆς προσευχῆς τοῦ φαρισσαίου, ὥστε ὁ ῥήτωρ διὰ νὰ ἀναγνώσῃ ὁλόκληρον τὸ ἄρθρον ἀναγκάζεται δις νὰ βῆξῃ, ἀπαξ νὰ πτερνισθῇ καὶ τρίς τοὐλάχιστον νὰ ζητήσῃ νερόν. Διὰ τοῦτο πολλοὶ ἀποθιήσκουν ἐξ ὑδροπηνίας. Καὶ διὰ τοῦτο συναιθέστερον ὁ ὑπὸδικος διὰ τοῦ αὐτοῦ νόμου δύναται ν' ἀνέλθῃ εἰς τὴν λαμπρότητα καὶ δι' αὐτοῦ νὰ λάβῃ τὸ παράσημον τοῦ Σωτῆρος.

IOYAI'A.

Ἀλλ' ὁ λόγος ἦτο περὶ αὐτοχειρίας, ἂν δὲν ἀπατώμην· λοιπὸν ἐπροδόθητε; Ἄ! ἔπρεπε νὰ ἦτο ἀπαθέστερος καὶ στωϊκώτερος, Φαίδων.

[ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.]

ΦΑΙΔΩΝ.

Τὴν ἀπάθειαν ἐδημιούργησαν ἐκείνοι, οἵτινες δὲν εἶχον καρδίαν, οἵτινες ἐνόμισαν ὅτι ἐδικαιολογοῦντο διὰ τὴν ἀναίσθησιν των, καλύπτοντες αὐτὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς καρτερίας, καθὼς ὁ μετακρίτης ὁ ὀπίσθιος δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ ἐν θυμῷ κατεστραμμένον ὑπὸ τῶν σκεπῶν καὶ βιάται αὐτὸ μέλλον διὰ νὰ μὴ διακρίνηται αἰ ὀπί. Ἡ ἀπάθεια εἶναι δευτέρου ἐκδοσις τῆς ἀναίσθησιος!

IOYAI'A.

Καὶ ἐν τούτοις ἔπρεπε νὰ ἦεν ἀπαθείστερος. Διότι καὶ ἐγὼ προδόθησα ὑπομεινω ἀνδρικώτερον σοῦ τῆν προδοσίαν.

ΦΑΙΔΩΝ.

Ταυτίζεται βλέπω ἡ τύχη μας, Ἰουλιᾶ. Ἐβλεθῆ καὶ οἱ ὄντι προδοθῆ... δηλαδὴ ἐπροδόθημεν ἀμρότεροι ἢ θοῖα νὰ εἶπω.

IOYAI'A.

Δὲν ἐννοῶ τὸν ἀσπασιμόν σου...

ΦΑΙΔΩΝ.

Δὲν στέπτεται λοιπὸν περὶ αὐτοχειρίας;

IOYAI'A.

Διόλου. Ἡ αὐτοχειρία εἶναι ὁ ἐπίλογος ἀπὸ προλόγου, τὸ ἐπιδόριον πρὸ τοῦ δείπνου. Ὁ θάνατος, δηλαδὴ προτοῦ αἰσθανθῶμεν τὴν ζώην.

ΦΑΙΔΩΝ.

Τότε δὲν ἰγάπας. Ἄλλως ἡ ζωὴ εἶναι τιμωρία ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει.

IOYAI'A.

Ἀνῆκω εἰς ἄλλην σχολὴν, Φαίδων. Ἡ γάπησα τὴν πίστιν, τώρα μισῶ τὴν ἀπιστίαν.

ΦΑΙΔΩΝ.

Ἄλλ' ὁ ἔρωτος ἀγνοεῖ τὴν γλῶσσαν ταύτην καὶ ἀυξάνει ἐν τῇ ἀπιστίᾳ. Θέλετε λατρεύειν πάντοτε αἱ γυναῖκες μέχρις ἐξουτελισμοῦ τοῦ ἀνδρός; Θέλετε νευρίσαστα τοὺς ἀνδρας. Τέλος πάντων τὸ ζήτημα εἶναι ὅτι ἐπροδόθητε καὶ πρέπει νὰ ἐποδοθῆτε. Ἡ γυνὴ προδοθῆσα δὲν πρέπει νὰ ζῆ. Ὁ ἄρσος λοιπὸν εἰς ἀποθάνωμεν ὁμοῦ. Ἄθως κατ' ἐκλογὴν τὸ ὄπλον. Προτιμᾶς τὸ δηλητήριον;

IOYAI'A.

Θέλετε πάντοτε τραγικὴν τὴν λύσιν;

Δὲν ἀπεφάσισα ἀκόμη νὰ ἀποθάνω. Τὸ ἱατρικὸν αὐτὸ εἶναι πολὺ πικρὸν. Ἐχετε ἄλλο;

ΦΑΙΔΩΝ.

Τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα.

ΙΟΥΛΙΑ.

Ἄλλο . . . ἄλλο! Δὲν ἀγαπῶ τὸν ἱεσοῦτισμὸν!

ΦΑΙΔΩΝ

. . . Τότε καλέσατε τὸν ἱατρὸν.

ΙΟΥΛΙΑ.

Ὁ ἀλγεινότερος θάνατος εἶναι ὁ διὰ τῶν συνταγῶν. Ἀποστρέφομαι τὰς ἐπισκέψεις τῶν Ἀσκληπιδῶν, οἵτινες τὸ ζήτημα τῆς παρονηχίδος ἀνάγουσιν εἰς τὴν περιπνευμονίαν καὶ τὴν συνάγχην προβιβάζουσιν εἰς στηθικὸν κατάρρευσην.

ΦΑΙΔΩΝ.

. . . Ὡστε ἀποφεύγετε τὸν θάνατον, διότι δὲν εἰξέρετε πῶς νὰ ἀποθάνητε. Ἀλλὰ τίς εἶναι λοιπὸν ὁ προδὸς τὸν ἔρωτά σου, Ἰουλία;

ΙΟΥΛΙΑ.

Ὁραῖος νεανίας, τοῦ ὁποῦ ὅμως τὸ κάλλος εὐρίσκεται εἰς ἀντίστροφον λόγον μετὰ τὴν εὐκρινειάν του. Πλήρης ἴσως θελήτρων ἀλλὰ καὶ φιλόποπτος συγχρόνως.

ΦΑΙΔΩΝ. [Καθ' ἑαυτὸν.]

Ὁραῖος νεανίας! Πιθανὸν νὰ εἶμαι ἐγώ!

ΙΟΥΛΙΑ.

Μόλις εἴκοσι πέντε ἐτῶν. . .

ΦΑΙΔΩΝ. (Ἰδὲ)

Εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν! Τότε εἶμαι ἐγώ.

ΙΟΥΛΙΑ.

Ἀναστήματος μετρίου, μετὰ γλυκεῖς μέλανες ὀφθαλμούς, ἐξ ὧν ἀπορρέει μαγεία καὶ ἠδύτης.

ΦΑΙΔΩΝ.

Ἴσως προσθέτετε ζωηρότερα χρώματα εἰς τὴν εἰκόνα του. Κατάρρα λοιπὸν εἰς ἐκεῖνον, ὅστις μετεχειρίσθη τὴν καλλονὴν του διὰ νὰ προδώσῃ τὸν εὐγενέστερον ἔρωτα τῆς γυναικός.

ΙΟΥΛΙΑ.

Ἀμὴν! Ἀλλὰ εἰπέ μοι, Φαίδων, τίς εἶναι ἐρεῖνη, ἣτις ἐπρόδωκε τὸν ἔρωτά σου,

διὰ νὰ καταρῶμαι καὶ ἐγὼ τὴν ἀπιστον ἔρωμένην.

ΦΑΙΔΩΝ. (Καθ' ἑαυτὸν).

Ἐνὸς προέκειται περὶ τρίτου προσώπου τὸ ἐγκλημα παρίσταται μετὰ μελάνωτερα χρώματα, ὅταν ὁμοῦ προέκηται περὶ ἡμῶν αὐτῶν, τότε προσπαθοῦμεν νὰ τὸ ἐξαγνίσωμεν, νὰ τὸ προβιβάσωμεν δηλαδὴ ἀπὸ ἐγκλήματος εἰς ἀρετήν.

ΙΟΥΛΙΑ.

Μοὶ τὸ ἀρνείσαι, Φαίδων;

ΦΑΙΔΩΝ.

Ὁραῖα νεᾶνις, μόλις ἠβῶσα, ὁμοιοτάτη με σέ. . .

ΙΟΥΛΙΑ. (Καθ' ἑαυτήν.)

Τότε δὲν εἶμ' ἐγώ!

ΦΑΙΔΩΝ.

. . . Ἀποπνέουσα τὴν αὔραν τοῦ οὐρανοῦ, αἰμύλη, ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ξανθοῦ βοστύχου ἐξαπλοῦσα, καὶ μᾶλλον ὠραία ἢ πιστή.

ΙΟΥΛΙΑ. (Καθ' ἑαυτήν.)

Πιθανὸν νὰ εἶμαι ἐγὼ μέχρι τινός.

ΦΑΙΔΩΝ.

Κατηραμένη λοιπὸν ἔστω ἡ γυνή, ἣτις προδίδει καὶ τῆς ὁποίας ἡ καρδιά ἀλάσσει ἐνοικιαστὴν εἰς διάστημα μιᾶς ἡμέρας! (Περιφέρεται ἀνησυχῶς)

ΙΟΥΛΙΑ.

Νομίζω ὅτι δὲν πρέπει ἐδῶ νὰ εἶπω ἀμὴν! Ἀλλὰ διατὶ ἐξάπτεσαι, Φαίδων;

ΦΑΙΔΩΝ.

Ἀλλὰ διατὶ ἐριθριᾶτε, Κυρία;

ΙΟΥΛΙΑ.

Διότι. . .

ΦΑΙΔΩΝ.

Διότι. . . ; Τὰ ἀποσιωπητικὰ, τὰ ὁποῖα παρεκκολουθοῦν τὸ διότι σὺ λαλοῦσιν εὐγλωττότερον ὑμῶν. Μήπως ἐγνωρίζατε τὴν Κυρίαν αὐτήν;

ΙΟΥΛΙΑ.

Ὅχι· ἀλλὰ διατὶ με ἐρωτᾶτε; Ἐγνωρίζατε τὸν ἀπιστον ἔραστήν; Ἐγὼ τὴν εἰκόνα του.

ΦΑΙΔΩΝ.

Τὴν εἰκόνα του! Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ τὴν

ἰδικὴν της. Ἄς ἀνταλλάξωμεν λοιπὸν τὰς εἰκόνας.

ΙΟΥΛΙΑ. (Προσηρῶς τὴν εἰκόνα).

Ἄ! ἡ εἰκὼν μου! Πῶς περιῆλθεν εἰς τὰς χεῖράς σου;

ΦΑΙΔΩΝ. (Ὁκλύτως)

Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ ἰδική μου εἰκὼν! Τότε λοιπὸν εἴμεθα ἀμφοτέρωτεροι πιστοί.

[Βροντᾶ ἔξω καὶ ἀκούεται βροχή.]

ΣΚΗΝΗ ΙΙΙ.

ΚΛΕΟΝΙΚΗ. (Ἐξερχομένη τοῦ δωματίου.)

Ἰουλία! Φαίδων! Τί ἀτυχία! Βρέχει ἔξω δὲν ἀκούστε; τώρα. . .

ΦΑΙΔΩΝ.

Ὁ χορὸς ἀναβάλλεται δι' αὔριον τὸ ἔσπερας, ὅτε θέλετε τιμῆσαι τοὺς γάμους μου μετὰ τῆς Ἰουλίας.

ΚΛΕΟΝΙΚΗ.

Ἔως ὅτου νὰ καλλωπισθῶ λοιπὸν ἐγὼ συντάξατε τὸ πρωτόκολλον τοῦ γάμου; Καὶ τὸ ταξείδιόν σου, Φαίδων, διὰ τὴν Καλκούταν;

ΦΑΙΔΩΝ.

Ἀναβάλλεται ἐπ' ἀόριστον· δηλαδὴ μέχρι νεωτέρας εἰδοποιήσεως.

Κ. Γ. ΞΕΝΟΣ.

ΠΕΡΙ ΘΥΣΙΩΝ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΕΘΝΙΚΟΙΣ

(Συνέχεια ἀπὸ φυλλάδιον Ι'. καὶ τέλος.)

Φρικτοτέρα ἦτο ἡ ἀνθρωποθυσία παρὰ τοῖς λαοῖς τῶν Σύρων καὶ Φοινίκων καὶ τῶν Καρχηδονίων, ἀποίκων τῶν Φοινίκων. Ὁ ἄγριος τῶν Φοινίκων θεὸς Μολόχ καὶ ὁ τῶν Καρχηδονίων Κρόνος ἤδοντο τὰ μέγιστα ἐπὶ τῆς βλοκαυτώσει ἀνθρώπων καὶ μάλιστα παίδων. Ἐντεῦθεν ὁ μέγας τῶν Ἰουδαίων νομιθέτης, ὁ Μωϋσῆς, ἐπιτάττων αὐτοῖς τὴν ἀποφυγὴν τῆς μετὰ

τῶν βαρβάρων καὶ ἀπανθρώπων λαῶν συνναστροφῆς ἀνχερεῖ τὴν παιδοθυσίαν αὐτῶν· «Καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν κατακτείνουσιν ἐν πυρὶ τοῖς θεοῖς αὐτῶν» (Λευτερ. ιβ', 31). Καὶ ὁμοῦ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μὴ μιλανθῶσιν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ νὰ προσφέρωσι καὶ αὐτοὶ τὰ τέκνα αὐτῶν· «Καὶ φροδοῦμεσαν ὑψηλὰ» τῆ Βάαλ, τοῦ κατακτείνου τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἐν πυρὶ ὀλοκαυτώματα τῆ Βάαλ, ἃ οὐκ ἐνετειλάμην οὐδὲ ἐλάλησα οὐδὲ διεπνοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου» (Ἰερμ. ιθ', 5). «Καὶ ἔθουον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαίμοσι καὶ ἐρπονκοτονήθη ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασιν αὐτῶν» καὶ ἐμίχθη ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν» (ψαλ. ρε', 37). Εἰσέχθη δὲ ἡ ἀνόσιος λατρεία ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος, παραπισθέντος ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων γυναικῶν (Βασιλ. Ι', ια', 7). Ἐλάτρευον δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τῶ Μολόχ ἔχοντες τὸ εἶδωλον αὐτοῦ ἐν τῇ πρὸς νότον τῆς Ἱερουσαλήμ κοιλάδι τοῦ Ἐννόμ παρὰ τὸν γείμαλλον τῶν Κέδρων. Ἐπὶ Ἰωσίου τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως οἱ Ἰουδαῖοι μετανοήσαντες κατήργησαν τὴν λατρείαν τοῦ Μολόχ. Τοσοῦτον δὲ ἐσδελύχθησαν τὴν κοιλάδα ταύτην οἱ Ἰουδαῖοι, ὥστε ἔρριπτον ἐν αὐτῇ οὐ μόνον πάντα ἀκαθαρσίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ πτώματα τῶν ζώων καὶ τοὺς εἰς θάνατον δὲ κατὰ δεικασμένους κακούργους ἄρινον ἐκεῖ ἀτάφους. Ἴνα δὲ μὴ μολύνηται ὁ ἀὴρ καὶ ἐκ τῶν ἀναθυμιάσεων προέρχωνται ἐν Ἱερουσαλήμ λοιμικαὶ ἀσθένειαι διετήρουν ἐν τῇ κοιλάδι Ἐννόμ ἄσβεστον πῦρ. Ἐντεῦθεν ἡ κοιλάς αὕτη ἦτο τὸ σύμβολον πάσης ἀθλιότητος οὐ μόνον ἐπιγείου, ἀλλὰ καὶ οὐρανοῦ. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἄδης καλεῖται οὐ μόνον ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων Γε-Ἐννόμ, ἧτοι Γέεννα. Ὁ ἐν καὶ αἱ φράσεις· «Ἐνοχὸς ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός» (Ματθ. ε', 22). «Καὶ μὴ ὄλον σου τὸ σῶμα βληθῆ εἰς τὴν γέενναν» (αὐτόθ. 29. 30). «Καλὸν σοι πᾶσι κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν ἢ πᾶσι δύο χεῖρας ἔχοντα εἰς τὴν γέενναν; νεῖς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται» (Μάρκ. 9', 43-48).

Ἡ παιδοθυσία ἐγένετο ἐν καιροῖς δεινοῖς, ὡς διαβεβαίωσι ὁ Πορφύριος «Φοίνικες δὲ ἐν ταῖς μεγάλας συμφοραῖς ἢ πολέμων ἢ λοιμῶν ἢ ἀγχιμῶν, ἔθυσον τῶν νεολιτῶν τινὰ ἐπιψηφίζοντες Κρόνον (τοῦ Ἐύσεβ. Εὐαγγ. προπ. βιβλ. Δ', κεφ. 16). «Κρόνον μὲν γὰρ Φοίνικες καθ' ἕκαστον ἔτος τὰ ἀγαπῆτα καὶ μονογενῆ τῶν τέκνων θύουσι» (Εὐσεβ. εἰς Κωνσ. 13). Κατὰ τοῦ Γάβριου, τὸ ἀγάλμα τοῦ Μολόχ ἦτο ἐκ χαλκοῦ, ἔχον κεφαλὴν βοῦς, χεῖρας δὲ ἀνθρώπου ἀναπνεύμενας καὶ περὶ αὐτῶν ἐκτεταμέναι, ἔπου ἐπιπέμενοι οἱ προσδιωρισμένοι εἰς θυσίαν παῖδες ἐκείνοντο καθ' ὀλίγον ὑπὸ τοῦ πυρὸς, τοῦ ἀναπνεύμενου εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ ὀπισθεν τοῦ ἀγάλματος εὐρισκομένην ὄπην (βλεπ. ἔβρ. ἀγγ. Κ. Κοντογ. σ. 174). Τὰ παιδία ἐβρήνον γοεῖώτατα, ὡς ἕκαστος δύναται νὰ φαντασθῆ, ἀλλ' ἵνα μὴ ἡ φωνὴ αὐτῶν συγινῆ τοῖς γονεῖς καὶ τοὺς παρισταμένους, οἱ ἱερεῖς ἔκρουον τύμπανα. Ἐντεῦθεν παρὰ τῷ προσφῆτῃ Ἰεζεμίχ ἡ κοιλία τοῦ Ἐννόμ. ἐλέγετο Ταφέθ, ὅ ἐστι τύμπανον. «Καὶ ἐκοδόμησαν τὸν βωμὸν τοῦ Ταφέθ, ὅς ἐστι ἐν φάραγγι υἱοῦ Ἐννόμ, τοῦ κατακαίειν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἐν πυρὶ, ὃ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς, οὐδὲ διενοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέρι εἰσέρχονται, λέγει Κύριος, καὶ οὐκ ἐροῦσιν ἔτι, βωμὸς τοῦ Ταφέθ, καὶ φάραγγις υἱοῦ Ἐννόμ, ἀλλ' ἡ φάραγγις τῶν ἀνηρημένων· καὶ θάψουσιν ἐν τῷ (τάφῳ) Ταφέθ . . .» (Ἰεζεμ. ζ', 31 καὶ 32). Καὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ὁμοίως περιγράφει τὸ ἀγάλμα τοῦ Μολόχ καὶ τὴν παιδοθυσίαν τῶν Καρχηδονίων. «Ἦν δὲ παρ' αὐτοῖς ἀνδριάς Κρόνου χαλκοῦς ἐκτετακῶς χεῖρας ὑπερτάς ἐκτεταμένους εἰς τῆς γῆς, ὥστε πτόν ἐπιπέμεντα τῶν παιδίων ἀποκυλίεσθαι καὶ πίπτειν εἰς τὴν χάσμα πλήρες πυρός» (20, 14). «Ὅτε ὁ Γέλων, ὁ τῶν Συρακουσῶν τύραννος καὶ ὁ τῶν Ἀκραγανθίων Θήρων ἐνίκησαν ἐν Σικελίᾳ τοὺς Καρχηδονίους, Ἀμίλλας ὁ τῶν Καρχηδονίων στρατηγὸς ἐρριπτεν εἰς τὸ πῦρ ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς ἑσπέρας ἀναριθμητῶν πλῆθος ἀνθρώπων θυμάτων. Μετὰ τὸ τέλος τῆς μάχης ὁ Ἀμίλλας δὲν εὐρίθη οὔτε ἐν τοῖς αἰγυμαλώτοις

οὔτε ἐν τοῖς τεθνηκόσιν. Ἐντεῦθεν οἱ Καρχηδόνιοι ἐνόμιζον, ὅτι καὶ αὐτοὺς ἐγένετο θύμα· «Πρὸς δὲ καὶ τάδε λέγουσιν, ὡς συνέβη τῆς αὐτῆς ἡμέρης ἐν τε τῇ Σικελίᾳ Γέλωνα καὶ Θήρωνα νικᾶν Ἀμίλλαν πτόν Καρχηδόνιον καὶ ἐν Σαλαμίᾳ τοὺς Ἕλληνας πτόν Πέρσην. Τὸν δὲ Ἀμίλλαν Καρχηδόνιον ἐόντα πρὸς πατρός, μητρός δὲ Συρακούσιον, βασιλεύσαντά τε κατ' ἀνδραγαθίην Καρχηδονίων, ὡς ἡ συμβολή τε ἐγένετο καὶ ὡς ἐσσοῦτο τῇ μάχῃ, ἀφανισθῆναι πυνθάνομαι· οὔτε γὰρ ζῶντα οὔτε ἀποθανόντα φανῆναι οὐδαμοῦ γῆς· τὸ πᾶν γὰρ ἐπέξελεθῆν διζήμενον Γέλωνα. Ἐπι δὲ ὑπὸ αὐτῶν Καρχηδονίων ὁ δὲ ὁ λόγος λεγόμενος, οἰκῶτι χρεομένων, ὡς οἱ μὲν βάρβαροι τοῖσι Ἕλλησι ἐν τῇ Σικελίᾳ ἐμάχοντο ἐξ ἧρὸς κέρζαμενοι μέχρι δειλῆς ὀψίης . . . ὁ δὲ Ἀμίλλας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ μένων ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐθύετο καὶ ἐκαλλιπέετο ἐπὶ πυρῆς μεγάλης σώματα ὅλα κατὰ γίζων, ἰδὼν δὲ τροπὴν τῶν ἐκυτοῦ γινόμενῃν, ὡς ἔτυχεν ἐπισπεύδων τοῖσι ἱερωτοῖσι, ὥσε ἑαυτὸν εἰς τὸ πῦρ· οὕτω δὲ κατὰκαθῆντα ἀφανισθῆναι» (Προδ. Ζ', 166, 167). «Ὅτε ὁ τύραννος τῶν Συρακουσῶν Ἀγαθοκλῆς κατανικήσας τοὺς Καρχηδονίους ἐπολιόρκει τὴν πόλιν αὐτῶν Καρχηδόνα, οἱ Καρχηδόνιοι νομίζοντες ὅτι ὁ θεὸς αὐτῶν Κρόνος ὠργίζεται κατ' αὐτῶν διότι δὲν προσέφεραν αὐτῷ τοὺς παῖδας τῶν ἀρστων, ἀλλ' ἀγοράζοντες παῖδας καὶ τρέφοντες λάθρα ἐπέμπον αὐτοὺς εἰς τὴν θυσίαν, «Διακοσίους μὲν τῶν ἐπιφανεστάτων παιδίων προκρίνοντες ἐθύσαν δημοσίᾳ . . . ἄλλοι δὲ ἐν ἡδιστάτοις ὄντες ἐκούσιως ἑαυτοὺς ἐθύσαν, οὐκ ἐλάττους ὄντες τριακισίων» (Διόδ. Σικελ. κ', 14. προβλ. Εὐσ. Εὐαγγ. Προω. Δ', 16). Οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέρες κατὰ Πλούταρχον ἴσταντο θεώμενοι τὰς θυσίας ἀναλγήτως καὶ ἀπαθῶς, ὡς ἐὰν μὴ ἐγνώριζον ὅτι τὰ θυσιαζόμενα ἦσαν τέκνα ἑαυτῶν· «Οἱ δὲ ἄτεκνοι παρὰ τῶν πενήτων ὠνούμενοι παῖδια κατέσφαζον, κατὰπερ ἄρνας ἢ νωσσοῦς· παραιοστέκει δὲ ἡ μήτηρ ἀτεγκτός· καὶ ἀστένακτος·» εἰ δὲ στενάξειεν ἢ δαιούσειεν, ἔδει τῆς τιμῆς στέρεσθαι, τὸ δὲ παιδίον οὐδὲν ἤττον ἐθύετο· κρότου δὲ κατεπίμπλατο

«πάντα πρὸ τοῦ ἀγάλματος ἐπυλούντων καὶ τυμπανίζόντων, ἐνεκα τοῦ μὴ γενέσθαι τὴν βόησιν τῶν θρήνων ἐξέκρουστον» (Πλουτ. περὶ Δεισιδ. 13). Καὶ ὅμως αἱ τοιαῦται μωαὶ καὶ βάρβαροι θυσίαι ἂν μὴ ἐκίνουν τοὺς γονεῖς εἰς συμπάθειαν, τῶν ἐχθρῶν ὅμως ἀπέσπων τὰ δάκρυα καὶ εἰς οἶκτον αὐτοὺς ἔφερον· «Εἶχον συνήθειαν λέγει ὁ ἱστορικὸς Ἴου· στίνας, νὰ προσφέρωσιν εἰς θυσίαν ἀνθρώπους ἐν καιροῖς δεινοῖς, νὰ φέρωσιν εἰς τοὺς βωμοὺς παῖδια, ὧν ἡ ἡλικία συνεχίνει καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθρούς. Καὶ ὅπως ὑπὲρ τῆς ζωῆς τῶν παιδίων συνειθίζουσι νὰ παρακαλῶσιν αὐτούς» (Just. XVIII, 6). Δόξα καὶ τιμὴ εἰς τὸν Ἕλληνα Γέλωνα, τὸν τύραννον τῶν Συρακουσῶν, τὸν ἐπιβλόντα τοῖς Καρχηδονίοις μετὰ τὴν λαμπρὰν ἐν ἡμέρᾳ τῆς Σικελίας νίκην καὶ τὴν κατάργησιν τῶν παιδοθυσῶν· «Γέλων ὁ τύραννος, λέγει ὁ Πλούταρχος, ὅτε Καρχηδονίους πρὸς ἱεμέραν κατεπολέμησεν εἰρήνην ποιούμενος πρὸς αὐτούς, ἠνάγκασεν ἐγγράφει ταῖς νόμοις, ὅτι καὶ τὰ τέκνα παύσσονται πτῷ Κρόνῳ καταθύοντες» (Πλουτ. ἀπρὸς θεῖν.).

Οἱ Σκύθαι, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἐθισάζον τῷ Ἄρει ἐκ τῶν ἐχθρῶν, οὗς συνέλαμβανον, τὸν ἕκατοστόν. Πρὶν ἢ σφάξωσι τὰ θύματα, ἔσπενδον εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν οἶνον καὶ ἔπειτα ἔσφαζον ἐπὶ ἀγγεῖου ἔνθα συνῆγον τὸ αἷμα, ὑπὲρ ἐρράντιζον ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἄρεως (Ἡροδ. Δ', 62). «Ὅσοις ἂν τῶν πολεμίων ζωγράφωσιν, ἀπὸ τῶν ἑκατὸν ἀνδρῶν ἀνδρᾶ ἕνα θύουσι τρόπῳ οὐ τῷ αὐτῷ καὶ τὰ πρόβατα, ἀλλ' ἑτεροῖω· ἐπεὶ γὰρ νοῖνον ἐπισπέσωσι κατὰ τῶν κεφαλῶν, κατὰσφάζουσι τοὺς ἀνθρώπους ἐς ἄγγος καὶ ἔπειτα ἀνεκείναντες ἄνω ἐπὶ τὸν ὄγκον τῶν φρυγάνων καταχέουσι τὸ αἷμα τοῦ ἀκινᾶκεος. . . . Τῶν ἀποσφραγῆντων ἀνδρῶν τοὺς δεξιούς ὤμους πάντας ἀποτάμνοντες σὺν τῆσι χερσὶ ἐς τὸν ἡέρα ἰεῖσι, καὶ ἔπειτα καὶ τὰ ἄλλα πᾶν ἔξωσαντες ἱερῆι ἀπαλλάσσονται· χεῖρ δὲ τῇ ἂν πέσῃ κέσται, καὶ χωρὶς ὁ νεκρός». Καὶ οἱ Κέλται προσήνεγκον ἀνθρώπινα θύματα· «Οἱ βάρβως ἀσθενοῦντες, λέγει ὁ Καῖσαρ, προσφέρουσιν ἢ ὑπι-

«σχοῦνται ἀνθρώπινους θυσίας καὶ οἱ νεκροὶ αὐτῶν οἱ Δρυῖδες, ἐτέλουν αὐτάς.» «Qui sunt affecti gravioribus moribus quique in proeliis periculisque versantur, aut pro victimis homines immolant aut se immolanturos vovent administrisque ad ea sacrificia Druidibus utuntur, quod, pro vita hominis nisi hominis vita reddatur non posse deorum immortalium numen placari arbitrantur, publiceque eius dem generis habent, instituta sacrificia. . .» «Ἦτοι ἄσσοι πάσχουσιν ὑπὸ βαρυτάτων νόσων καὶ ὅσοι ἀναστρέφονται ἐν μάχαις καὶ κινδύνους ἢ θύουσιν ἀνθρώπους ἀντὶ σραγιῶν ἢ ὑπισχοῦνται ὅτι θὰ προσενέγκωσιν ἑαυτοὺς θυσίαν καὶ πρὸς τὰς θυσίας ταύτας μεταχειρίζονται ὑπουργοὺς τοὺς Δρυῖδας, διότι νομίζουσιν, ὅτι, ἐὰν μὴ ἀποδοθῆ ἀνθρώπου ζωὴ ἀντὶ ζωῆς ἄλλου ἀνθρώπου, οἱ ἀθάνατοι θεοὶ δὲν ἰδύκνται νὰ ἐξελθῶσι καὶ δημοσίως ἔχουσιν ἐν γρήσει τοιαύτας θυσίας· ἄλλοι δὲ ἔχουσι μέγιστα εἰδωλα, ὧν τὰ μὲλη συμπλεγμένα διὰ λύγων πληροῦσι ζώντων ἀνθρώπων· ὅταν δὲ ἀναρῶσιν οἱ λύγοι, οἱ ἀνθρώποι ἐκπνέουσι περικυκλωθέντες ὑπὸ τῶν φλογῶν . . .» (Καῖσ. de Bello Gallico βιβ. VI, κ. 16). Αἱ θυσίαι αὐταὶ διέμεναν παρὰ τοῖς Κέλταις μέχρις ὅτου ὁ χριστιανισμὸς ἐπεκράτησεν αὐτῶν κατέστρεψεν αὐτάς. Διότι οὐδαμοῦ ἐξηλείφοντο αὐταὶ ἀμέσως· ἀεὶ τῆς κατακτῆσεως τοῦ χριστιανισμοῦ οὐδαμοῦ δὲ διέμενον ἔνθα ὁ χριστιανισμὸς εἰσήγετο.

Περὶ τῶν Δρυῶν ἀναφέρει καὶ ὁ Στράβων τάδε· «Ἀνθρώπων κατεσπεισμένων παίσαντες εἰς νῶτα μαχαίρα ἐμαντεύοντο ἐκ τοῦ σφραδασμοῦ· ἔθυσον δὲ οὐκ ἄνευ Δρυῶν καὶ ἄλλα δὲ ἀνθρωποθυσῶν εἶδη λέγεται· καὶ γὰρ κατετόξευον τινὰς καὶ ἀνεσταύρουσαν ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ κατασκευάσαντες κολοσσὸν χόρου καὶ ζύλων, ἐμβαλόντες εἰς τοῦτον βροσκήματα καὶ θηρία παντοῖα καὶ ἀνθρώπους ὠλοκαύτουσαν». (Στράβ. Δ' 198). Εἰς τὰ βόρεια τῆς Εὐρώπης κατὰ ἐννέα μῆνας προσέφερον πρὸς ἐξίλασμον τῶν θεῶν ἐννέα θύματα ἀνθρώπων καὶ ζώων

καθ' ἐκάστην ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας. Τὸ αὐτὸ ἐγένετο καὶ ἐν Σουηδία καὶ Νορβηγία· ἀλλ' ἐκεῖ συνήθως ἐξέτεινον τὰ θύματα ἐπὶ μεγάλης πέτρας καὶ ἢ ἐπνιγον αὐτὰ ἢ κατεκερμάτιζον, ἐνίοτε ἀφινον νὰ βῆν τὸ αἷμα· ἐν ἀνεπήδα μετὰ ταχύτητος, ἦτο καλὸς οἶωνός, (Mallet *introduc-t à l'Histoire de Danemark.*)

Ὁ Τάκιτος ἀναφέρει περὶ τῶν Γερμανῶν τὰδε: «Συνερχόμενοι κοινῶς λατρεύουσι τὴν Ἐρθαν, τ. ἔ. τὴν γῆν μητέρα, περὶ ἧς δοξάζουσιν, ὅτι φροντίζει περὶ πτωχῶν ἀνθρωπίνων καὶ ἐπιφοιτᾷ εἰς τοὺς πλοῦτους. Ἐν τινὶ νήσῳ τοῦ Ἰσκειανοῦ ὑπάρχει ἄλλος ἱερὸν καὶ ἐν αὐτῷ σχῆμα πκαθωσιωμένον, συγκεκριμένον δι' ὀρθότητος· τούτου δὲ μόνῳ τῷ ἱερεὶ ἐξέστιν ἄπτεσθαι. Ἄμα ὁ ἱερεὺς αἰσθανθεὶς ὅτι καὶ θεὰ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἄδυτον, ἐποχουμένη ἐπὶ θηλειῶν βοῶν, ἀκολουθεῖ αὐτῇ μετὰ σεβασμοῦ. Αἱ ἡμέραι τότε εἶνε νηχαρμόδουσαι, ἑορταὶ τελοῦνται ὑπὸ τῶν νηκωμῶν, αἵτινες ἀξιοῦνται τῆς ἐλευσεως καὶ ἡ διαμονῆς τῆς θεᾶς. Τέλος ἀφοῦ ἡ θεὰ ἠδιαμείνη ἀρκετὰς ἡμέρας, ὁ ἱερεὺς ἐπιαναφέρει τὴν θεὰν εἰς τὸν ναόν· ἐπειτα καὶ τὸ ὄχημα καὶ ἡ ὀρθὴ καὶ αὐτὴ ἡ θεὰ, ὡς διατείνονται, λούονται ἐν τῇ νηαποκρύφῳ λίμνῃ. Δοῦλοι δὲ διακονοῦσιν, καὶ ἡ αὐτὴ λίμνη καταπίνει. Ἐντεῦθεν ἠμυστηριώδης ὑπάρχει φόβος καὶ ἱερὰ νηκατέχει πάντας ἄγνοια, τί εἶνε ἐκεῖνο, καὶ ὅπερ μόνον οἱ μέλλοντες ν' ἀποθάνωσιν νδρῶσιν». (Τακίτ. ἤθη Γερμαν. κεφ. 40). Περὶ τῶν ἐν τῇ λίμνῃ ταύτῃ πνιγομένων, ὁ Κ. Φ. Ἰωάννου σημειοῖ τὰδε: «Οἱ τοῖς νηερεῦσι δηλονότι εἰς τὴν κάθαρσιν τῆς νηεᾶς διακονήσαντες, δοῦλοι παραυτικά νηεὶς τὴν λίμνην εἰσωθόμενοι ἀπεπνιγοντο, ἵνα μὴ ἔκπυστα ὑπ' αὐτῶν τὰ μυστήρια γένοιτο». (Φιλολογικῶν παρέρ-γων σ. 137). Κατὰ τὸν αὐτὸν Τάκιτον οἱ Γερμανοὶ προσέφερον ἀνθρωπίνους θυσεῖς εἰς τὸν Ὀδίνον (Odin, Wodan) ἢ Ἐρμᾶν. Τὸ αὐτὸ ἔκαμνον καὶ οἱ Νορμανδοὶ τῆς Γαλλίας εἰς τὸν θεὸν Thor. Καὶ ἐν ταῖς Ἰνδίας ὑπῆρχε τὸ ἔθιμον τοῦ σφαγιαζέειν ἀνθρώπους, ἀν δὲ σήμερον ἐκεῖ ἐξέλιπε, τοῦτο οφείλεται εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς Ἀγγλίας. Φαίνεται

δὲ ὅτι ἐπικρατεῖ παρὰ τισὶ λαοῖς ἀνεξαρτήτοις. Ἐν τινὶ κεφαλαίῳ τῶν ἱερῶν βιβλίων τῶν Ἰνδῶν, ἐπιγραφόμενῳ *Κεφάλαιον τῶν αἱμάτων*, περιγράφεται ὁ τρόπος τῶν θυσιῶν· ἐν αὐτῷ τὰ ἀνθρώπινα θύματα θεωροῦνται τὰ κάλλιστα. Ἐν μόνον θύμα παραλύει ἐπὶ χίλια ἔτη τὴν ὀργὴν τῆς Kali, συζύγου τοῦ Siwa, τρία δὲ θύματα ἀναχαιτίζουσι καὶ δεσμεύουσιν αὐτὴν ἑκατοντάκις πλεότερα ἔτη. Οἱ ἐν χρεῖσι τίπτε ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς φάσις προξενοῦσι φρίκην: ἀνακραζοῦσι π. χ. «Χαῖρε Kali· χαῖρε Δρυί, θεὰ τῆς βροντῆς! χαῖρε θεὰ τοῦ σιδηροῦ σκήπτρου!». Ἡ μᾶλλον «Kali! Kali! Kali! θεὰ, νηχουσα τρομεροῦς ὀδόντας! χορτάσθητι, νησάραττε, σύντριψον τὰ ῥάκη ταῦτα! νηδιαμέλισον διὰ τῆς ἀξίνης! Λάβε! Λάβε! Ἄρπαξον! Φόνευσον! Πίνε τὸ αἷμα!» (βλέπε *Diction. encyclop. de Theologie* τοῦ Bergier ἐν λ. *Sacrifices*).

Καθὰ διαβεβαιοῖ ὁ William Jones καὶ οἱ Κινέζοι προσέφερον ἄλλοτε ἀνθρώπινα θύματα (ἐνθ' ἀνωτέρω). Καὶ οἱ Πέρσαι δὲ, καὶ τοὶ ἡ θρησκεία αὐτῶν ἦτο καθαρωτέρα καὶ λογικωτέρα τῶν ἄλλων, δὲν ἀπέιχον τῶν ἀνθρωπίνων θυμάτων. Ἐν σπηλαιαῖς ἱεροῖς τοῦ Μίθρα, τ. ἔ. τοῦ Ἡλίου, σφάζοντες τὸ θύμα παρετήρουν τὰ ἐντόσθια αὐτοῦ καὶ προεφήτεον. Καὶ τοὶ δὲ ὁ Ζωροάστρης ἀπηγόρευσε τὰς ἀνθρωποθυσίας, ἡ ἱστορία ἀναφέρει ὅτι ὁ Ξέρξης ἐν τῇ κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐκστρατεία αὐτοῦ διετάξε νὰ θάψωσι ζῶντας ἐν ἐννέα ὁδοῖς ἐννέα παῖδας καὶ ἐννέα κερθένους ἐκ τῶν ἐπιχωρίων. Ἐννέα δὲ νδδοὺς πυνθανόμενοι τὸν χῶρον τοῦτον νηκαλέσθαι τοσοῦτον ἐν αὐτῷ παῖδας τε καὶ κερθένους ἀνδρῶν τῶν ἐπιχωρίων νηζῶντας κατῶρυσσον». (Ἡροδ. Ζ', 114). Τὸ οὕτω δὲ θύειν τοῖς θεοῖς, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ἦτο παρὰ Πέρσαις εὐχρηστον. Διότι ἡ τοῦ Ξέρξου σύζυγος Ἄμηστρις, διότι ἀσθενήσασα δὲν ἀπέθανε, προσέφερε τῷ ὑπὸ γῆν Θεῷ δέκα τέσσαρας παῖδας ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν. Ἀπερικόν δὲ τὸ ζῶντας κατορῦσσειν, ἐπεὶ καὶ Ἄμηστριν, τὴν Ξέρξου γυναῖκα πυνθάνομαι γηράσασαν δις νηπτά Περσέων νηκίδας ὄντων ἐπιφανέων

ἀνδρῶν ὑπὲρ ἑαυτῆς τῷ ὑπὸ γῆν λεγομένῳ εἶναι θεῷ ἀντιχαρίζεσθαι κατορῦσσευσαν» (αὐτοῦ).

Κατὰ τὸν Πορρῦριον (ἐν τῷ συγγράμματι περὶ τοῦ ἀντροῦ τῶν νημερῶν) τὸ τοῦ Μίθρα σπήλαιον εἶχον ἐπτὰ εἰσόδους, αἵτινες ἦσαν κατ' ἀναλογίαν τῶν ἐπτὰ πλανητῶν, (καθ' οὓς πάντα σχεδὸν τὰ ἀνατολικά ἔθνη ὠνόμαζον τὰς ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος) καὶ τῶν ὀδοιποριῶν τῶν ψυχῶν διὰ τῶν πλανητῶν. Τὰ ἐν τοῖς σπηλαιαῖς τοῦ Μίθρα γενόμενα ἐξετάθησαν καὶ πέραν τῆς Περσίας. Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Αἰγύπτῳ ἦσαν γνωστὰ τὰ μυστήρια τοῦ Μίθρα.

Αἱ ἀνθρωποθυσίαι διήρκεσαν μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ ὅστις καὶ κητήρησεν αὐτὰς διὰ ψηφίσματος (Ἰούστ. Εὐαγγ. Προσπ. Βιβλ. Δ', κεφ. 17'), ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐξηκολούθησαν κατὰ τὸν Πλίνιον. Καὶ τὴν σήμερον δὲ ἐτι ὑπάρχει ἡ ἀνθρωποθυσία παρὰ λαοῖς κηθημένους ἐν σκότῳ καὶ σκιᾷ θανάτου. Οὕτως ὁ τῆς Δαχουμῆς ἐν Ἀφρικῇ βασιλεὺς προσφέρει κατ' ἔτος κατὰ χιλιάδας ἀνθρώπινα θύματα (α). Τὸ δὲ φρικωδέστατον, ἄλλοτε ὑπῆρχον καὶ σφαγεῖα ἀνθρωπίνων σκερῶν καὶ ἐν Ἀφρικῇ, Ἀσία καὶ Ἀμερικῇ. Εὐτυχῶς δὲ ὁ Χριστιανισμὸς ἀνατέλλων καὶ ἐν τοῖς ἀγρίοις ἐκείνοις λαοῖς καταπαύει ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰς ἀνθρωποσφαγεῖας καὶ ἀνθρωποβορίας. Εἰς τὸν χριστιανισμὸν οφείλεται ἡ κατάργησις τῶν θυσιῶν, ἀνθ' ὧν εἰσῆχθη ἡ ἀνάμικτος θυσία τοῦ Θεανθρώπου, ὅστις μόνον δύνηται νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν ἀνθρωπον τῆς πιεζούσης αὐτὸν ἀμαρτίας καὶ νὰ καθάρσῃ αὐτὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ.

Ἐν Πάτραις τῇ 27ῃ Ἰανουαρίου 1873.

ΚΩΝΣΤ. ΝΕΣΤΟΡΙΔΗΣ
κηθηγητής.

(α) Βλέπε περὶ τούτου ἡμετέραν Πραγματεῖαν περὶ ψυχῆς ἐν σ. 60.

ΛΑΪΣ.

(Κατὰ τὸν Debay.)

Ἡ τοσοῦτον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς καλλογῆς περίπτωτος ἐκ Κερκίνθου γυνή, ἡ τὸ ὄνομα Λαῖς φέρουσα, εἴλκε τὸ γένος ἐξ Αἰγύπτου. Ἐξ ἀπαλῶν ὀνύγων μέλαινα ὀφθαλμῶν προσελήφθη ὑπὸ τινος ἀνδοπολιτοῦ, ἡτις ἐπαμπεν αὐτὴν πρὸς συλλογὴν ἀνθρώπων, δι' ὧν σχηματίζουσα ἀνθοδέσμας ἐπορεύετο ὑπὸ τῆν στοάν τοῦ ναοῦ τῆς Λυκαίνης· Ἦρας καὶ ἐπώλει αὐτὰς εἰς τὰς γυναικας, αἵτινες ἐζήτουν νὰ ἐξευμενίσωσι τὴν θεὰν στέφοντες τὸ ἀγκλίμα αὐτῆς δι' ἀνθοδεσμῶν. Οὕτω διήλθε τὰ πρῶτα τῆς παιδικῆς αὐτῆς ἡλικίας ἔτη, οὐδὲως προμαντεύουσα τὴν δι' αὐτὴν ἐπιτυχεσομένην ἐνδοξὸν τύχην.

Πρωίαν τινὰ ἐπορεύθη ὑπὸ τὸ περίστηλον τοῦ ναοῦ ὁ διάσημος τῆς ἀρχαιότητος γλύπτης Σκόπας ὀνειροπολῶν τὴν σύνθεσιν τῆς ἐπιχαρίτου αὐτοῦ Ἀφροδίτης. Κατὰ τύχην τὰ βλέμματά του ἐρίφθησαν ἐπὶ τῆς νέας Λαίδος, ἧς αἱ μέχρῃς ὤμων ὑψόμενα· κατὰ πλοῖα ἀνθέων χεῖρες ἀπεικόνιζον τὴν ἐπιχαριν θεὰν τῶν *Καρηφόρων* κητη τας, θυσίας. Ὁ καλλιτέχνης ἐκ πρώτης ὕψεως κατενόησε τὴν κανονικότητα τοῦ σώματος καὶ κομψότητα τῆς μορφῆς καὶ πλησιάζας εἰς αὐτὴν.

— Πρὸς τῆς Ἀφροδίτης, τῇ εἶπεν, εἶσαι ἡ γόησσα μορφή, ἡν ὀνειροπολῶ· δός μοι τὰ ἄνθη σου τὰ ἦττον τῶν παρειῶν σου δροσερὰ καὶ θέλω σοὶ τὰ πληρώσει ὅσον ἐπιθυμεῖς.

Ἡ παιδίσκη ἐλκυσθεῖσα ἐκ τοῦ ἡδέος τοῦ τόνου τῆς φωνῆς του καὶ τῶν φιλοφρονησεων, ἠκολούθησε λεληθῶτως τὸν Σκόπαν καὶ τὴν ἐπαύριον ἐκπλέει μετ' αὐτοῦ λάθρα δι' Ἀθήνας.

Ἡ διάσημος Ἀσπασία τῆς Μιλήτου χήρα τοῦ Περικλέους καὶ σύζυγος τότε πλουσίου τινὸς ἐμπόρου, διετήρει εἰσέτι ἐν τῇ πρωτευούσῃ ταύτῃ σχολεῖον ῥητορικῆς καὶ ἀκαδημαῖαν ἔρωτος· Σωκράτης, Πλάτων, Ἀντισθένης, Ξενοφάνης καὶ ἄλλοι ἐξοχοὶ φιλόσοφοι ἐφοίτων συνεχῶς παρ' αὐτῆς. Τὸ εἶλημα αὐτῆς καὶ τοὶ προ-

θεσηκείας τὴν ἡλικίαν ἦτο τὸ συνεντευκτῆριον τῶν μᾶλλον διακεκριμένων ἐν Ἀθήναις. Ἐν τῇ σχολῇ λοιπὸν ταύτῃ καὶ ἡ νέα Λαῖς ἔλαβε τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς τέχνης τοῦ ἀρέσκειν, ἥτις ἐμελλε κατόπιν νὰ καταστήσῃ αὐτὴν τὴν διαπρεπετέραν τῶν ἑταίρων ἐπ' αἷς ἐνηθύνετο ἡ ἀρχαία Ἑλλάς.

Ἡ Λαῖς εἰσήρχετο τότε εἰς τὸ δέκατον ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας της καὶ οἱ καλλιτέχναι ἐκθαμβοὶ ἐκ τῶν θελημάτων της διεκήρυττον ὅτι οὐδέποτε εἶδον τοσούτας χάριτας συνηνωμένας μετὰ τοσούτης καλλονῆς. Ἡ δὲ Ἀσπασία ἀγούσα τὸ ἑβδόμηκον περίπου ἔτος, προσεκολλήθη εἰς τὴν Λαῖδα καὶ εὐσεβεῖτο εὐτυχῆς διότι εἶχε παρ' ἑαυτῆς τοσοῦτον σπάνιον θησαυρόν.

Ἦδη ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἀνεκήρυξεν ὡς τὴν ὠραιότεραν αὐτῆς τὴν χρησιμεύσαν ὡς πρότυπον εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς ἐπιγραφῆς Ἀφροδίτης, ἀλλ' ἡ Λαῖς εἶχεν ἐστραμμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν Κόρινθον, πόλιν περιώνυμον διὰ τὰ προνόμια τὰ ὅποια ἀπέδιδεν εἰς τὴν καλλονήν. Ἐπομένως μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ἀσπασίας ἐγκατέλιπε τὴν πόλιν τῆς Ἀθηναῖς, ὅπως μεταβῆ εἰς Κόρινθον τὴν προσφιλεῖ αὐτῆς πόλιν ὅπου κατόκει ὁ Σκόπας. Ἀλλὰ πρὶν προχωρήσωμεν νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ εἴπωμεν ὀλίγα λέξεις περὶ τοῦ μεγάλου τούτου γλύπτου.

Ὁ Σκόπας ἐγεννήθη ἐν Πάρῳ τῷ 421 π. Χ. καὶ ἤκμασε κατὰ τὸ 393. Ὑπῆρξεν ὁ γλύπτης τῶν Χαρῖτων ὡς ὁ Ἀνακρέων ὁ ψάλτης αὐτῶν. Ἡ φήμη του συνήρξανε μετὰ τῆς εὐφυΐας του καὶ προώρως ἦδη ἐξεῖχεν ἐν τῷ ἀρχαίῳ κόσμῳ. Πλεῖστοι πόλεις μετακαλεσάμεναι αὐτὸν, εθεώρουν δόξαν νὰ τὸν κατέχωσιν. Αἱ Ἀθήναι, ἡ Κόρινθος, ἡ Ἐφεσος, οἱ Ἀθηναῖοι, τὰ Μύλασσα ἐπλουτίσθησαν διὰ τῶν ἀριστουργημάτων του. Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἔργων τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς ἀναφέρονται ὁ Ἀπόλλων, ἡ Ἥρα, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἀχιλλεὺς ἔργον ἐξάισιον, ἡ Θέτις, ὁ Ἔρως, ὁ Φαέθων, καὶ μία θελατικὴ Κανηφόρος ὡς προσέτι καὶ ἕτερος Ἔρως μὲ τόξα ὠπλισμένος. Βραδύτερον ἐπιδόθη εἰς τὰς μεγάλας συνθέσεις τῶν Νηρηίδων ἐπὶ Δελφῶν καὶ ἑνῶν,

τῶν Τριτόνων περικυκλούντων τὸ ἄρμα τῆς Θέτιδος, τὴν Ἀγέλην τοῦ Φόρκυος καὶ πλείστον ἄλλων θαλασσιῶν μορφῶν. Ἐκτὸς τούτων ἀποδίδεται αὐτῷ καὶ τὸ περίφημον σύμπλεγμα τῆς Νιδβης καὶ εἶναι ἀμφίβολον ἂν ὁ Σῆρος Ἴανός καὶ ὁ κρατὼν τὸν κερκυνὸν Ἔρως εἶναι ἔργα αὐτοῦ ἢ τοῦ Πραξιτέλους.

Ἀλλὰ τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ Σκόπα ἀναμφιλέκτως ὑπῆρξεν ἡ Γυμνὴ ἢ Ἐπιγράφις Ἀφροδίτης, ἥτις ἐχρησίμωσεν ὡς πρότυπον ἡ Λαῖς. Τὸ θαυμάσιον τοῦτο ἄγαλμα τὸ ὁποῖον ἡ Κόρινθος διετήρησεν ὡς ἐν τῶν θαυμάτων της ἀπέσπασε τὸν θαυμασμὸν ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου καὶ διήγειρε τὸ ἔρωτα τοῦ καλοῦ. Μετὰ πολλὰ ἔτη ἡ Ἀφροδίτη τοῦ Σκόπα ἐκρίθη ὑπερτέρα τῆς τοῦ Πραξιτέλους.

Ὁ Πολύκλειτος εἶχε ταῦτα ὑπ' ὄψιν κατασκευάσας τὸ περίφημον τῆς Ἀφροδίτης ἄγαλμα ἐν ᾧ ἄψασι αἱ συμμετρικαὶ ἐντελῶς ἐτηρήθησαν καὶ ὅπερ οἱ καλλιτέχναι ἐπωνόμασαν *κανόνα*.

Ὁ Σκόπας ὁμοίως τῷ Μιχαὴλ Ἀγγέλῳ, ὡς ἐκῶν τὴν εὐφυΐαν τοῦ γλύπτου μετὰ τὴν τοῦ μεγάλου ἀρχιτέκτονος, διεκτύπησε τοὺς νεοὺς τῶν Δελφῶν καὶ τῆς Ἐφέσου διὰ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς γλυφίδος του. Ἐχὼν δὲ ὑπὸ τὰς διαταγὰς του τοὺς γλύπτας Βράξην, Τιμόθεον καὶ Λισκράτην εἰργάσθη ἐπὶ τῶν κοσμημάτων τοῦ μεγαλοπρεποῦς Τύμβου, ὃν ἡ Ἀρτεμισία ἀνήγειρε εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς Μαύσωλον ἐνὶ λόγῳ ὑπῆρξεν ὁ διασημότερος καὶ γονιμώτερος καλλιτέχνης τῆς ἐποχῆς του.

Ἦδη ἂν ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν Λαῖδα ἥτις εἰς Κόρινθον ἀρτίως, ἐγένετο γνωστὴ δι' ἰδιαιτέρου τινὸς συμβεβηκότος. Μόλις εἰσελθοῦσα εἰς τὴν πόλιν ταύτην διενόθη εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης εἰς ἣν ἀνέθηκε στέφανον ἐξ ἀθῶν. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ὁ ναὸς ἐπληροῦτο ἑταίρων ἐορτασίμως ἐνδεδυμένων, ὁ δὲ λαὸς συνωθούμενος ἐπὶ τῆς πλατείας ἐφραττε τὰς ὑψηλὰς τοῦ ναοῦ βαθμίδας· ἰσχυρὸς ἔχθρος ἐμελλε νὰ ἐκδηλώσῃ τὸν πρὸς τὴν δημοκρατικὴν πόλεμον. Ἡ Κόρινθος πολιορκηθεῖσα ὑπὸ πολυαριθμοῦ στρατοῦ ὤρειε τὴν ἐλευθερίαν της εἰς τὴν κρατικὴν τῶν ἐρώτων βατίλισσαν ἀπὸ δὲ τῆς ἀξιωματικότητος ἐκείνης ἐποχῆς καθιερώθη ἵνα πᾶ-

σαι αἱ ἑταῖροι ἐν καιρῷ κινδύνου συναθροίζονται ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀφροδίτης καὶ διὰ θυσιῶν ἐπικαλῶνται τὴν ἀρωγὴν αὐτῆς, διότι ἡ πόλις διετέλει ὑπὸ τὴν προστασίαν της· ἰδοὺ δικτὶ ὁ ὄχλος συνέρεε ἐπὶ τῆς μεγάλης πλατείας τῆς Κορίνθου.

Τὸ πλῆθος ὑπεχώρησε ἵνα διέλθῃ ἡ Λαῖς, καὶ ἡ ἐμφάνησις διήγειρε ψιθυρισμὸν θυμωσμοῦ. Ἡ Λαῖς οὐδόλως προσεξέσασα προστρέχεται εἰς τὸ ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἄγαλμα τῆς θεᾶς καὶ ἀναίεσασα αὐτῆ τὸν στέφανον αὐτῆ ἀπέτεινε τὴν ὀκλόουθον δέησιν:

«ὦ κραταῖα Ἀφροδίτη, ἦν ἅπασι ὁ Ὀλυμπος· λατρεύει, ἐπίκουσον τῶν εὐχῶν ἐκείνης, ἥτις ἀφιερῶται τοῦ λοιποῦ εἰς σέ, σῶσον τὴν Κόρινθον ἣν ἐξελεξάμην ὡς πατρίδα μου καὶ ἔσω αὐτῆ ἕσασαι εὐμενῆς».

Μετὰ τοῦτο ἐγερεῖσα ἐββάλλει τὸ περιδέραιον καὶ περιβαλοῦσα δι' αὐτοῦ τὸν τράχηλον τῆς θεᾶς, προσέθηεν:

«Οὐδὲν τούτου ἔχω πολυτιμότερον καταδέχθητι νὰ τὸ δεχθῆς ὡς ἐλάχιστον τεκμήριον τῆς εὐγνωμοσύνης μου».

Ἡ μεγάλη ἱέρεια, ἥτις ἦλθε νὰ δεχθῆ τὴν Λαῖδα, λαβοῦσα ἀπὸ τοῦ μετώπου τοῦ ἀγάλματος στέφανον καὶ ἀναθεῖσα αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς νέας νεοροῖτου τῆ εἶπεν:

«ὦ Λαῖς, σὲ προσφωνῶ τὴν ὠραιότεραν τῶν ἑταίρων τῆς Κορίνθου, ὅτι τιμᾶσαι ὑπὲρ πάσας καὶ ὅτι ἦσαι ἡ πλουσιωτέρα· ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις τοῦ πλοῦτος σου μὴ λησμονήσῃς τὴν θεὰν διὰ δωρεῶν».

Ἡ Λαῖς ἐρρίψε τὸν περικαλύπτοντα αὐτὴν πέπλον ἵνα ἀσπασθῆ τὴν μεγάλην ἱέρειαν. Τότε ἡ μὲν κόμη της κατέρρευεν ἐπὶ τῶν ὤμων, ἡ δὲ ὠραία μορφή της ἐφάνη ἀναζωπρωθεῖσα ὑπὸ βίας ἀκτίνος, ὁ δὲ λαὸς ἐκθαμβωθείς ὑπὸ τοσούτων θελημάτων ἐρρίφη ἐπὶ τῶν μαρμάρων τοῦ ναοῦ καὶ ἔφερε τὴν Λαῖδα ἐν θριαμβῷ διὰ μέσου τοῦ γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ.

Πλούσιος δὲ τις καὶ γηραιὸς εὐπαιδῆς Λεοντίδης τοῦνομα περιποιεῖτο τὴν Λαῖδα καὶ τῆ ἐπρότεινε ἐν συγκατένευσ νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ νὰ τὴν καταστήσῃ κληρονόμον του.

— Τότε θὰ ἦσαι πατὴρ μου, τῷ λέγει ἀφελῶς ἡ Λαῖς.

[ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.]

— Καὶ σὺ θὰ ἦσαι κόρη μου, ἀπάντησεν ὁ Λεοντίδης. Ἄκου ἡ ἡλικία μου ἀπαγορεύει νὰ σοὶ ἦμαι ἄλλο τι.

Ἡ Λαῖς διήλθε τρία ἔτη παρὰ τῷ θετῷ πατρὶ τῆς παρ' ᾧ διετέλει οὕτως εἰπεῖν ὡς νοσοκόμος· ὁ δὲ γέρον εὐγνωμονῶν ἐπὶ ταῖς φροντίσι τῆς ἐκκληροδότησεν ὁλοκλήρως τὴν περιουσίαν του. Κατὰ τὰ τρία ἐκεῖνα ἔτη οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ πρῶτοι τῆς Κορίνθου καλλιτέχναι ἐχρημάτισαν ὡς διδάσκαλοι τῆς Λαῖδος. Ἦτις πεπρωκισμένη μετὰ μεγάλης εὐφυΐας προώδευσε τοσοῦτον ταχέως ὥστε οἱ ἐπιφορτισμένοι τὴν ἐκπαίδευσιν της ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς ἐν τῶν προνομιστῶν ἐκείνων πλασματῶν τὰ ὅποια δοξάζουν τὸν αἰῶνα ἐν ᾧ γεννῶνται.

Ἀλλ' ὁ γηραιὸς Λεοντίδης δὲν ἀπῆλθυσεν ἐπὶ πολὺ τῆς εὐτυχίας του νὰ ἐγγὺ παρ' ἑαυτῷ τὸν σπάνιον τοῦτον ἡσυχαστὴ καὶ βικίαν προσβολὴ ἀρθριτιδος· καταστρέψε τὸν βῶνον του ἐν ὄλω ἀπρωσδοκῆτῳ στιγμῇ. Ἐπομένως ἡ Λαῖς μετὰ τὸν θάνατον ἐκληρονόμησε διὰ τακτικῆς διαθήκης ἅπασαν τὴν περιουσίαν του, ἥτις κατόπιν παρέσχεν αὐτῆ τὰ μέσα ἀφθονῆς ζωῆς ἀνέτου καὶ πλήρους ἀπολαύσεως.

Ο ΜΕΣΣΙΑΣ ἢ Η ΜΕΣΣΙΑΣ

Ποίημα τοῦ Κλοποστόκ.

Μεταξὺ τῶν δευτέρων τὰς ὡς ἐποποιῶν, αἵτινες ἠξιώθησαν τῆς μνήμης τῶν ἀνθρώπων ἡ Μεσσίας κατέχει ἐξουχὸν θέσιν. Ὁ ποιητὴς αὐτῆς ὑπῆρξε, κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα, εἰς ἐκ τῶν μᾶλλον δημοτικῶν τῆς Γερμανίας, τοῦ ὁποῦ ἡ εὐφυΐα καὶ ὁ πατριωτικὸς ἐνθουσιασμὸς συνέτειναν τὰ μάλιστα εἰς τὴν διάπλασιν τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐποχῆς τῆς γερμανικῆς φιλολογίας ἥτις ἐξέπνευσε μετὰ τοῦ Γκαίτε. Ὁ Φριδερικὸς Γκοττιέβ Κλοποστόκ ἐγεννήθη εἰς τινὰ πόλιν τῆς ἄνω Σαξωνίας τὴν 2 Ἰουλίου 1721. Νεώτατος ἐπὶ ὧν ἐξεδήλωσεν ἀποκλειστικὴν εὐρίαν πρὸς τὴν ποίησιν καὶ τὰς θεολογικὰς σπουδὰς. Δεκαπενταετῆς ἀνέγνωσε

τὸν Μίλτωνα ὅστις τῷ ἐνέπνευσε ζωηρὸν ἐνθουσιασμόν, καὶ εἶχεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1745 σχεδιάσει τὰ τρία πρῶτα ἄσμα-
τα τοῦ Μεσσία, ἡ δημοσίευσίς τῶν ὁ-
ποίων ἐξήγειρεν ἀκρατὸν ἐνθουσιασμόν
ἐν Γερμανίᾳ, Βελγίῳ καὶ Δανιμαρκίᾳ.
Προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Φριδερίκου Ε', ἐγνώ-
ρισε, διερχόμενος διὰ τῆς Ἀμβούργης,
τὴν ἀγγλίνου Μέτα (Μαργαρίταν Μόλ-
λερ) ἣν ἐνουμφεύθη τὸ 1751. Ὁ Κλοπ-
στόκ ἠγάπησε περιπαθῶς τὴν γυναῖκα
ἐκείνην ἣτις ἦτο ἀξία αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ εὐ-
τυχία του αὐτῆ ὑπῆρξε βραχυχρόνιος. Ἡ
Μέτα ἀπέθανε μὴνᾶς τινὰς μετὰ τὸν μετὰ
τοῦ ποιητοῦ γάμον της, καὶ ἐτάφη ὑπὸ
τοῦ ποιητοῦ εἰς τὸ χωρίον Ὀττανσεν,
παρὰ τὴν Ἀμβούργην, ὅπου ὤρισε καὶ
τὸν μέλλοντα τάφον του παρὰ τὸ πλευ-
ρὸν τῆς συζύγου του ἣν τοσοῦτον τρυφε-
ρῶς ἠγάπησεν. Ὁ Κλοπστόκ ἔμεινε διαρκῶς
ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς Ἀμβούρ-
γην, ὅπου καὶ ἐνουμφεύθη ἐκ νέου. Ἀπέ-
θανε δὲ τὴν 14 Μαΐου 1803 σχεδὸν ὁ-
γδοηκοντούτης. Στιγμᾶς τινὰς πρὶν ἢ
ἐκπνεύσῃ τὴν τελευταίαν πνοήν, τὸν ἤ-
κουσαν διηγουμένον ἀκόμη ἀπὸ μνήμης,
διὰ φωνῆς σιγητῆς καὶ δυσνοήτου τὸ ἐπει-
σόδιον τοῦ δωδεκάτου ἄσματος τῆς Μεσ-
σιάδος, ἐν ᾧ χαράσων τὴν εἰκόνα τοῦ
Θανάτου τῆς Μαρίας ἀδελφῆς τοῦ Λαζάρου,
ἦτο ἠνγκασμένος νὰ εἰκονίσῃ τὸν
Θάνατον τοῦ δικαίου καὶ τὸν θρίμβον
του κατὰ τῆς φρικῆς τῶν τελευταίων
στιγμῶν τῆς ζωῆς. Τὸ σῶμα τοῦ ποιητοῦ
μετεκομίσθη εἰς Ὀττανσεν, καὶ ἐτάφη πα-
ρὰ τὸν τάφον τῆς πρώτης του συζύγου,
τῆς ὑποίας ἡ μνήμη τῷ ἦτο πάντοτε προσ-
φιλή.

Ὁ Κλοπστόκ συνέθεσε μέγαν ἀριθμὸν
ὠδῶν, ἐξ ὧν αἱ ἀποβλέπουσαι εἰς θρησκευ-
τικὰ ἀντικείμενα ἔχουσι τι τὸ πολυμερὲς καὶ
τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην ἐξαρσιν τῶν προφητῶν.
ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς προσπαθεῖ πάντοτε νὰ
διατηρῇ τὴν ἀγνότητα τῶν αἰσθημάτων
καὶ τῶν ἐκφράσεων ἣτις ἀρέσκει εἰς καθα-
ρὰν διάνοιαν. Μεταξὺ αὐτῶν αἱ πλεῖσται
ἐμπνευσθεῖσαι ὑπὸ τῶν συμβάντων τῆς ἐ-
ποχῆς, ἀποπνεύουσι τὴν διακχεατέραν πρὸς
τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀγάπην.
Τὸ σπουδαιότερον ἔργον τοῦ Κλοπστόκ
μετὰ τὴν Μεσσιάδα εἶναι οἱ Βαρδιέραι.

Τὸ ποιῆμα τοῦτο εἶναι τριλογία περιλαμ-
βάνουσα ἅπαντα τὸν ἠρωϊκὸν βίον τοῦ
Ἑρμάου ἢ Ἀρμινίου, ἀξιοσημείωτος διὰ
τὸν ἐνθουσιώδη πατριωτισμὸν καὶ διὰ τὴν
ζωηρὰν χροίαν τῶν ἠθῶν καὶ τὴν ἀγρίαν
καρτεροψυχίαν τῶν παλαιῶν Γερμανῶν.
Ἀλλὰ τὸ ἐξοχώτερον δημιούργημα τῆς
εὐφυΐας τοῦ Κλοπστόκ, ὅπερ ἀπησχόλησε
τὸ πλεῖστον τῆς ζωῆς του, εἶναι τὸ ποιῆ-
μα τοῦτο τοῦ Μεσσία, περὶ τοῦ ὅπου
μέλλομεν ν' ἀπασχολήσωμεν ἐπ' ὀλίγον
τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν.

Ὁ ἀπολωλὸς Παράδεισος ἐχρησίμευσεν
ὡς πρώτη ἐμπνευσις διὰ τὴν Μεσσιάδα,
ἣτις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συνέχεις καὶ
συμπλήρωμα τῆς ἐπιτομῆς τοῦ Μίλτω-
νος. Ἐν τῷ ἀπολωλῶτι Παράδεισῳ ὁ
ποιητῆς ψάλλει τὸν πεπτωκότα ἄνθρωπον
ἐν δὲ τῇ Μεσσιάδι τὸν ἠνθρωπένον καὶ
λυτρωθέντα. Ὁ Κλοπστόκ διήρῃσε τὸ ποι-
ημά του εἰς εἰκοσιν ἄσματα, μεταχειριζό-
μενος τοὺς ἐξαμέτρους, ἀντὶ τῆς ὁμοιοκα-
ταληξίας, ὅπερ ἦτο μέγας νεωτερισμός.
Ἡ πρῆξις ἀρχεται μετὰ τῆς ἀποστολῆς
τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν λαὸν τοῦ Ἰούδα. Ἐν
τῷ πρώτῳ ἄσματι, κἀθηται ἐπὶ τοῦ ὄρους
τῶν Ἑλαιῶν, παρακαλῶν τὸν πατέρα νὰ
τὸν βοηθήσῃ ὅπως ἐπιτελέσῃ τὴν σωτηρί-
αν τῶν ἀνθρώπων καὶ ὀρκιζόμενος νὰ ἀπο-
θάνῃ ὑπὲρ αὐτῶν. Ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ
παραγγέλλεται νὰ φέρῃ εἰς τὸν Ἰεσοῦ
τὴν προσευχὴν τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὁ ποιη-
τῆς μᾶς ὀδηγεῖ μετὰ τοῦ Γαβριὴλ εἰς τὸν
οὐρανὸν περιγράφων αὐτόν. Ὁ Ἰεσοῦς ἀ-
ποκρίνεται ὅτι ἀποδέχεται τὴν θυσίαν τοῦ
υἱοῦ του καὶ δικτάττει τοὺς ἀγγέλους του
νὰ προετοιμάσωσι τὰ θαύματα ἅτινα μέλ-
λουν νὰ ἐκλάμψουν κατὰ τὸν θάνατον
τοῦ Μεσσία. Ὁ Γαβριὴλ κατέρχεται τὸν
οὐρανὸν, εὐρίσκει τὸν Ἰησοῦν κοιμώμενον
ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν καὶ μεταβαί-
νει εἰς τὸ ἐνδότερον ἀγιαστήριον τῶν ἁγ-
γέλων τῆς γῆς· συναθροίζει τοὺς ἀγγέλους
καὶ τὰς ψυχὰς τῶν παιδῶν, καὶ τοῖς ἀ-
ἀναγγέλει τὴν μέλλουσαν λύτρωσιν τῶν
ἀνθρώπων. Εἶτα ἀναβαίνει εἰς τὸν ἥλιον
ὅπου εὐρίσκει τοὺς προγόνους τοῦ Μεσσία.
Ὁ Ἀδάμ διμυλεῖ μετὰ τῶν ἀγγέλων Γα-
βριὴλ καὶ Οὐριήλ, περὶ τῆς μελλούσης
σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Διὰ τῆς διηγή-
σεως δὲ ταύτης, ἡ πλάσις ὀλόκληρος, πάντα

τὰ ὄντα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς προε-
τοιμάζονται εἰς τὴν λύτρωσιν καὶ συμμε-
τέχουσι τῆς ἀγαθοποιΐας του.

Ἐν τῷ δευτέρῳ ἄσματι εἰσδύομεν εἰς
τὸν ἄδην ὅπου ἐμφανίζονται, ὁ Σατάν, ὁ
Μολόχ, ὁ Ρελιεπὴλ, ὁ Μαγίγ, ὁ Γόγ, ἐ-
νασχολούμενοι περὶ τῶν μέσων τῆς κατα-
στροφῆς τοῦ Μεσσία. Ἐπιτιμῶν βλέπομεν
τὸν θαυμάσιον χαρακτήρα τοῦ Ὀββαδὶνα
ἀγγέλου πεπτωκότος καὶ μετανοοῦντος.
Τὸ πρόσωπον τοῦτο εἶναι ἡ κενόρρανεστέ-
ρα καὶ χαριεστέρη ἐμπνευσις τοῦ Κλοπ-
στόκ, καὶ αὐτὴ μόνη ἔρκει νὰ τὸν ἀποθα-
νατίσῃ. Ἀλλ' ὅμως βραεῖα ἐπιτιμῆσις ἠ-
γέρθη κατὰ τῆς ἀναπαραστάσεως τοιοῦτου
χαρακτῆρος ὅστις ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον
σφοδρῶν κρίσεων. Κατὰ τὸ καθολικὸν
δόγμα, εἰ πεπτωκότες ἄγγελοι, καταδι-
κασθέντες εἰς αἰωνίαν ποινήν, δὲν δύναν-
ται νὰ μετανοήσωσιν οὔτε νὰ τύχωσι συγ-
χωρήσεως. Διηγούνται δὲ ὅτι Γερμανός
τις ἱερεὺς, ἐκπληγθεὶς διὰ τὸν ἑτερόδοξον
τούτον χαρακτήρα δαίμονος μετανοήν-
τος, ἀνέλαβε πεζὸς μακρὰν ὁδοπορίαν ὅ-
πως ἐξορκίσῃ τὸν Κλοπστόκ νὰ ἀφαιρέσῃ
τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο, ἢ τοῦλάχιστον νὰ μὴ
ἀπονεύμῃ ἄρεσιν τῶν ἀμαρτιῶν εἰς τὸν πε-
πτωκότα ἄγγελον.

Ἐν τῷ τρίτῳ ἄσματι μᾶς περιγράφει
τοῦς μαθητὰς τοῦ Ἰησοῦ. Ἐνταῦθα δύνα-
ται τις νὰ ἐπιτιμίσῃ τὸν ποιητὴν, ὅτι δὲν
διετήρησεν ἐπακριβῶς τὸν ἀφελῆ χαρα-
κτῆρά των.

Ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἄσματος ἀρχονται
τὰ πάθη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀναπτυσσό-
μενα μέχρι τοῦ δεκάτου. Ἐκεῖ μετὰ τῆς
τελευταίας πνοῆς τοῦ Χριστοῦ, ὤφειλε νὰ
τελειώσῃ καὶ ὁ ποιητῆς, ἀλλ' ὁ Κλοπστόκ
ἀκολουθεῖ τὸν Μεσσίαν μέχρι τῆς εἰς οὐ-
ρανὸν ἀναβάσεώς του. Τὸ ἐνδέκατον ἄ-
σμα περιλαμβάνει τὴν ἀνάστασιν ὧν
τῶν δικαίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, πα-
τριαρχῶν, βασιλέων, μαρτύρων καὶ προ-
φητῶν. Ἐν δὲ τῷ δωδεκάτῳ Ἰωσήφ ὁ ἐξ
Ἀριμαθαίας καὶ Νικόδημος θάπτουσι τὸν
Σωτῆρα, οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ προφῆται ἀνυ-
μνοῦσι τὸν θάνατον καὶ τὴν δόξαν του, ἡ
δὲ Μαρίας, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου, ἣτις
ἠγάπα τὸν Ἰησοῦν, μαθοῦσα τὴν θυσίαν
του, ἐκπνέει ὑπὸ λύπης. Ἡ διήγησις τῆς
ἀγωνίας τῆς Μαρίας αἱ ἀδημονίαι της,

καὶ αἱ θεαὶ αὐτῆς ἐκστάσεις εἶναι τὰ ἐν-
θουσιωδέστερα μέρη τοῦ ποιήματος τοῦ
Κλοπστόκ.

Ἀπὸ τοῦ δεκάτου τρίτου ἄσματος μέ-
χρι τοῦ δεκάτου ὀγδοῦ, ἡ πρῆξις ὑπό-
κειται ἐν τε τῷ οὐρανῷ καὶ τῇ γῇ. Ὁ
ποιητῆς μᾶς ὀδηγεῖ ὅπως ἀκούσωμεν τὰ
ἄσματα τῆς χαρᾶς τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν
ἀγίων, εἶτα τὰς φρικώδεις κραυγὰς τοῦ
Σατάν καὶ τῶν δαιμόνων καὶ μᾶς δεικνύει
τὸν Χριστὸν κατὰ τὰς διαφόρους ἐπιφανί-
σεις του, εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἑρμαῖ
εἰς τὴν μητέρα του καὶ εἰς τοὺς φίλους
του, εἰς τοῦ Θωμᾶ, ὅτε δίδει τὴν δύναμιν
εἰς τοὺς ἀποστόλους νὰ συγχωρῶσι τὰς
ἀμαρτίας.

Τὸ δέκατον ὀγδοὸν καὶ δέκατον ἑννα-
τον ἄσμα περιλαμβάνει ὀπτασίαν τινα
τοῦ Ἀδάμ ἐν ἣ ἐκτυλίσσεται ἅπαν τὸ πε-
περωμένον μέχρι τῆς τελευταίας κρίσε-
ως, καὶ τὴν εἰς οὐρανὸν ἀνάβασιν τοῦ Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ. Ἐπὶ τέλους τὸ εἰκοστὸν εἶ-
ναι ἄσμα τῆς χαρᾶς πάντων τῶν ἀγγέ-
λων καὶ τῶν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντων οἰκι-
νῶν ἀνυμνοῦσι τὸν θρίαμβον τοῦ Μεσσία.

Μετὰ ἐπίμονον εἰκοσαετῆ ἐργασίαν, ἠ-
δυνήθη ὁ Κλοπστόκ νὰ ἰδῇ τὸ τέλος τοῦ
θαυμασίου τούτου ἔργου, ἀνακράζων ἐν
τινὶ πρὸς τὸν Χριστὸν ὕμνῳ του καὶ ἐν
θρησκευτικῇ ὁρμῇ: *Ἡλιζὸν ἐπὶ σέ. Ἡ*
γλώσσα τῆς Μεσσιάδος εἶναι κλασικὴ ἐν
Γερμανίᾳ διὰ τὸν πλοῦτον τῆς ἀρμονίας
καὶ διὰ τὸ κάλλος τῶν εἰκόνων. Δύναται
τις ν' ἀνεύρῃ ἐν τῷ ποιήματι του μακρο-
λογίαν καὶ μονοτονίαν τινὰ ὀγληρὰν ἀλλ'
ἀπέναντι τῶν ἀτελειῶν τούτων, πρέπει
νὰ θαυμάσωμεν τὸ κάλλος τῆς ἐπινοίας
τὰ θελκτικὰ ἐπεισόδια καὶ τὴν δύναμιν
καὶ τὴν ἠθικὴν ἐπάρσιν, ἣτις ζωογονεῖ ἅ-
παντα τὰ μέρη τῆς Μεσσιάδος.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

ΑΓ...

ΤΑ ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ.

Ἐπῆρξέ ποτε ἐποχὴ, καθ' ἣν εἰς πάν-
τα τόπον αἱ ἀπερημωθεῖσαι παλαιαὶ οἰ-
κίαι καὶ μάλιστα τὰ ἐκπολιτοκρηθέντα πα-
λαιὰ φρούρια ἐκληρονομοῦντο ὑπὸ πνευμά-

των και πλείστα ὅσα ἐθρυλλοῦντο περὶ τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν και περὶ τοῦ τρόμου ἢ τῶν κακῶν, τὰ ὅποια ἐπροξένουν εἰς ὄντινα ἤθελε τολμήσει νὰ διατρέψῃ ἐν αὐτοῖς. Ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον ἀπεκαλύθη ὅτι τοιαῦται ἐμφανίσεις και τοιοῦτοι τρόμοι ἦσαν ἢ παιδιὰ πυρεσοῦσης φαντασίας ἢ ἀποτέλεσμα φυσικῶν λόγων μὴ πρότερον παρατηρηθέντων, ἢ τέλος πράξεις πρόδηλοι φαύλων οἵτινες μετεχειρίζοντο τὸ μέσον τοῦτο, ὅπως μακρὰν αὐτῶν τῶν τόπων, ὅπου ἀπέκρυπτον τὴν φαυλότητά των κρατήσωσιν, ὄντινα δῆποτε ἤθελε δυνήθῃ νὰ τὰς ἀνακαλύψῃ. Ἴδῃ οὐδαίς μὲ κρίσιν ἄνθρωπος ὑπάρχει, ὅστις νὰ δίδῃ πλέον πίστιν εἰς τοιαύτας ἐκπλήξεις, πλὴν ὅλος ὁ λαὸς δὲν ἀπηλλάγη εἰς ἐπὶ τῆς ἀρχαίας προλήψεως και μέχρις ἡμῶν μυθολογημάτων τοιούτων τὴν ἀφήγησιν ἀκούει τις. Συνετὸς ἀνὴρ, εὐχαριστεῖται νὰ γελᾷ μόνον· οἱ δὲ ἀγαπῶντες νὰ ἐπιδείξωσι τὸ ἑαυτῶν θάρρος, βλίνουσι λίαν εὐτόλμως πρὸς περιφρόνησιν τοῦ κινδύνου, ἀλλὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Δουκὸς τοῦ Villars εὐα δὲ διδάξῃ πάντα φρόνιμον νὰ μὴ ῥιψοκινδυνεύῃ πρὶν ἢ βεβαιοῦται καλῶς περὶ τῶν κακῶν, τὰ ὅποια ἐκ φυσικῶν αἰτιῶν ἢ ἐκ φηιδότητος τῶν ἐκεῖ κεκρυμμένων ἀτόμων δύνανται νὰ ἐπέλθωσιν.

Ἐν ἀμυγῇ τῆς ἡλικίας του εὐρισκόμενος ὁ δούξ τοῦ Villars ἀπεστάλη εἰς Γερμανίαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως και κυρίου του διὰ σπουδαίας ὑποθέσεως. Ἐπιστρέφων δὲ κατελήθη ὑπὸ νυκτός και βροχῆς βραγδαίας ἐν τινι πενιχρῷ χωριδίῳ, ἐνθα πλὴν τῶν ὀλίγων και ἀθλίων καλυβῶν τῶν χωρικῶν, οὐδὲν ἄλλο ὑπῆρχεν. Παρετήρησεν ὁμοίως οὐχὶ μακρὰν παλαιὸν τι φρούριον, και ἐπειδὴ ἐνόμισεν ὅτι ἠδύνατο ἀνετώτερον νὰ διέλθῃ τὴν νύκτα ἐξήγησε ἐκεῖ νὰ καταλύσῃ. Ὁ ἀγαθὸς κόσμος διετίνετο ὅτι οὐδαίς ἐτόλμα νὰ ἐνοικήσῃ ἐν αὐτῷ, διότι ὅλοι ἦσαν πεφοβισμένοι ἀπὸ τῶν φρικωδῶν πατάγων, οἵτινες νύκτωρ ἤκούοντο και ὑπὸ τῶν φασμάτων, τὰ ὅποια ἐφαίνοντο. Ἐγγέλασεν ὁ νεανίας Villars ἐπὶ τῇ ἀπλότητί των και — Ἐγὼ θὰ εἶω τὴν εὐχρηστικαί, τοῖς λέγει, νὰ ἰδῶ ἰδίως ὀφθαλμοῖς τὰ φαντάσματα ταῦτα και νὰ ἀκούσω τοὺς τρομεροὺς κρότους. Δούξ δὲ διαταγὴν εἰς τοὺς ὑπ' αὐ-

τὸν νὰ παραμείνωσι ἐν τῷ χωριδίῳ, ἵνα πολλῶ πλείον ἐκδηλώσῃ, ὅπως καταφρονεῖ τοιούτους φληνάφους, ἔλαβε τὰ ὄπλα, διέταξε νὰ τῷ φέρωσιν οἶνον και νὰ ἀνάψωσι παχὺ πῦρ, ἵνα ἀναψύχῃται, και ὀλομόναχος ὄρμησεν εἰς τὸ φρούριον.

Παρελθόντος τοῦ μεσονυκτίου ἀκούει μακρόθεν συγκεχυμένην βοὴν κραυγῶν και ὀλολυγμῶν και τρομακτικῶν κρότων ἀλύσεων. Ὁ Villars οὐδαμῶς πτοηθεὶς σπᾶται τοῖ ὄπλου και τίθεται εἰς φύλαξιν. Ὁ θόρυβος τῶν ὀλοφυρομένων και βοδόντων και ὁ συρμὸς τῶν ἀλύσεων ἀείποτ' ἀναπτύσσεται ἰσχυρότερος και πλησιέστερος. Ὁ Villars μετὰ τῆς ψυχῆς πάντοτε σταθερᾶς και ἀτρομήτου ἴσταται ἀναμένων θαρρᾶλέως τὴν ἐκβασιν. Κατόπιν τῆς ἡχοῦς μετὰ τινος θορύβου, ὡσεὶ κατέρρεε τὸ φρούριον ἅπαν, βλέπει νὰ ἀνοίγωνται αἱ πύλαι και νὰ προβένει τερατόμορφον φάντασμα ἐκπληκτικῷ μεγέθους, κεκαλυμμένον ὑπὸ λευκώματος και ἀκολουθούμενον ὑπὸ τεσσάρων ἐριννύων κρατουσῶν εἰς τὰς χεῖρας ἐπικηδεῖους πυρσούς, ὅπερ ἐσταμάτησεν εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν και προσιδῶν αὐτόν,

— Ὦνητὲ ἀτίθασσε! τῷ ἀνακράζει μετὰ τόνου βαθέως και τρομεροῦ, σὺ, ὅστις ἐτόλμησε νὰ διεισδύσῃ εἰς τοὺς τρομεροὺς τούτους τόπους, ἀποσύρθῃ ἐντεῦθεν παραχρῆμα και σώθητι· ὦ τρέμε διὰ τὴν ζωὴν σου!

— Ἐγὼ νὰ τρέμω; Ἀποκρίνεται ὁ τολμητίας νέος· ἀμέσως θὰ ἴδῃς, ἀνόσιε, ἐν ἡξέσῃ νὰ τρέμῃ ὁ Villars και παρευθὺς μετὰ λυσσώδους ὀρμῆς ἀντεπεξέρχεται κατ' αὐτοῦ. Ταχὺ τὸ φάσμα φεύγει· ὁ Villars τὸ διώκει κατὰ πόδας, ἀλλὰ μόλις διελθὼν δύο δωμάτια, τὸ ἔδαφος βυθίζεται και ἐξαφανίζεται ἢ ὕπτασία· οὗτος δὲ εὐρίσκεται μέσῳ τόπου ἀγνώστου μόνος ἐν βαθείᾳ σιγῇ κ' ἐκπληκτικῇ σκοτίᾳ. Ὅποῖος ὑπῆρξεν ὁ τρόμος και ἡ ἀπελπισία τοῦ Villars ἐν τῇ φρικώδει ἐκείνῃ στιγμῇ λίαν εὐκόλον νὰ ἐννοήσῃ τις. Κατὰ καλὴν του ὁμοίως τύχην οὐδόλως ἐβλάβη ἐν τῇ πτώσει του, ἀλλ' ἐβλεπε καλῶς ὅτι ἐκείσε ἐγκλεισθεὶς δὲν ἐμελε νὰ περιμένη οὔτε ἐξοδον, οὔτε σωτηρίαν, Μείνας οὕτω ἐπὶ μακρὸν και ταρτα-

τόμενος ὑπὸ χιλιῶν σκέψεων, παρτηρεῖ πρὸς τὸ ἄκρον ἀμυδρὸν φῶς διὰ τινος ῥαγᾶδος μιᾶς θύρας, ἣτις ἔφερεν εἰς τὸ πλῆσιον ὑπόγειον, και ἀκούει ψίθυρον, ὅστις τῷ ἐφαίνετο ὁμοίως τῇ τῶν ἀνθρωπίνων φωνῶν. Τείνει το οἷς ὄξυ και κατορθῶει μετὰ μεγίστης ἐκπλήξεως νὰ διακρίνῃ ὅτι μετὰ μιᾶς ἀγέλης κκοποιῶν ἀνθρώπων γίνεται συμβούλιον περὶ τοῦ τρόπου τῆς εἰς θάνατον ἀπαγωγῆς του. Μετὰ πολλὰς συζητήσεις, αἵτινες ἐπὶ μακρὸν τὸν κατεῖχον ἐν ὀδύνῃ ἀκούει ἕνα εἰς τὸ ἄκρον λέγοντα,

— Νὰ τὴν φρονέσωμεν θὰ ἴναι δι' ἡμᾶς λίαν κινδυνώδες, αὐτὸς εἶν' ἄνθρωπος μεγάλῃς ἀξίας· εἰς ὅλον τὸ φρούριον αὐρεῖν θὰ γείνη ἀναζήτησις, και ἡμεῖς θὰ ἀνακαλυφθῶμεν ἢ γνῶμη μου ὅθεν εἶναι νὰ τῷ ἀποδώσωμεν τὴν ἐλευθερίαν του. Ὁ Villars ἐνθαρρύνθεις ἐκ τῶν λόγων τούτων «ἀνεπιρρήτως» τοῖς ἀνακράζει «τὸ ἐγγλημῆ σας πολὺ ἀκριβᾶ θὰ πληρωθῇ. Ἐγὼ σπουδαίως ἐπιστάλας, αἵτινες πρέπει νὰ παραδῶσιν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως, ἔχω εἰς τὸ γειτονικὸν χωρίον τέσσαρας ἀκολουθούτους ὑπὸ τὴν ὑπηρεσίαν μου. (Ὁ θάνατός μου δὲν θὰ ἴναι δυνατὸν νὰ μείνῃ κεκρυμμένος, ἀλλ' οὔτε και ἀνεκδίκητος. Ἀνιῶστε, ὑπίσχομαι πρὸ πάντων ἐγγεμῆσιαν και ἀμειβῆν ἀξίαν τοῦ Villars.» Μετὰ βραχὺ συμβούλιον ἀπεφασίσθη ἡ ἀπελευθέρωσις του, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν ὁμοίως νὰ ὑκισθῇ ὅτι θὰ ἐβεβαίωσεν ὅτι εἶδεν και ἤκουσεν ἐντὸς πράγματα φρικώδη και τρομακτικά.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων χρόνων ἐνῶ εὐρίσκετο ἐν μιᾷ τῶν ἐκχυλέων του μετὰ τῶν φίλων του, ἔρχεται τις πρὸς αὐτόν ὅστις παρουσιάζων δύο κομψοὺς πῶλους· «Αὐτὸ τὸ δῶρον» τῷ λέγει, «νὰ τὸ δεχθῆτε σᾶς παρακαλοῦ ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὀπίσθους ὑπεσχεθῆτε ἄλλοτε τὴν ἐγγεμῆσιαν σας ἐντὸς τοῦ φρουρίου, ὅπερ θὰ ἐνθυμῆσθε καλῶς και ἴναι ὅσον πιστῶς ἐτηρήσατε. Ἴδῃ σᾶς ἀπαλλάττουσι τῆς ὑποσχέσεώς σας τχύτης, διότι ἐξεληθόντες τοῦ βουσιλείου ἐξησφαλίσθησαν ὡς οὔτε ἀνάγκην ἔχετε τινος, οὐδὲ βοβεῖσθε τι.

Διηγῆθη τότε οὗτος ὅτι ἐν τῷ φρουρίῳ τῷ συνέβη. Τὰ πέντε φάσματα ἦσαν πέντε κιβδηλοποιοὶ, οἵτινες μετ' ἄλλων ἀπεικρόπτοντο ἐκεῖ τὸ καταβυθισθὲν ἔ-

δαρος ἦτο λιθοβόλος μηχανῆ, ἐξ ἐκείνων ἃς ἐν καιρῷ τῶν ἐμφυλίων πολέμων και τῶν τυραννίσκων πάντα σχεδὸν τὰ φρούρια εἶχον προμηθευθῆ.

Χαίρων ὁ Villars διότι ἐσώθη, ὁσάκις κατόπιν διηγᾷτο τὸ συμβῆμα τοῦτο οὐδέποτε παρέλιπε νὰ μεμνηθῇ τὴν ὑπερβαλλούσαν αὐτοῦ τόλμην και νὰ προβάλῃ ἐκυτὲν παράδειγμα τῶν κινδύνων, εἰς οὓς δυνατὸν νὰ ὀδηγηθῇ τις ἀπὸ ἀπερίσκεπτον θάρρους. (Ἐκ τοῦ Ἰταλικῷ)

Δ ΓΕΩΡΓΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑΛΙΚΑΣΘΕΙΣ

Ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων ἐνὸς ἰθ. λίου.

Πολλάκις κατὰ τὰς μακρὰς και πενήτους τοῦ χειμῶνος νύκτας, κείμενος ἄπνοος ἐπὶ τῆς σκληρᾶς κλίνης μου, αἰσθάνομαι ἀνακούφισιν τινὰ ἀναπλῶν τὸ παρελθὸν και διερχόμενος διὰ τοῦ νοῦς τὰ θλιβερὰ συμβάντά μου. . . .

Πολλὰ ἔτη παρῆλθον ἐκτοτε, και ὁμοίως νομίζω ὅτι γθὺς ἀκόμη ἤμην Ταμίης τοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου Ἄσκεβ, Δεβελλ, και Πικάρδου. . . . Δεκατετραετὲς μερᾶκιον εἰσῆλθον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μόνον συστατικὸν ἔχων τὸ μὲ βαθμὸν Ἄριστα ἀπολυτήριόν μου. Βραδέως προεβιβάζόμενος διωρίσθην, τριακονταετῆς ἤδη, ταμίης.

Ὁ γέρων Ἄσθεκ, πρῶτον θυρωρὸς τῆς οἰκίας, ἣτις ἐγένετο ἔπειτα κτήμᾶ του, εἶχε πλέον ἀποχωρήσει, δὲν ἐλάμβανεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, και κατώκει παλαιὰ τινὰ οἰκίαν ἐν Πελαγᾶμῃ. Ἴρχετο δὲ μόνον τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ μηνὸς διὰ νὰ ἐπιθεωρῇ τοὺς ἰσολογισμοὺς, ἀλλὰ και τότε μόλις ἔμενε μίαν ἢ δύο ὥρας. Τὰ ὀνόματα τῶν ὑποδεεστέρων ὑπαλλήλων τῷ ἦσαν κατὰ τὸ πλείστον ἀγνώστα.

Ὁ Κ. Δόβελλ, ὁ δεύτερος συνεταῖρος, ἦτο κατὰ εἰκοσιν ἔτη νεώτερος τοῦ Ἄσθεκ, ἄνθρωπος ἀπεφοπιστικὸς, ψυχῇ τε

και σώματι ἀφιερωμένος εις τὴν ἐργασίαν. Δι' αὐτὸν πάντες οἱ ὑπάλληλοι ἦσαν ἄψυχα ὄργανα τὰ ὅποια μετεχειρίζετο εις τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κερδοσκοπικῶν του σχεδίων.

Ὁ τρίτος συνεταῖρος Πικάρδος ἦν ὅλως διάφορος τῶν δύο πρώτων. Πρὶν ἢ γίνῃ σύντροφος (ὅπερ ἐγένετο τὸ ἔτος τῆς εἰς τὸ κατὰστικμα εἰσόδου μου) ἐξεπλήρου καθήκοντα πρώτου Γραμματέως. Ἦτο δὲ, ὡς και τὸ ὄνομα δηλοῖ, Γάλλος ἰσχνός ὡς σκελετός και ὠχρὸς ὡς σημαία λοιμοκαθαρτηρίου, εἶχε τι σατυρικὸν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Καί τοι ἐκ ποταποῦ καταγόμενος — γέροντες τινες ὑπηρεταὶ ἐνθυμοῦντο ὅτι τὸν εἶδον περιπλανώμενον εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Λονδίνου — ἦτον εἰς ἄκρον ἀλαζῶν, ψυχρὸς, ἰδιοτελής και οὐδέποτε τὸν εἶδον γελῶντα. Εὐθὺς ἅμα ἐγένετο συνεταῖρος ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς συγγενεῖς του νὰ τὸν πλησιάζωσι· γραφία δὲ τῆς Ἰρλανδῆς, ἥτις ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη εἶχε τὴν ἄδειαν νὰ πωλῇ παρὰ τὴν θύραν ὀπώρας, ἐδιώχθη διότι τὸν ἐγνώρισεν ἐν τῇ δυστυχίᾳ του.

Ἡ θέσις μου και τὰ μετ' αὐτῆς συνδεόμενα καθήκοντα με ὑπεχρέωσαν νὰ κατοικῶ ἐντὸς τοῦ καταστήματος, ὅθεν ὅταν ἐνθυμειθῆν ἔφερα και τὴν σύζυγόν μου Ἐσθῆρ, και ἐκεῖ ἐγεννήθη ἡ μονογενὴς θυγάτηρ μου Μαργαρίτα. Τὸ δυστυχὲς κοράσιον! Πόσον ἔχαιρον ὅταν τὸ ἑσπέρας τὴν ἔδωκεπον παίζουσαν με τὴν κούκλαν τῆς, προσπαθοῦσαν νὰ ἐνδύσῃ τὴν μικρὰν γαλὴν, ἢ τρέχουσαν νὰ φέρῃ φωσφῶρα διὰ νὰ ἀνάψω τὸ σιγάρον μου. Πολλάκις ἡ μικρὰ Μαργαρίτα ἦτο ἡ μόνη σύντροφός μου, διότι ἡ Ἐσθῆρ ἐφέρετο πρὸς ἐμὲ ψυχρῶς, εἶχε συνηθείας τινὰς, αἵτινες μοὶ ἀπῆρσκον· ἀνήκουσα εἰς τὴν αἴρεσιν τῶν Ἀναβαπτιστῶν ἐσύχναζεν εἰς τὸν ναὸν πολλάκις τῆς ἡμέρας, και με ἄφινεν μόνον μετὰ τῆς μικρᾶς θυγατρὸς μου, ἐφ' ἧς συνεκεντροῦντο πᾶσαι αἱ ἐλπίδες τοῦ βίου μου· ἀλλ' οὐδέποτε παρεπονόμην, διότι ἐγνώριζον πρὶν ἢ νυμφευθῶ τὰς συνηθείας και ὀρέξεις τῆς, και ὅμως τὴν ἐνθυμειθῆν· ἐκτὸς δὲ τούτου πολλάκις μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἀνεκάλυφα ὑπὸ τὸν παχὺν φλοιὸν τῆς ψυχρότητος και ἀδιαφορίας τῆς σημεῖα ἔρωτος οὐδόλως κατωτέρου τοῦ ἰδικοῦ μου.

Προσεπάθησε πολὺ νὰ με ἐλκύσῃ εἰς τὴν αἴρεσιν, ἣν αὐτὴ ἐξελέξατο, ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ. Ἴσως παρενοεῖ τὴν ἀντίστασίν μου, και πιθανῶς και ἐγὼ δὲν ἐγνώρισα καλῶς τὰ αἴτια, τὰ ὅποια τὴν παρεκύνουν νὰ δώσῃ εἰς τὸν βίον και τὴν συνείδησίν μου ἄλλην διεύθυνσιν. Ἀφοτέροι εἶχομεν ἄδικον.

Οὕτως ἐζῶμεν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου μας σχεδὸν κερωρισμένοι· ἐκεῖνη ἐβάδιζε τὴν ὁδὸν τῆς και ἐγὼ τὴν ἐμὴν· τὸ θυγάτριόν μας ἦν ὁ μόνος συνδέων ἡμᾶς δεσμός . . . . .

Τὸν Ἰούλιον τοῦ 186 . . . ὁ Κύριος Ἀσθεκ ἀπεσύρθη ὅλως διόλου ἀπὸ τὸ ἐμπόριον· σενεπειὰ τούτου πάντες οἱ ὑπάλληλοι τοῦ καταστήματος ἐπροβιβάσθησαν ὁ δὲ κ. Πικάρδος ἔλαβε τὴν διεύθυνσιν Ἡ πρώτη γρηῃσις, ἣν ἐποίησε τῆς νέας του θέσεως ἦτο ἡ εἰς τὸ κατὰστικμα εἰσαγωγὴ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ του, μ' ὄλον ὅτι ὁ νέος οὐδόλως ἦτο κατὰλληλος διὰ τὸ ἐμπόριον. Ἦτο ὡς ὁ πατήρ του ἰδιότροπος, χωρὶς νὰ ἔχη τὴν ψυχρὰν περίσκεψιν ἐκεῖνου, ἀρ' οὐ διεφέρε και κατὰ τὴν εἰλικρίνειαν και ἀπλότητα . . . . .

Ἐπειδὴ ἦτον ἀνάγκη νὰ διδχθῆ ἀπ' ἀρχῆς τὰ τοῦ ἐμπορίου, και δὲν ἦτο τόσον ἐπιμελής μαθητὴς, ὁ πατήρ του, τίς οἶδε διὰ τί, τὸν ἔθεσεν εἰς ἐποπτεῖαν μου. Τὸ γραφεῖόν του ἐτοποθετήθη ἐν τῷ δωματίῳ ὅπου ἐργαζόμην και ἐγὼ, και ἐπειδὴ ἤμεθα πάντοτε μόνον, ἠδυνήθη νὰ σπουδάζω ἐντελῶς τὸν χαρκατῆρά του. Με ὄλα του τὰ ἐλαττώματα τὸν ἠγάπησα. Ἐκ παιδικῆς ἡλικίας εὐρισκόμενος ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἀνθρώπων, οἵτινες ἐφρόντιζον πάντοτε νὰ μοὶ ὑπενθυμίζουν ὅτι εἶναι κύριοί μου, πρὸς δὲ και ἀτυχῆς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ μου, ἐχάρην πολὺ διότι ἀπέκτησα σύντροφον και παρεδόθη ὀλίγον ἴσως ἀπερισκέπτως εἰς τὴν μετ' αὐτοῦ συναστροφὴν. Ποῦ ἐγνώριζον ὁ δυστυχὴς ὅτι ὁ νέος ἐκεῖνος θὰ ἐγένετο ὁ αἴτιος τῆς καταστροφῆς μου! Εἰ και κατὰ δέκα ἔτη πρεσβύτερος τοῦ νέου Πικάρδου, οὐδεμίαν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιρροὴν εἶχον· ἐξ ἐναντίας ἡ σταθερὰ θέλησίς του και τὸ τολμηρὸν πνεῦμά του με κατέστησεν ὑποχείριόν του. Προσεπάθουν νὰ κρούπω τὰ σφέλματα

και τὰς συνεχεῖς ἀπουσίας του ἐργαζόμενος ἀντ' αὐτοῦ, ὥστε ὁ Κ. Δόβελλ και ὁ πατήρ του τὸν ἐνόμιζον χρησιμώτατον και πολλὰ ὑποσχόμενον νέον. Ἀρ' ὅτου ἐσχετίσθη μετ' αὐτοῦ, αἱ ἐσπέραι δὲν μοὶ ἐφαίνοντο τόσῳ μελαγχολικαὶ ὡς πρότερον, διότι ἡ με ἐπεσκέπτετο εἰς τὸ δωμάτιόν μου, — ἐν ἀγνοίᾳ, ἐννοεῖται, τοῦ πατρὸς του, ὅστις οὐδέποτε θὰ ἐπέτρεπεν εἰς τὸν κληρονόμον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ νὰ ἔχη σχέσεις στενὰς με ἀπλοῦν ταμίαν — ἡ τὸν συνώδευον εἰς τὰς ἐν τῇ πόλει περιπλανήσεις του, ὅπερ και συνεβηκε συχνότερον. Τοιοῦτοτρόπως ἐμεγαλύνετο ὅσπέραι τὸ ἀπὸ τῆς Ἐσθῆρ χωρίζον με χάσμα. Κατωκοῦμεν δὲ ὡς και πρὶν ἐν τῇ γρηαῖ τῷ Ἀσθεως οἰκίᾳ, ἔως οὐ ἡ σικρά μας Μαργαρίτα ἐγένετο τεσσάρων ἐτῶν . . . . .

Ὁ νέος Πικάρδος δὲν ἐφάνει ὀλόκληρον ἐξιδουμάδα εἰς τὸ κατὰστικμα· ἐγνώριζον δὲ ἐκ τῶν προτέρων ὅτι θὰ ἐπρορρασιζετο ἀδιαθεσίαν. Ἐπὶ τέλος τὴν μεσημβρίαν τοῦ Σαββάτου ἦλθεν, ἀλλ' ἐξῆθεμισμένος και ὠχρὸς. Δὲν ἠδυνήθη ἀμέσως νὰ μάθω τὴν ἀληθῆς τῆς ἀπουσίας του αἵτιον, διότι εἶχομεν ἐργασίας πολλὰς, και αὐτὸς δὲν ἐβλάνετο διατεθειμένος νὰ διδῆ πληροφορίας. Τὴν ἐπομένην Δευτέραν πρὸ μεσημβρίας μοὶ ἔφερε συνάλλαγμα πεντακοσίων λιρῶν ἐκδεδομένον ὑπὸ τοῦ καταστήματος ἐπὶ τοῦ Τραπεζικοῦ οἴκου «Burney and Holt ἐν Lombard Street», εἰπὼν ὅτι ὁ Κ. Δόβελλ και ὁ πατήρ του ἀπεφάσισαν νὰ τῷ δώσωσιν αὐτὸ τὸ ποσὸν ὅπως τὸ ἐμπορευθῆ διὰ λογαριασμὸν του· με παρεκάλεσε δὲ νὰ τὸ ἐξαργυρώσω ἀντ' αὐτοῦ ὅταν θὰ μετέβαινον τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν τράπεζαν διὰ νὰ κίμω τὰς πληρωμὰς μου. Ὁ δυστυχὴς οὐδὲν ὑποπέυθη! Περὶ τὴν τετάρτην μ. μ. τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἐν ᾧ συνωμιλοῦμεν, διακόψας τὴν συνωμιλίαν μοὶ εἶπε. «Κακῶν ἐπὶ Ἐξιδουμάδα, δὲς μοὶ σὲ παρκαλῶ ἀπέναντι τοῦ συναλλάγματος 200 λίρας ἐκ τοῦ ταμείου σου, και τὸ ἑσπέρας ὅταν ἐξαργυρώσῃς τὰς κρατεῖς· ἠγόρασα κατὶ και εἶναι ἀνάγκη νὰ πληρώσω σήμερον τὴν πρώτην δόσιν· ὅσον διὰ τὰς ἄλλας τριακοσίας δὲν τὰς χρειάζομαι σήμερον μοὶ τὰς δίδεις κύριον.» Δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐν-

τισταθῶ, καθύσον μάλιστα ἐγνώριζον ὅτι τὸ ταμεῖον εἶχε χρεῖματα, ἐπε δὲ ἀγορασταί τινες μὴ δυνάμενοι νὰ πληρώσωσι τὸ σάββατον εἶχον φέρει τὰ χρεῖματα τὴν Δευτέραν· τῷ ἑδῶν τὰς 200 λίρας. Πρὸς τὸ ἑσπέρας μετοβὰς εἰς τὴν Τράπεζαν, ἔκμω τὰς πληρωμὰς μου, ἐξῆρῶν τὸ συνάλλαγμα, ἀφῆρασα τὰς ἠθῆ πληρωθείσας 200 λίρας, και ἀνεχώρησα θεῖς ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ μου τὰς λοιπὰς διὰ νὰ τὰς δώσω τὴν πρώτην εἰς τὸν νέον Πικάρδον. Ἀλλ' ὅμως οὐδέποτε τὸν εἶδον πλέον . . . . .

Τὸ συνάλλαγμα ἦτο ἀπλαστογράφημένον· τὸ παρετήρησαν ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνεχώρησίν μου ἐν τῇ Τραπεζῇ, και συνελήθη τὴν ἰδίαν ἑσπέραν ἔχων τὰς τριακοσίας λίρας ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ μου. Ἡ σύζυγός μου ἐλείπεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐίπας ἐν βλέμμα ἐπὶ τοῦ ὑπνώτοντος θυγατρὸς μου — βλέμμα, εἰς τὸ ὁποῖον περιείχετο ὁ ἔρωσ και αἱ ὀδυρεῖς ὀδῆς μου τῆς ζωῆς — ἠκολούθησα τοὺς ἀστυνομικοὺς κλητῆρας.

Τὴν πρώτην, ἐνώπιον τοῦ ἀνακριτοῦ, ἔμαθον τὸ ἐγκλήμα μου· κατηγοροῦμην ὡς «πλαστογράφος» !!!

Ἐξήγησα τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλ' ὁ νέος Πικάρδος δὲν εὐρίσκετο οὐδαμῶ διὰ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τοὺς λόγους μου, και ἐπειδὴ οὐδεμίαν ψηλαστικὴν ἀπόδειξιν περὶ τῆς ἀλωότητος μου ἠδυνήθη νὰ φέρω, ἐχαρκατηρίσθη ἔνοχος. Με μετέφερον λοιπὸν εἰς τὴν φυλακὴν τῆς Νιουγαίτης ἕνα δικασθῶ κατὰ τὰς πρώτας τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων συνεδριάσεις.

Καταβέβλημένος ὑπὸ ὀλίψεως και ἀναλογιζόμενος τὸ δεινὸν τῆς θέσεώς μου διῆλθον τὴν πρώτην ἐν τῇ σκοτεινῇ εἰρηκτῇ μου νύκτα βυθισμένος εἰς λήθαργον δικκοπτόμενον ὑπὸ τρομερῶν ὀνειρῶν. Εἶδον ὅτι τὸ θυγάτριόν μου εὐρίσκετο ἐν ἀμέτρῳ ἀπ' ἐμοῦ ἀποστάσει, ἀνῆκον ἠθῆ εἰς ἄλλον κόσμον. Ἡ ψυχὴ και ἀπαθεστατὴ σύζυγός μου μοὶ ἐφάνη ἠθῆ ζωηρὰ και γλυκεῖα· ἡ καρδιά μου συνεκινῆθη. Αἱ μικραὶ περιπηθείαι, τὰς ὅποιας μοὶ ἐπεδαψίλευον ἐνίοτε, μοὶ ἐφάνησαν ὡς δείγματα ἔρωτος. Ἀναλογισθεῖς ὅτι πολλάκις ἐξεδικήθη φερόμενος πρὸς αὐτὴν ψυχρῶς, μετενόησα και ἔκλαυσα πικρῶς...

Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν τῆς πρωίας ἤκουσα τὸν δεσμοφύλακα ἀπαγγέλλοντα τὸ ὄνομά μου. Ἡ σύζυγός μου εἶχεν ἔλθει νὰ με ἐπισκεφθῆ. Ἦλθον εἰς τὰς κιγκλίδας, ἐνθα συνιθούντο οἱ συνδεδεμένοι μου, καὶ ἔστην ἀπέναντι αὐτῆς. Εἶδον ἐνώπιόν μου τὸ ψυχρὸν καὶ ἀπαθὲς πρόσωπόν της· ὠχρότερον καὶ σκυθρωπότερον, τὰ λεπτὰ καὶ συνεσφιγμένα χεῖλη της, καὶ τοὺς φαοὺς ὀφθαλμούς της, οἵτινες μὲ παρετήρουν ἐταστικῶς. . . .

Ἐνῶ κατεχόμενος ὑπὸ πυρετοῦ παρετήρουν τὸ μέρος, ἐνθα εὐρισκόμην καὶ ἔφριπτον διὰ τὴν εὐθυμίαν τῶν συνδεδεμένων μου, οἵτινες ὅλως ἀμέριμοι ἐγένων, ἤθον, ἠστείζοντο, ἠ ἐκάπνιζον, ἠργισα καὶ ἐγὼ αὐτὸς νὰ ἀμφιβάλλω περὶ τῆς ἀθωότητός μου καὶ κατενόησα ὅτι ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ τῆς Ἐσθῆρ ἠνοίχθη χάσμα, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε θὰ ἐκλεστο. Τέλος, ἀπ' οὗ ἐπὶ ματαίῳ ἀνέμενον νὰ μοι ὁμιλήσῃ πρώτη, τῆ εἶπον·

«Ἐσθῆρ! καλή μου Ἐσθῆρ! δὲν εὐρέθη ἀκόμη ὁ νέος Πικάρδος; πῶς ἔχει ἡ Μαργαρίτα μας; μὲ νομίζουσι τῶ ὄντι ἔνοχον οἱ προϊστάμενοί μου;»

Ἐκείνη δὲ ψυχρῶς καὶ ἠρέμα ἀπήντησε·

«Ῥανδᾶλλ! ἡ συνειδησίς σου θὰ γνωρίζῃ κάλλιον ἐμοῦ ἂν θὰ εὐρέθη ποτε ὁ νέος Πικάρδος! Ἡ Μαργαρίτα μας χάριτι θεῖα, εἶνε πολὺ καλὰ, καὶ εὐτυχῶς πολὺ μικρὰ, ὥστε δὲν ἐννοεῖ τὴν ἀτιμίαν, ἧτις ἡμᾶς περιέβαλε. Ὁ κ. Δύβελλ, ὡς μοι φαίνεται ἀπέφυγεν ἐπίτηδες νὰ μοι ἠμιλήσῃ ἀλλ' ὁ Πικάρδος σὲ θεωρεῖ ἔνοχον!»

Εἰ καὶ οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου της ἐκρύπτοντο ἐν μέρει ὑπὸ τῆς διπλῆς σειρᾶς τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων, ἐνόησα ὅμως ὅτι τὸ βλέμμα της ἐστηρίζετο ἐπ' ἐμοῦ ἐταστικόν, καὶ ἡ φωνή της μοι ἐπρόδιδεν ὅτι μὲ ἐθεώρει ἔνοχον ἐγκλήματος πολλῶ τῆς πλαστογραφίας μεγαλειτέρου! Ἐνόμιζεν ὅτι ἐρόνευσα τὸν νέον Πικάρδον! Ἐνύχθον ἰδρῶν, μὲ περιέχουσε, καὶ ἡ πρός αὐτὴν ἀντιπάθεια ἠγέρθη ἐκ νέου.

«Ῥανδᾶλλ», προσέθηκε μὲ τὸ ἴδιον ὕψος ἔχω οἰκονομήσει χρήματά τινα διὰ τὸ μέλλον τοῦ τέκνου μας· τῶρα θὰ τὰ μεταχειρισθῶ εἰς τὸ νὰ μισθώσω δικηγόρον καὶ νὰ σοὶ προμηθεύσω μερικὰ πράγματα, τῶν ὁποίων ἔχεις ἀπύλτον ἀνάγκη.

«Ἄν εἶσαι ἔνοχος παρακάλει τὸν Θεὸν νὰ σὲ συγχωρήσῃ· ἐὰν δὲ ἀθῶος παρακάλει σὲ τὸν ὅπως παρελθῆ ἡ ὀργή του ἀρῆμων. Ἡ Μαργαρίτα καὶ ἐγὼ θὰ προσευχόμεθα διὰ σέ».

Τοὺς λόγους τούτους εἰπούσα ἀνεχώρησα χωρὶς οὔτε ἐν δάκρυ νὰ χύσῃ ἐπέστρεψα εἰς τὴν εἰρκτὴν μου τὰ ὦτα ἔχων πλήρη τῶν ψυχρῶν λόγων της. Τὴν ἐπομένην νύκτα κείμενος αὐπνός ἐπὶ τῆς σκληρᾶς κλίνης μου ἐνόμιζον ὅτι ἤκουον ἀκόμη τοὺς λόγους ἐκείνους, οἵτινες ἐξεδήλουν μόνον συνείδησιν τοῦ καθήκοντος, ὄχι ἔρωτα, ὄχι συζυγικὴν στοργὴν, ὄχι συμπάθειαν διὰ τὸν ἀναξιοπαθόντα. Ἐν τῇ παρακειμένῃ κυφέλῃ εὐρίσκοντο δύο δεσμῶται, τοὺς ὁποίους ἤκουον δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἄδοντας, γελῶντας ἀναιδῶς, καὶ σχεδ' ἄζοντας νέα κακούργηματα· εἶπον κατ' ἐμκυτὸν ὅτι ἴσως θὰ ἤμην καὶ ἐγὼ εὐθυμὸς ἂν ἤμην ὡς ἐκεῖνοι κακούργος. Τὸ ὀρολόγιον τῆς Νιουγιάτης εἶχε πρὸ πολλοῦ σημάζει τὴν τρίτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥραν ὅτε μὲ κατέλαβεν ὁ ὕπνος. Εἶδον τὴν Μαργαρίταν μου τρέχουσαν ἠμίγυμνον καὶ κατεσκληκυῖαν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ κρᾶζουσαν τὸν δεσμώτην πατέρα της.

Δις ἔτι ἦλθεν ἡ Ἐσθῆρ τοὺς ἰδίους λόγους ἀνὰ στόμα ἔχουσα— διότι ὁ Πικάρδος δὲν εὐρέθη— μὲ τὸ ἴδιον σκυθρωπὸν πρόσωπον μὲ τὸ ὕψος καὶ μὲ τὸ ἴδιον ἐταστικὸν καὶ δυσπιστικὸν προδίδον βλέμμα. Τελευταῖον ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα τῆς δίκης μου. Ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ δικαστηρίου, πρῶτος τὸν ὁποῖον παρετήρησα ἦν ὁ προϊστάμενός μου Πικάρδος. Ἦλθε διὰ νὰ σώσῃ τὴν τιμὴν τῆς οἰκογενείας του, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν καταδίκην μου, καὶ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν ὑπόνοιαν ὅτι ἐρόνευσα τὸν υἱὸν τοῦ ἢ τὸν ἠνάγκασα νὰ ἀπομικρυνθῆ. Περιστρέφων τὸ βλέμμα μου εἶδον τὴν Ἐσθῆρ, ἧτις ἠκραῖτο μετὰ προσοχῆς τοὺς λόγους τῶν δικηγόρων. Τὸ πρόσωπόν της ἦτο ὠχρότατον καὶ ἀπαθὲς ὡς μαρμάρινον, καθ' ὅλην δὲ τὴν δίκην οἱ ὀφθαλμοὶ της ἦσαν ἐστηριγμένοι ἐπ' ἐμοῦ, ἀλλὰ στυγνοὶ καὶ οὐδεμίαν ἐσωτερικὴν συγκίνησιν ἐκδηλοῦντες. Ἐπὶ τέλους οἱ φλύχροι δικηγόροι ἐσιώπησαν, οἱ ἔνοχοι ἀπεχώρησαν ὅπως συσχεφθῶσι.

Μετὰ πέντε λεπτὰ ὁ πρέεδρος ἐν μέσῳ γενικῆς σιγῆς ἀνήγγειλεν ὅτι καταδικάζομαι ὡς πλαστογράφος εἰς ἰσόβιον ἔξοριον. Ἐπρεψα τὸ βλέμμα πρὸς τὸν πρῶτον ἐκ τῶν ἐνόμων καὶ εἶδον ὅτι ἐμειδία σατανικῶς. Ἡ Ἐσθῆρ ἔμενον ἀπαθῆς καὶ καταβιβάζουσα τὸ κρῆδεμόν της ἠτοῦ ἄζετο νὰ ἀπέλθῃ τὴν στιγμήν καθ' ἣν ἔφριψε τὸ τελευταῖον ἐπ' ἐμοῦ βλέμμα ἐνόμισα ὅτι εἶδον δάκρυ ἔξω ἐπὶ τῆς παρειᾶς της, ἀλλὰ δὲν ἐθεώρησα ὅτι κρύψασα ἐξῆλθε ταχέως.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας μὲ ἐπεβίβασαν μετ' ἄλλων κακούργων ἐπὶ τῆς φρεγάτας «New Zealand» καὶ ἐπλέμεν πρὸς τὴν ἀποικίαν τῶν καταδίκων. . . .

Τὸ μεταρρίον ἡμᾶς πλοῖον δὲν ἔφθασεν εἰς τὸν πρῶτον ὄρον του· κατὰ τὸν τρίτον τοῦ ταξιδίου μῆνα ἐξώκειλεν ἐπὶ μίαν τῶν νήτων τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ πάντες, ἐκτός ἐμοῦ καὶ ἐνός καταδίκου, ἐπέβησαν. Ἀμερικανικὴν ἀταμίπλοον διεβαῖνον κατὰ τύχην μᾶς παρελαβεν, καὶ μᾶς ἔφερεν εἰς Νέαν Ἰόρκην, ὅπου ὁ σύντροφός μου μὲ ἐγκατέλιπε. Ἐβρον παρὰ τινι ἐμπόρῳ θέσιν καὶ εἰργαζόμενῳ ἀκόπως ἐπὶ τέσσαρα ὀλόκληρα ἔτη, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων διηγεῖται περίστατον ἐνώπιόν μου ἡ εἰκὼν τῆς Ἐσθῆρ καὶ τῆς μικρᾶς Μαργαρίτας μου. Ὁ ἔρωτος, τὸν ὁποῖον ἠεβάνθην ὅτε τὸ πρῶτον εἶδον τὴν Ἐσθῆρ, κέρην ἔτι, ἀνεγεννήθη ἐντός τῆς βαρυαλωσύνης καρδίας μου. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν μακρῶν τεσσάρων ἐτῶν εἶχον λησμονήσει τὰ ἐλαττώματα τῆς συζύγου μου, καὶ θὰ εἶδον καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν μου ἂν ἠδυνάμην νὰ τὴν ἴδω, ἔστω καὶ ἐπὶ μίαν μόνην στιγμὴν. Εἰς τὰ ὄνειρά μου μοὶ ἐφαίνετο ἰλαρὰ καὶ γλυκεῖα, ἐπαγρυπνοῦσα ὡς φίλαξ Ἄγγελος ἐπὶ τῆς ἀπαρρατισθείσης Μαργαρίτας μου. Μὴ δυναθὲς νὰ ἀντιστῶ ἐπὶ πλέον εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ τὰς ἴδω ἀπερᾶσσα νὰ ἐπιτρέψω εἰς Ἀγγλίαν. Καταφρονήσας τὸν κίνδυνον ὅστις μὲ ἠπειλεῖ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ ἀστυνομία μὲ ἀνεκάλυπταν, ἐπεβίβασθην ἐπὶ ἐνός τῶν ἀτυοπλοίων τῆς ὑπερωκεανίου ἐταιρείας, καὶ μετὰ ὀλιγοήμερον εὐτυχῆ πλοῦν ἔφθασα εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἠνωμένου Βασιλείου.

Κατέλυσα ἐν πενιγρῷ Ξενοδοχείῳ τοῦ πρκαστείου wapping παρὰ τὸν Τάμεσιν

καὶ ἔλαβον πάντα τὰ προφυλακτικὰ μέτρα ὅπως ἀπορύγω τὰ ἀγρυπνα τῆς Ἀστυνομίας ὄμματα. Ἀπ' οὗ μὲ πάλλουσαν ὑπ' ἀνυπομονῆς καρδίαν ἐπερίβλεπα τὴν ἐσπέραν, κατεβίβασα μὲχρι ἐφ' ὅριον τὴν πύλιν μου, καὶ διηβίβην ἠν ἀποφεύγων τοὺς φανούς κατὰ μίαν τῆς παρειᾶς, εὖς οὗ ἐφθασα εἰς τὴν ὁδὸν, ἐν ἧ ἦτο ἡ οἰκία τῶν προϊσταμένων μου. Δὲν εἰδόμην νὰ ἐφουδῶ τὰς παρὰ τὴν κρῆνην τῆς ὁδοῦ ἰσταμένους ἰσηγορίας, ἀλλ' ἡ Ἐσθῆρ καὶ ἡ θυγάτηρ μοὶ κατέβησαν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐπιπρὸς ἐγνώριζον τὸν χαρακτῆρα τῆς συζύγου μου, ὑπέεσα ὅτι ἐξέμενον ἀκόμη ἐκεῖ, ἂν ὁ Σαταᾶς Πικάρδος δὲν τὰς ἐδίωξε. Βραδέως περιεστῶν ἐβίβασα ἐμπροσθεν τῆς οἴκης, ἧτις ἦτο κεκλιμένη. Μὴ βλέπων φῶτα ἐξ ὁδοῦ ἐκ τῶν παραθύρων τοῦ ἐμπροσθίου μέρους τῆς οἰκίας, εἰσῆλθον εἰς τὴν παρακειμένην ὁδὸν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἠαίγαντο τὰ παράθυρα τῆς πρώτης κατοικίας μου. Κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην τὸ ὀρολόγιον τῆς παρακειμένης ἐκκλησίας ἐσήμανε ἠρωδέως ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ κωδωκιστοῦ τὴν ὀγδόην ἐσπερινὴν ὥραν, ἀπαρᾶλιακα ὅπως τὴν ἤκουον ἄλλοτε καθήμενος παρὰ τὸ παράθυρον βασιλεύων τῆ ἐπὶ τῶν γονάτων μου κοιτωμένη Μαργαρίταν. Χείμαρρος ἀλαμνήσεων μὲ κατέβησεν. Ἐλησμονήσας τὸν σκοπον τῆς λυσέωσός μου καὶ σιγῆς ἐπὶ τοῦ τοίχου τὴν κεφαλὴν ἐκλαυσα πικρῶς. Ὁ ἔρωτος τοῦ ὀρολογίου σιγή αἰτος ὀγδόην καὶ τέταρτον μὲ ὑπερῆλθεν ὅτι δὲν ἦλθον διὰ νὰ κλάω. Μὲ τρέμοντα βήματα ἐπλητίσασα εἰς ἕκ τῶν παραθύρων τοῦ ἰσηγοῦ— τὸ παράθυρον τοῦ κειτῶός μου— καὶ στρεφάσα ἐπ' αὐτοῦ τὸ οὖς ἤκουσα ὄρυθρον φωνῶν. Μοὶ ἐφάνη ὅτι ἀεγνώρισα τὴν φωνὴν τῆς συζύγου μου, καὶ μετ' ὀλίγον τὴν τῆς Μαργαρίτας. . . . Ἄλλ' αἴφνης κρῖτος βηματῶν ἠκούσθη ὀπισθέν μου. Στραφείς εἶδον ὅτι ἤρχετο ὁ γέρον Στέφανος ὁ ἀπὸ πενήτηκοντα ἐτῶν ὁμοιωδὸς τῆς οἰκίας· ἐκίμεν τὴν σπιθὴν περιπολίαν του διὰ νὰ βεβαιωθῆ ἂν αἱ θύραι καὶ τὰ παράθυρα ἦσαν ἀσφαλῶς κλεισμένα.

Ἐκυλλήθην εἰς τὸν τοίχον διὰ νὰ μὴ με ἰδῆ, ὄχι ὅμως διότι ἐροβούμην τὰς συνειπίαις τῆς ἀνακαλύψεως— ἐγνώριζον πῶς

ἀγαθός ἦτο ὁ γέρον ἐκεῖνος, — ἀλλὰ διότι ἔφριττον ἀναλογιζόμενος ὅτι ἴσως θὰ εἶχε νὰ μοὶ ἀνκοινώσῃ ἡλευθέρως περὶ τῆς οἰκογενείας μου εἰδήσεις. Ἐν ᾧ δὲ ἰστάμην ἀκίνητος καὶ κρατῶν τὴν ἀναπνοήν μου, αὐτὸς περὶ τῆς μετ' ἡλθε κατ' εὐθείαν πρὸς ἐμὲ καὶ ὑψώσας τὸν φανόν του με ἠτένιζε μετὰ περιεργείας. Ἀδυνατῶν ἐπὶ πλέον νὰ σιωπήσω τῷ εἶπον «Καλὴν ἐσπέραν Στέφανε.»

Ἀναγνωρίσας τὴν φωνὴν μου ἐτινάχθη ὡς ὑπὸ ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος προσβληθεὶς καὶ ἔραξε,

«Θεέ μου! Κύριε Ῥανδᾶλλ, εἴθε σεῖς; ἡμεῖς ἐνομιζόμεν ὅλοι ὅτι ἐπνίγητε.»

«Μάλιστα, καλέ μου Στέφανε,» ἀπεκρίθη, «ἐγὼ εἶμαι. Διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εἶπέ μοι εἶναι ἡ Ἐσθῆρ καὶ τὸ τέκνον καλὰ;»

«Πολὺ καλὰ.»

«Κατοικοῦν εἰς αὐτὴν τὴν οἰκίαν;»

«Εἰς ἐκεῖνο τὸ δωμάτιον,» ἀπεκρίθη δεικνύων τὸ παράθυρον ὅπου προηγουμένως εἶχον ἀκροασθῆ.

«Δόξα σοι ὁ Θεός!» ἀνεφώνησα.

Αὐτὸς δὲ προσέθηκε· ἀμετεβλήθητε πολὺ, Κ. Ῥανδᾶλλ, ἀφ' ὅτου. . . ἀνεχώρησατε.»

«Ὁμιλοῦσιν ἐνίοτε περὶ ἐμοῦ, με ἐνθυμοῦνται ἀκόμη; ἠρώτησα.

«Πρὶν, μάλιστα· τῶρα πλέον ὄχι.» Τὸν περὶ τῆς ἀπουσίας μου. Ὁ γέρον ὑπήκουσε καὶ με φωνὴν διακοπτομένην ὑπὸ λυγμῶν εἶπεν·

«Οὐδεὶς ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ καταστήματος σᾶς θεώρει ἔνοχον, οὐδεὶς πάντες ἔγραψαν πρὸς τὴν Κυρίαν Ῥανδᾶλλ ἐπιστολὴν, ἐν ἧ τὴν συνελοποῦντο. Ὁ κύριος Πικάρδος ἔγινεν ἔκτοτε σκυθρωπότερος καὶ ἀυθαδέστερος. Ὅλοι ἐνόμιζον ὅτι θὰ ἐδίωκε τὴν σύζυγόν σας, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὁ κύριος Δίβελλ δὲν συγκατετέθη. Ἡ κυρία Ἐσθῆρ ἐλυπεῖτο τὸ κατ' ἀρχάς πολὺ, ἀλλ' ἐπὶ τέλος εὗρε περηγορίαν εἰς τὴν θρησκείαν· ὀλόκληρον σχεδὸν τὴν ἡμέραν εἶναι εἰς τὴν ἐκκλησίαν.»

Ἡ Μαργαρίτα μου με ἐνθυμείτο, ἔκλαιε;

«Βεβαίως, εἰς τὴν ἀρχὴν μάλιστα πολὺ· τὸ καὶ μὲν! Ἐκλαιε καὶ πρῶτ' καὶ

ἐφώναζε τὸ ὄνομά σας! πολλοὺς δὲ μῆνας ἔτρεχε τὴν ἡμέραν εἰς τὸν δρόμον μας καὶ ἐφώναζε «πετέρα ἔλα», ἕως οὗ τὴν ἔπαιρνα εἰς τὰς ἀγκάλας μου καὶ τὴν ἔφερα εἰς τὴν μητέρα της! Ὁ Θεὸς νὰ μὴ με συνερισθῆ διὰ τὰ ψεύματα τὰ ὅποια ἐφεύρισκον διὰ νὰ τὴν καθησυχάσω. Ἡ καρδία μου ἐράγιζεν ὡσάντις τὴν ἤκουον νὰ ἐρωτᾷ τοὺς διαβάτας ἂν εἶδον τὸν πατέρα της.»

Δάκρυα ποταμηδῶν ῥέοντα διέκοψαν τὴν διήγησιν τοῦ γέροντος, καὶ ἐγὼ δὲ ἔκλαιον ὡς νήπιον!

«Πολλοὶ ἐκ τῶν ὑπαλλήλων, προσέθηκα μετὰ τινὰ λεπτὰ, ἐπρότειναν εἰς τὴν σύζυγόν σας νὰ υἱοθετήσωσι τὴν Μαργαρίταν, ἀλλ' ἐκεῖνη δὲν ἠθέλησε κατ' οὐδένα τρόπον νὰ χωρισθῆ ἀπὸ τὸ παιδίον.

«Ἐνίοτε τὴν ἔπαιρνα εἰς τὸ δωμάτιόν μου καὶ ἔπαιζα μαζὺ της, τότε παρηγορεῖτο τὸ δυστυχισμένον ὄλιγον. Ὅταν τὸ ὠρολόγιον τῆς ἐκκλησίας μας ἐκτύπα τὰς ὥρας με ἔφερε πρὸς τὸ παράθυρον καὶ με ἐδείκνυε τὸν οὐρανόν, ὡσάν νὰ ἔλεγεν: ἐκεῖ εἶναι ὁ πατήρ μου. Βαθμηδῶν ὅμως ἤρχισε νὰ σᾶς λησμονῆ, καὶ ὅταν ἡ κυρία Ἐσθῆρ μαθοῦσα τὸ ναυάγιον τῆς φρεγάτας τὴν ἐφόρσε μαῦρα, σᾶς ἐλησμονήσεν ὅλως διόλου.

«Ἐμεγάλωσε πολὺ;»

«Πᾶρα πολὺ κύριε Ῥανδᾶλλ, καὶ τί εὐμορφῆ ποῦ εἶναι! Μ' ὄλον ὅτι τρία ἔτη τῶρα ἔχασα σχεδὸν τὸ φῶς μου, δύναμαι ὅλως νὰ σᾶς εἰπῶ ἀκριβεστάτα πόσον ὑψηλὴ εἶναι, διότι κάθε βράδυ με φιλεῖ εἰς τὸ μέτωπον ὅταν θὰ ὑπάγῃ νὰ κοιμηθῆ, καὶ κάθε βράδυ περὶ τὴν σκύπτω ὀλιγώτερον.»

«Δὲν ἠκούσθη τίποτε περὶ τοῦ νέου Πικάρδου;

«Ἄ βέβαια! τὸν γυρῶν φονευμένον εἰς ἓνα κκονοματισμένο σπῆτι, ἀλλ' ὁ πατήρ του ἐσκέπασε τὸ πρᾶγμα διὰ νὰ μὴ ἀκουσθῆ τί πρᾶγμα ἦτο ὁ χαριτωμένος του.»

Παρητήρησα ὅτι ὁ γέρον μοὶ ἔκρυπτε κατὰ τι, τὸ ὅποιο δὲν μοὶ ἔλεγε διὰ νὰ μὴ με λυπήσῃ. Τὸν περὶ τῆς ἀπουσίας μου. Κατ' ἀρχάς ἐφάνη δισταζῶν, ἐπὶ τέλος ἔμαθον τὴν τρομερὰν ἀλήθειαν, ὅτι δηλ. ἡ σύζυγός μου ὑπανδρεύθη. . . Ἰκανὰ λεπτὰ παρήλθον ἕως οὗ συνέλθω.

«Ἐπὶ ἀνδρῆς πρὸ ἐνός ἔτους, προσέθηκεν ὁ Στέφανος. Τὶ ἀνθρώπος εἶναι δὲν γνωρίζω· μοὶ φαίνεται ὅμως ὅτι δὲν παίρνουν καλὰ.»

«Πῶς φέρεται πρὸς τὴν κόρην μου; ἠρώτησα περὶ λυποῦμαι.

«Δὲν πιστεύω νὰ τὴν κκοκομεταχειρίζηται, ἀλλὰ εἶναι πολὺ ἀσπληνός. Ἀντίκει εἰς τὴν αἴρεσιν τῆς συζύγου σας, καὶ πιστεύω ὅτι προσπαθεῖ νὰ ἐλκύσῃ καὶ τὴν Μαργαρίταν. Ἐπὶ παρουσίᾳ μου ἡ κυρία Ἐσθῆρ δὲν προφυλάττεται πολὺ· πολλάκις παρετήρησα ὅτι ἐνῶ ἀνεγίνωσκον ἀνεστέναι καὶ ἔκλαιε.»

«Στέφανε, τῷ εἶπον με δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, μίαν χάριν σὲ παρακαλῶ νὰ μοὶ κάμῃς. Μίαν τελευταίαν χάριν! Μὴ εἶπῃς εἰς οὐδένα τίποτε περὶ τῆς συνεντεύξεώς μας, καὶ βοήθησον με νὰ ἰδῶ τὴν Ἐσθῆρ καὶ τὴν κόρην μου πρὶν ἐγκαταλείψω τὴν γῆν ταύτην εἰς τὴν ὑπόειν εἶμαι πλέον ξένος.»

«Μάλιστα!» ἀπάντησεν ὁ καλὸς γέρον. «Ἐἶθε, Κύριε Ῥανδᾶλλ, ὁ Θεὸς νὰ σᾶς δώσῃ δύναμιν νὰ ὑποφέρητε τὴν δυστυχίαν σας.»

Τοὺς λόγους τούτους εἰπὼν ἤνοιξε τὸ παράθυρον, τὸ ὅποιο δὲν ἦτο ἀκόμη κλεισμένον ἐσωτερικῶς, καὶ εἶδον τὰ ἐρυθρὰ παραπετάσματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀντενακλᾶτο τὸ ζῶηρον πῦρ τῆς ἐστίας.

«Τῶρα θὰ ὑπάγω μέσα διὰ νὰ τοὺς καλονυκτίσω καὶ σύρω ὀλίγον τὸ παραπέτασμα,» προσέθηκεν ὁ γέρον καὶ ἀνεχώρησε.

Τὴν στιγμήν ἐκείνην τὸ ὠρολόγιον ἐσήμεινεν ἐνάτην. Ἐκαστὸς ἐκ τῶν ἡγῶν ἐπλήγωνεν ὡς μάχαιρα τὴν αἵμασάγῃ καρδίαν μου. . . Κυριευμένος ὑπὸ σπασμῶν, ἐκόλλησα τὸ μέτωπόν μου εἰς τὰς ὑέλους τοῦ παραθύρου. Μετ' ὀλίγον τὸ παραπέτασμα παρεσύρθη καὶ εἶδον τὴν οἰκογενεῖάν μου. . . Προσπύχοντο. . . Ἡ θυγάτηρ μου, ἡ ἀκριβὴ μου θυγάτηρ. . . ἦτο γονυπετῆς ἐμπροσθεν ἐδρας. . . Οἱ γλανοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς ἠτένιζον πρὸς τὰ ἄνω. . . τὰ κοράλλινά της χεῖλη ἐψιθύριζαν προσευχὴν. . . ἡ χρυσὴ κόμη της κατέπιπτεν ἐπὶ τῶν ἐσταυρωμένων ἀλαβαστρίνων χειρῶν της. . . Καὶ ἡ Ἐσθῆρ ἐγονυπέτει οὕτως, ὡς τὸ πρόσωπόν της ἦτο ἐστραμμένον πρὸς ἐμὲ. . . τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο τὸ ὅποιο

ἠγάπησα εἰς τὰ ὄνειρά μου καὶ τὸ ὅποιον τοσάκις ἐσημείωσα ἐπὶ τοῦ ὄμου μου. . . Ἡ Ἐσθῆρ εἶχε γηράσει. . . δὲν ἦτο πλέον ἡ ὠραία μου Ἐσθῆρ. . . ἡ τόσον ὠραία, μὲ ὅλην τὴν τὴν ἀπάθειαν. . . Ἐκεῖνος. . . ὁ ἀντικαθιστῶν ἤδη ἐμὲ εἶχε τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος. . . ἤκουον τὴν φωνὴν τοῦ ἀπαγγέλλοντος τὴν προσευχὴν. Ἐν τῇ προσευχομένῃ ταύτῃ τριάδι ὑπῆρχεν ἀρχὴ γε καρδίᾳ τις ἐνθυμουμένη τὸν ξένον, τὸν ἐξῆριστον, τὸν ἀθῶν καταδικασθέντα; Μόνος ὁ Θεὸς τὸ γνωρίζει. . . Τὸ παραπέτασμα κατέπεσεν. . . Ἀπέμαξα τὰ δάκρυά μου καὶ ἀνεχώρησα. . . Δὲν εἶχον πλέον οὔτε πατέρα, οὔτε σύζυγον, οὔτε θυγάτηρα. . .

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ).

Λ. Σ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Μάιος!

Τὸ Χρηματιστήριον καὶ ἡ μεταλλομανία. — Ἡ γλῆ καὶ πνεῦμα. — Ὁ Μάιος καὶ οἱ περίπατοι. — Ὁ Παιητικὸς ἀγὼν. — Νεκρολογία· Λάζαρος Φῶνος.

I

Πόσος παρήλθε χρόνος, ὠραῖαι καὶ φιλομειδεῖς ἀναγνώστριά μου, ἀπὸ τῆς τελευταίας μεθ' ὑμῶν συνδιαλέξεως καὶ πόσα συμβάντα σπουδαῖα καὶ μὴ, διεδραματίσθησαν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πηθηκικῇ κοινότητι, ! Ἦτο τότε χειμῶν καὶ ψυχὸς καὶ χοροὶ καὶ δισκοεδάσεις, καὶ τῶρα ἔρχεται καὶ ἐκείνη θίατρα καὶ balletto. Ἀκόμα τότε ἕκαστος διήνυε τὴν εὐθείαν πρὸς τὴν ἐργασίαν ὁδόν, προσπαθῶν διὰ τῆς τιμιότητος καὶ ἐπιμελείας νὰ κερδαίνῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, ἂν οὐχὶ καὶ τὰ πρὸς στολισμὸν τοῦ ἑτέρου ἡμίσειός του, τοῦ κούφου αὐτοῦ βάρους, ὅπερ καλεῖται σύζυγος· καὶ τῶρα ὁ πυρετὸς τῆς ἀκόπου χρηματίσεως, τοῦ διὰ τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀπάτης τοῦ πλησίον πλουτισμοῦ, κατέλαβε τὰ εὐμετάβλητα πνεύματα πάντων καὶ ἐν τῷ ἀρτισυστάτῳ χρηματιστηρίῳ τῶν Ἀθηνῶν, πολλοὶ, πιστερο-

μεν, θά ἤσθάνθησαν τοὺς ταχέως καὶ ἀτάκτους ἐκείνους παλμούς, οὓς ὁ ἐν τῷ χαρτοπαγνίῳ διακυβεύων τὴν τύχην του καὶ τὸν ἄριστον τῶν τέκνων του αἰσθάνεται. Ἡ ὕλη κχιτισχύσασα ἐντελῶς τοῦ πνεύματος — ὅπου ὑπῆρχε — παρασύρει ἐν τοῖς ἐρωτοτρόποις περιδιθβάσειν αὐτῆς πάσας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας καὶ πᾶντας τοὺς βαθμούς τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ὁ τυρόλος τοῦ Ἰλίου ἐκψῶδός, ὁ ἀνατόμος τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας Σέξπηρ, ὁ Σὺης καὶ ὁ Δουμάς παρηγηκωνίσθησαν. Οἱ Σοῦτσοι καὶ οἱ Χαλακῶσται ἐλησημονήθησαν, καὶ ὁ μικρὸς καὶ φιλόγελως παῖς τῆς Ἀρραδίτης, ὅστις ἐνίοτε πληροὶ ἡμᾶς ἀνεκφράστου ἠδ' ἄτητος, μύλας του τὰς ἰδιοτροπίας, ἀπεβλήθη καὶ ἀπεδιώχθη, καὶ μίαν μὲν ἡμέραν ἐξέρχεται ἀπὸ τὰς στήματα ὕλων, περιδιθνίται καὶ ἠλεκτρίζει τὰ πνεύματα, ἀνοίγει τὰ ὄμματα, ἢ λέξις χρηματισμός.

Ἡ ὑπερτιμῆσις ἢ ὑποτίμησις τῶν μετοχῶν τοῦ Λαρίου, ἢ σύστασις, ἐν τῷ χάρτη, ἰταριῶν, ἢ εὔρεσις λίθου μέλανος ἢ φαιακροῦ ἐπὶ βουνοῦ ἢ ἐν τῇ παιδιᾷ, εἶνε τι χιτιστῶ ὄνειρα τὰ βρυκαλίζοντα τὴν ζωὴν τῶν ἀπογόνων τοῦ Περικλέους καὶ ὑποσχόμενα αὐτοῖς μέλλον πλῆρες πλούτου καὶ εὐδαιμονίας. Ἐν τῇ ἐπιτυχίᾳ τοῦ ἀύρου ἐκείνου λίθου διαβλέπουσι τὰ κέρη τῶν ἀνείρων των προσμεθιδῶσαν Ὀλκτικῶς αὐτοῖς καὶ τίνουσιν μετὰ σεμνότητος τὴν ἀλαβαστρίνην χεῖρά της· ἢ πρῶτα ἠγεμονικὴν ρίψουσιν, ὡς ἀναλελυμένος ὑδρῶν πρὸ τῶν ποδῶν των. Μὲγαλα μαρμαίονα ἀνοίγοντα αὐτοῖς τὰς μεγαλοπρεπεῖς πύλας των καὶ ὑπερτίται οὐκ ἴσασ ἐλαφιαῖα προσκλίνοντας εἰς τὴν μὲν νισιν των. Ταλαίπωρος ἄνθρωπος! Πῶς σφρατίζεται μὲ ἀπατηλὰς ἐλπίδας καὶ ἀποπλανᾶται μὲ ψευδῆ ὄνειρα καὶ πόσον ἢ ἀγνωστος καὶ μουσικῆ αὐτῶν φωνῆ ἀντηχοῦσιν εἰς τὰ ὄτα του ἐνδυναμῶει αὐτὸν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του καὶ τὸν χειραγωγεῖ κρύπτοντα ὑπὸ τὸ βῆρος τῶν θλίψεων καὶ παθημάτων! Ἄλλ' ἐπέρχεται ἢ πρῶτα ἠρεμος καὶ φαίδιμος, ἀνατέλλει ἢ πραγματικότης καὶ ἐγειρόμεθα, ὅπως ὁ ὄνειρώτων παῖς ὅτι κρατεῖ χρήματα, μὲ τὴν χεῖρα σφιγκτὰ κεκλεισμένην, ἀλλὰ . . . κενὴν! Ἡ μανία ἥτις εἶχε καταλάβει

τοὺς σοφοὺς τοῦ μεσαίωνος πρὸς εὔρεσιν τοῦ φιλοσοφικοῦ λίθου καὶ ἤδη πρὸς ἀνακάλυψιν μεταλλείων χαλκοῦ, ἀργύρου, μόλυβδου, χρυσοῦ, χρωμίου κτλ. ἀποδείκνυσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε ἐ-αύσατο ἔχων τὰς ἀδυναμίας καὶ ἀνοησίας του καὶ ὅτι αἰείποτε ἢ ὕλη ἀνεδείχθη ὑπερτέρα τοῦ πνεύματος, ὅπερ ὑπέκυψεν εἰς τὰς ἰδιοτροπίας αὐτῆς.

II

Εὐρισκόμεθα περὶ τὰ μέσα τοῦ ὠραιότερου τῶν μνηῶν, τοῦ ἀνοσπεροῦς καὶ μυρόπνου Μάϊου, τοῦ προστάτου τῶν ἐρώτων, ὃν ἄπαντες οἱ ποιηταί, ἀπ' αὐτῆς τῆς σκοτεινῆς ἀρχαιοπότητος; ὕμνησεν καὶ ὁμοῦς δυνάμεθα ν' ἀμφιβάλλωμεν, περὶ τούτου, διότι δρόσος φθινοπωρινῆ θωπεύει τὰς περὶ ἡμᾶς καὶ ὑγρασία λεπτὴ ἀπελπιζει τοὺς βρυματιῶντας. Ὁ Μάϊος ὑπῆρξεν ἐφέτος λίαν ἰδιότροπος καὶ εὐμετάβλητος ὡς ὄλας αἱ ὠραιότητες. . .

Αἱ πλατεῖαι καὶ οἱ περίπατοι δὲν εἶναι πλέον ἔρημοι καλλωνῶν καὶ πλούτου καὶ τὴν σιγὴν τῶν παρὰ τὸν καλλιόροον Ἰλυσσὸν περιδιαβάζόντων δὲν διακρίπτουσι μόνον τὰ κοκκί τῶν ἐνύδρων αὐτῶν κατοίκων καὶ ἐκεῖ μὲν καλλιόφυροι καὶ ἐρατεινὰ δεσποινίδες μετὰ τοὺς θερινούς των πῆλους εἰς οὓς ἢ καλαισθησία καὶ τὸ ὑποκάτωθεν σύρμα διδὲι φαντασιώδεις καὶ ποιητικοὺς σχηματισμοὺς, περιφέρουσι ἐλαφρὸν καὶ κοῦφον πόδι καὶ ἐκτοξεύουσι ἐρωτικὰ βλέμματα ἐλῶ δὲ ὠραῖαι καὶ . . . τὰ λοιπὰ . . . αἰδοῖ ἐκ τῆς ὠραίας Ἰταλίας κατακηλοῦσι τὰ ὄτα τῶν φιλοθεατόνων φριτητῶν τῶν ἐαρινῶν θεάτρων καὶ ἐπιβάλλουσι σιγὴν εἰς τοὺς παλαιούς αἰδοῦς καὶ κατοίκους τοῦ Ἰλυσσοῦ οὔτινες ἐντρομοὶ κρύπτονται ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἐνῶ φαίδριαι ὄρχηστρίδες ἐπιδεικνύουσιν ὠραῖα μέλη καὶ θαυμασίαν τέχνην εἰς τὸ φιλοθέαμον κοινόν. Μόνον οἱ συνδρομηταὶ τοῦ χρηματιστηρίου ψυχροὶ καὶ ἀναίσθητοι εἰς ὄλας τὰς διασκεδάσεις ταύτας συνωθοῦνται περὶ τὴν ὠραίαν Ἑλλάδα καὶ φωνάζουσιν ἀπὸ πρῶτας μέχρις ἐσπέρας πωλῶ — ἀγοράζω. Πολυχρόνως ἀσθένεια δὲν μᾶς ἐπιτρέπει δυστυχῶς εἰσέτι νὰ μεταβῶμεν καὶ ἀντιληθῶμεν ἰδίους ὄμματα τῶν ἐν τοῖς θεάτροις συμ-

βαινόντων καὶ τῶν ἀνοησιῶν τῶν θυόντων ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ ἔρωτος καὶ τῶν ἠθοποιῶν, πιστεύομεν ὅτι ταχέως ὁμοῦς θέλομεν πράξει τούτο.

III

Καὶ ἐφέτος, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, ἐτελέσθη ὁ Βουτσιναιὸς ποιητικὸς διαγωνισμὸς, οὐδὲν τὸ περίεργον καὶ κενόφρονος παρασχῶν ἢ μόνον τὰς περὶ λυρικῆς ποιήσεως θεωρίας τοῦ εὐκισθήτου καὶ εὐρυστάτου εἰσηγητοῦ. Ἡ αἰθερὰ ἀπὸ πρῶτας ἐπληρώθη φιλομούσου καὶ ἐλεκτοῦ ἀροατηρίου, τὸ δὲ πρὸς δεξιὰν θεωρεῖον κατελήθη ὑπὸ τοῦ φιλομειδοῦς καὶ ὠραίου φύλλου, ὅπερ ἐξωρᾶζε διὰ τῆς παρουσίας του τὴν πνευματικὴν τὰς τὴν πανήγυριν, καὶ ἀνέμενε νὰ χειροκροτήσῃ τὸν νικητὴν ποιητὴν, οὗ αἱ ποιήσεις ὀ ἀντήγουν ἐπὶ τῆς εὐκισθήτου καὶ ἐρωτικῆς καρδίας του ἢ θὰ ἀπέσπων ἐὰ στεναγμὸν καὶ ἐν ἀλμυρὸν δάκρυ καὶ οὐχὶ ἀδιάσπαστα χαχαρισματα.

Τριάκοντα καὶ πέντε λυρικά ποιήματα — διότι ὁ ὄγκος, ὡς ἴσως γνωρίζουσιν οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσται πρὸς διείσδυσις διαίρησις πρὸς εὐκολίαν τῶν κριτῶν καὶ μείζονα ἐπιτυχίαν τῶν κρινόμενων, ἦτο ἐφέτος λυρικὸς — ἀπεστάλησαν ἵνα διαγωνισθῶσιν εἰς τὸν στεφανίτην καὶ χρηματικὴν τοῦτον ἀγῶνα καὶ ἰσάριθμα στήθη ἐνγωνίως ἀνέμενον μετὰ πολλῶν προσδοκιῶν καὶ ἐλπίδων τὴν ἐμφάνισιν τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως. Τέλος ἐν μέσῳ σιγῆς καὶ τρέμου — τῶν διαγωνιζομένων — ἀνῆλθεν οὗτος τὴν ἔδραν καὶ ἠπλώσε φύλλα χάρτου, ἐν αἷς περιέχοντο τόσαι καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις καὶ τόσαι ὑψηλαὶ περὶ ποιήσεως θεωρεῖαι. Ἐκ τῶν τριάκοντα καὶ πέντε ποιητικῶν συλλογῶν, τέσσαρες μὲν μόνον ἐθεωρήθησαν ἐπιτυχίαι προσοχῆς καὶ ἔτυχον τινῶν ἐπαίνων, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀπεσιωπήθησαν καὶ ἐκ τούτων δύο μὲν ἐπηρεάθησαν «τὰ Ἑπεα Πτερόντα» καὶ «τὰ φύλλα» δύο δ' ἐβραβεύθησαν μερισθέντων εἰς δύο τῆς τε δάφνης καὶ τοῦ χιλιοδράχμου βραβεῖου «τὰ δάκρυα» καὶ «Ἡ φωνὴ τῆς Κυρδιάς μου», ὃν ποιηταὶ εἰσι τῆς μὲν πρώτης Παπούλιας τις τέως ἀγνωστος εἰς τὸν ποιητικὸν καὶ πεζὸν κόσμον, τῆς δ' ἐτέ-

ρας ὁ γνωστὸς δι' εὐτραπέλων τινῶν ποιημάτων καὶ μίς κωμωδίας Ἰουσουειδητῆς καὶ Ἀσουειδητῆς καλουμένης νεκρὸς Δ. Καμπούρογλου.

Καὶ περὶ μὲν τῆς κρίσεως οὐδὲν νῦν λέγομεν ἀναμένοντες νὰ ἴδωμεν εἰς τὸ φῶς τοὺς ζωηροὺς ἀδάμαντας οὓς οἱ ἀξιότιμοι κριταὶ ἀνεύρον ἐν μέσῳ τῆς τότε ἰλῆος καὶ αἰτινας ἐξεθλίψεωσαν αὐτοὺς, ἄλλως γνωρίζομεν ὅτι ἕκαστος κρίνει ἀναλόγως τῆς διαπονητικῆς του δυνάμεως καὶ τοῦ ἰδικτέρου του γούστου, καὶ τὸ γούστο τῶν κριτῶν συνήθως εἶναι ἄλλοιόν τοῦ τῶν ποιητῶν καὶ τοῦ ὄρθου λόγου. Ὁ μᾶς ἐπιτρέψῃ ὁμοῦς ὁ Κυρ. εἰσηγητῆς νὰ τῷ εἴπωμεν εὐσεβῶς καὶ εὐλιτρῶς ὅτι οὐδὲν ὡς ἐὰν ἔμειψαν ἡμᾶς οἱ ἀδάμαντες του — ἴσως διότι δὲν εἴμεθα πῆλγιον — καὶ ὅτι ἐξ ὅσων ἠκούσαμεν εἰς μὲν τὰ ποιήματα τοῦ Κυρ. Καμπούρογλου ἀνεύρομεν μὲν εὐφραν ἄλλ' οὐχὶ καὶ πολλὴν πύλιν εἰς δὲ τὰ δάκρυα οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀνθὴ διχρόρων εἰδῶν καὶ ποιητικῶν πλῆν μεμνημένα ἐκ τῶν πεπτότων δακρύων του καὶ ὡγρὰ ἐκ τῆς πολλῆς θερμότητος τῆς γειραῖας καρδίας του. Τὰς περὶ τῶν ποιητικῶν θεωρειῶν τοῦ κριτηρίου σκέψαι μᾶς καὶ τὰς ἐπὶ τῶν βραβεθέντων κρίσεις θέλομεν δημοσιεύσει προσηγῶς, ὅταν θὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἐκθεσιν τῶν ἀξιότιμων κριτῶν ὁλόκληρον.

IV

Ἐν μετὰ τὸ ἄλλο μαραίνονται καὶ πίπτουσιν ὑπὸ τὴν ἐπίπνευσιν τῶν χρόνων τὰ φύλλα τοῦ ἀγλαοῦ καὶ οὐρανομήκου ἐκείνου δένδρου ἐξ οὗ ἀνεβλήσθησεν ἢ ἐλευθερία ποτισθεῖσα διὰ τῶν αἱμάτων τόσων ἀνδρείων καὶ τόσων ἀδυνάτων θυμάτων τῆς Οὐριωδίας τῶν τυράννων. Εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἀπέρχονται εἰς τοὺς κόλπους τῆς αἰωνιότητος οἱ ἄνδρες τῆς μεγάλης ἐκείνης γενεᾶς, ἥτις διαρρήξασα τοὺς χαλινούς τῆς δουλείας, ἀνήγειρε γενναῖον καὶ ὑπερήφανον τὸ μέτωπον καὶ πατοῦσα ἐπὶ τῶν αἰμοσταζόντων ἐρειπίων τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς ἐρημώσεως διέσεισε τὸ δόρυ φοβερὰ, ὡς λέων ἐκσπῶν τὰς ἀλύσεις του καὶ ἀνέκραξε θάνατος ἢ ἐλευθερία.

Ὁ ὑποναύαρχος Λάζαρος Φῶνος ἢ Παπαμανώλης, τέκνον τῆς ἡρωϊκῆς καὶ μεγαθύμου Ἰδρίας καὶ εἰς τῶν ἡρώων τοῦ μεγάλου ἐκείνου καὶ μακροχρονίου δράματος τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Παλιγγενεσίας, κατέλιπε τὸν πρόσκαιρον τοῦτον βίον, ἀφοῦ εἶδε τὴν ἐκ τῶν ἐρειπίων καὶ τῆς ἐρημώσεως ἀναγεννηθεῖσαν ὡς ὁ φοῖνιξ, πατρίδα του ἐλευθέρου καὶ πεπολιτισμένην.

Ἀνήκων ἐν μιᾷ τῶν ἐπιφανεστάτων καὶ πλουσιωτάτων οἰκογενειῶν τῆς πατρίδος του, ἅμα τῇ ἐνδράσει τιῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἱερῶ ἀγῶνι, ἀνπλασθὼν αὐθормήτως καὶ ἐξ ἀγνοῦ φιλοπατρίας αἰσθήματος τὴν κυβερνητικὴν τοῦ ἰδίου τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ πλοίου διέσχισε τὰς θαλάσσας μετὰ τῶν στόλων τῆς Ἑλλάδος προσκοπιζόμενος τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας μαχομένους καὶ παρευρέθη εἰς ὅλας τὰς ναυμαχίας καὶ τὰ ἡρωϊκὰ θαλάσσια κατόρθωματα ἅτινα εἰς μὲν τοὺς τυράννους ἐνέπνευσαν τὸν φόβον καὶ τρόμον, εἰς δὲ τὸν κόσμον ἅπαντα τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν κατάπληξιν!

Μετὰ δὲ τὴν ἀποκινάστασιν τῶν πραγμάτων, ἐξηκολούθησεν ὑπηρετῶν τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα εἰς διαφόρους ναυτικὰς θέσεις μετὰ ζήλου καὶ τιμιότητος καὶ ἐκ τοῦ γήραος ἀπομακρυνθεὶς αὐτῶν, ἀφῆκε τὰς καλλίστας ἀναμνήσεις.

Πεπροικισμένος δι' ὄλων τῶν ἀρετῶν καὶ προτερημάτων χρηστοῦ πολίτου, ἀγαθοῦ καὶ εἰλικρινοῦς φίλου καὶ φιλοστόργου πατρὸς καὶ συζύγου, ἀπῆλθε τοῦ κόσμου τούτου μετὰ τὴν ἐνδύμυγον χαρὰν ὅτι ἐξεπλήρωσε τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν κοινωνίαν καθήκον του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

ΠΡΩΤΗ ΚΑΙ ΜΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Γ π 3

Κ. Ι. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ.

Ὁ ἐνταῦθα πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλλη-

νικῶν γραμμάτων Σύλλογος πρὸ πολλοῦ ἔβλετο διαγώνισμα ἔχον οὕτως: «Ποῖα αἱ ἐλλείψεις τῆς κατωτέρας καὶ μέσης δημοσίας παιδείας ἐν Ἑλλάδι; πόθεν ἐκαστῇ αὐτῶν προέρχεται; ἂν ἐκ τῶν νόμων, ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς ἢ ἐξ ἄλλων λόγων; ποῖα τὰ ἄμεσα καὶ ἔμμεσα ἀποτελέσματα τῶν ἐλλείψεων τούτων εἰς τὴν διοικητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἠθικὴν διάπλασιν τῆς νεολαίας; ποῖα τέλος τὰ καταλληλότερα θεραπευτικὰ μέσα;»

Πέντε ἐν ὄλοι πονήματα ἐστάλησαν ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ πραγματευόμενα τὴν λύσιν κατὰ τὸ δυνατὸν τοῦ σπουδαίου τούτου κοινωνικοῦ προβλήματος μετὰ τῶν ὁποίων συγκαταλέγεται καὶ τὸ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν κείμενον καὶ συγγραφὴν ὑπὸ τοῦ πολυμαθοῦς καὶ φιλοπονωτάτου γυμνασιάρχου τοῦ ἐν Σμύρνῃ γυμνασίου κ. Ξανθοπούλου, ὅπερ οὐ μόνον πολλῶν ὑπὸ τῶν κριτῶν ἠξιώθη ἐπίνων καὶ προεκριθῆ τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ καὶ ἐξετυπώθη δαπάναις τοῦ Συλλόγου. Τὴν ἀξιόλογον ταύτην συγγραφὴν συνιστῶμεν εἰς πάντα καὶ ἰδίως εἰς τοὺς ἀναλαμβάνοντας τὴν παιδείαν, μόρφωσιν καὶ διάπλασιν τῶν νέων, διότι πολλὰ ἐν αὐτῇ εὐρίσκουσι τὰ σπουδαῖα καὶ ὠφέλιμα, ἅτινα πολυχρόνιος περὶ τὴν διδασκαλίαν πείρα ἐδίδαξε τὸν συγγραφέα.

Ὡς ἐν παραρτήματι δὲ συνεξεδόθη μετὰ τῆς συγγραφῆς ταύτης καὶ σπουδαῖα τοῦ ἰδίου πραγματεία περὶ ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν κορασίων οὐ μικρὰν ἔχουσα ἐσωτερικὴν πρὸς τὸ ὅλον συνάφειαν.

Τὸ ἀξιόλογον τοῦτο βιβλίον ἐξελθὼν κατ' αὐτὰς ἐκ τῶν καλλιτεχνικῶν πιεστηρίων τῶν ἀδελφῶν Περρῆ, εὐρισκόμενον ἐν Σμύρνῃ μὲν παρὰ τῷ συγγραφῆ, ἐνταῦθα δὲ παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις, καὶ συγκείμενον ἐκ 300 σχεδὸν σελίδων τιμᾶται δραχ. 3 1/2.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ
ΠΡΟΝΟΜΩΝ ΤΟΥ ΕΤΕΜΜΑΤΟΣ.

ΚΑΙ ΙΔΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑΔΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Γ π 3

Ἰωάννου Κρεστενίτου.

τελοιοροῦτος τῆς Νομικῆς.

Ἐπίσης ἀρτίως ἐδημοσιεύθη ἡ ἐν τῷ συλλόγῳ Παρνασσῶ ἀναγνωσθεῖσα ἀξιόλογος διατριβὴ περὶ Προνομίων τοῦ ἑτεμματος καὶ ἰδίᾳ τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς τοῦ τελοιοροῦτος τῆς Νομικῆς κ. Ἰωάννου Κρεστενίτου. Ἀριστὴν εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς πραγματείας ταύτης ἔδωκεν αὐτῷ, ὡς ὁ ἴδιος ἐν τῷ πλήρει Ἀπτικῷ ἄλφατος προλόγῳ του λέγει, ἡ τελευταία τῆς Βουλῆς διάλυσις. Καὶ χαίρομεν διότι οὗτος ἐξελθὼν τῆς κοινῆς καὶ πεπατημένης ὁδοῦ τῆς φιλολογίας περὶ τὴν συνιθουνοῦνται οἱ πλείστοι τῶν ἡμετέρων νέων ἐτράπη πρὸς ἀντικείμενα πλείονος σπουδαιότητος καὶ πλείονος ενδιαφέροντος, διότι φρονούμεν ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τῆς πραγματείας ταύτης δύναται πλείονον νὰ ὠφελῆται ἢ ὁ βίος τοῦ Ἰταλοῦ Σιλβίου Πελλίκου ἢ τοῦ ποιητοῦ Κόμμενς.

Ἀφοῦ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ δι' ὀλίγων ἀναφέρει τοὺς λόγους ἐπ' οὓς στηριχθέντες οἱ λαοὶ παρεχώρησαν τοῖς βασιλεῦσι προνόμια καὶ ἀναφέρει ὅτι ἰδίᾳ τὰ ἐξετάσει καὶ διατριβῆ εἰς τὰ ἐξῆς τρία: Τὸ διορίσειν καὶ παύειν τοὺς ὑπουργοὺς. — Τὸ διαλύειν τὰς βουλὰς. — Τὸ ἀρνεῖσθαι τὴν κύρωσιν καὶ ἐκτέλεισιν τῶν παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ ψηφισθέντων νόμων, ἀρχεται τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν καὶ φέρει κρίσεις ὀρθὰς καὶ ὠφελίμους. Συγχαίρομενοι ἀπὸ καρδίας τὸν φιλόπονον φίλον μας κ. Κρεστενίτην, συνιστῶμεν τὴν διατριβὴν του εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἰδίως τῶν ἀντιπροσώπων, ὧν πολλοὶ βεβαίως ἀγνοοῦσι καὶ διατὶ ἐδόθησαν τὰ προνόμια εἰς τοὺς βασιλεῖς καὶ πῶς δύνανται νὰ τὰ μεταχειρίζονται.

Ο ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ
ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΚΑΤΑΛΑΛΑΝΟΣ.

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΜΕΡΗ ΠΕΝΤΕ.

ΑΝΘΥΛΛΙΑ

ΛΥΡΙΚΑΙ ΠΟΗΣΕΙΣ

Γ π 3

ΜΑΡΙΝΟΥ ΚΟΥΤΟΥΒΛΑΗ.

Ἐν τῇ ἐποχῇ τὸ πνεῦμα ὑποχωρεῖ εἰς τὴν πικρὴν ὕλην, ἐ δὲ παροξυσμὸς τοῦ ἀκόπου πλουτισμοῦ ἀπρροσῶ πᾶσαν διάνοιαν καὶ ἐνέργειαν, φιλομαθεῖς καὶ φιλόπονοι ἐργάται τοῦ πνεύματος δὲν παρκατοῦσι τὴν σκαπάνην, ἀλλ' ἐργάζονται, ἕκαστος κατὰ τὰς ἐκαστοῦ δυνάμεις, εἰς τὸν ἀγρὸν τῆς φιλολογίας καὶ προθυμοῦνται νὰ προσφέρωσιν ἔστω καὶ τὸν ὀβολὸν τῆς γῆρας εἰς τὸν βωμὸν αὐτῆς.

Τὸ ἀγγελλόμενον δῶμα ἐξελθὼν ἀρτίως ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν ἀδελφῶν Περρῆ καὶ διακρινόμενον διὰ τὴν ἄκραν φιλοκαλίαν του εἶναι τὸ πρῶτον ἔργον τῆς νεκρᾶς μούσης τοῦ κ. Κουτούβλαη.

Ἰπ. Ὄσιν ἔχον ἐν τῶν πολλῶν ἐπεισοδίων τῆς ἱστορίας τοῦ πολυπαθοῦς ἡμετέρου ἔθνους κατὰ τὴν ἀγωνιώδη καὶ αἱματηρὰν ἐκείνην ἐποχὴν τῆς δουλείας, καθ' ἣν διεφθαρμένοι καὶ ἐξηγρευμένοι ἄρχοντες τῆς δύσεως κατεδυνάστευσαν τὴν ἡμετέραν πατρίδα, προδίδει ὅτι ὁ νεαρὸς συγγραφεὺς κέκτηται καρδίαν εὐγενῆ καὶ ποιητικὴν καὶ ὅτι θέλει ἐν τῷ μέλλοντι παραγγάγει ἔργα πολλῶ κρείττονα τούτου.

Ἐν τέλει τοῦ δράματος ὑπὸ τὸν τίτλον Ἀνθύλλια δηλοσιεῖται ὁ ποιητῆς διαφόρους αὐτοῦ ποιήσεις αἵτινες δὲν στεροῦνται τρυφερότητος καὶ αἰσθημάτων ἐκ τῶν ποιημάτων τούτων κάλλιστον ἐφάνη ἡμῖν ἢ Ξανθοῦλα.

Συγχαίροντες τῷ φίλῳ ποιητῇ ἐπὶ τοῖς ἔργοις του τούτοις, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσι ἢ ὡς λυκρῶς λαμπρᾶς ἡμέρας, συνιστῶμεν αὐτὰ τοῖς φιλομούσοις.

ΤΗ ΔΓΝΩΣΤΩ ΜΟΙ

Εκει όπου την σκιάν του ο Αυκαθητός έκτεινει,
(Όταν χέη φως γλυκύ
Ανακύπτουσα ήρέμα έκτων βράχων ή σελήνη,
Εκει κόρη θελκτική
Μέλαν όμμα και βρομβώδες πρός τόν λόφον
[άνεγείρει,
Και κυμαίνετ' εις έκστάσεις κ' άκροατ' έν συγ-
κινήσει
Τούς ψιθυρισμούς έκείνους όσους νύξ ώραλα
[σπείρει
Είν' εκεί η την όποιαν έχω όνειροπολήσει
Έν έξάψει φαντασίας, έν νυκτί μαγευτική . . .

Όπισθεν του βραχιλίου παραδείσου όπου ψάλλει
Γοερά ή άηθών,
Όπου κρύπτεται οικία έν μεθυστική άγκάλη
Λεμονώνων ευωδών,
Όπου πτέρυγες Ζεφύρων χέουν μύρα της Ινδίας
Και ό λέων αναβρίπτει φρικαλέους ώρυγμούς,
Εκει στήθος άναπνέει έμπλεον ήδυπαθείας,
Και θερμόν άνακινείται εις νεανικούς παλμούς,
Εκει πνεύμα έντός κόσμιων έντροφών όνειρωδών.

Αντικείμενον άς ήμην των Ιδανικών σ' όνειρων
Τών συχνών σου βρομβασμών!
Η πηγή έγώ άς ήμην των κρυφών σου, διαπύρων
Και περιπαθών παλμών!
Αχ! άς ήδονάμην πλάσμα φιλιτατον νά σοι
[λαλήσω,
Νά σέ άρω εις τοσ λόγου τά ούράνια πτερά,
Ούρανόν και παραδείσους μετά σου νά διατρίψω,
Έν, έν άσθημα νά πνήθ εις τά στήθη σου τ' άβρά,
Ένα εις τό μέτωπόν μου νά έχλειώ λογισμόν!
3 Απριλίου 1873 Αθήναι.

Α. Π.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΙΤΕΡΑ ΜΟΥ

Χόνια πέφτουν τό πουλάκι τρέμει επάνου σ' κλαρί του
Και σήν άγκυλιό της μάννας τρέχει γιά νά ζεσταθώ.
Δίν μπρεϊένά τραγουδάτη γιατί επάγωσε ή ψυχή του,
Ζέττανέ το, καλή μάννα, φίλησέ το . . . Οά χαθή.

Ε' έγώ έτα: σ' μικρά μου σ' δυστυχησμένα χρόνια
Πηχμμένο από τό κρύο, από όργάνια θλιβερά,
Προχουμουν 'ς έσέ, μανούλα, όταν έπεφταν τά χιόνια
Και μ' έξέσταινες σ' άγκάλη πονεμένη, τρυφερά,

Τώρα έκμαζ φτερούγες και πετώ εις τόν αϊθέρα . . .
Κάπου ψέλιω την άγάπη, κάπου κλαίω συμφορές.
Μά σήν σημερινή γιορτή σου τραγουδά, πετώ, μητέρα,
'Αφοσ' σήν φτωχή ζωή μου δέν έγνώρισε χαρτίσι

Σήκωσε σεμνά τό χέρι και ευχή σου μου, μανούλα,
Μέσ' τά παγωμένα χείλη δός μου φίλημα θερμό.
Νά ζετάνη τόν ύγιό σου, ής ό ήλιος την αυγούλα,
'Όπως ώζει άπελπισμένο ένα χέρι άπό τόν γκρεμό.

Σέ κατάρταλαν την δόλια τόσα χρόνια άπελπισμένα
Και σ' όύσημα τοσ χρόνου τρέμεις σβύναςσι γλωμάη
'Ελα, μάννα, νά σοι δώσω ή, τι μοσδάωσες: σέ μένα
Ναύρης λίγη ήσυχία, ύποστήριξι θερμή.

25 Νοεμβρίου 1872.

ΕΓΓ. Γ. ΖΑΛΑΚΩΣΤΑΣ.

ΕΙΣ ΕΚΕΙΝΗΝ.

Ουδέποτε ήγάπητην ή νέα σου καρδιά,
Ποτέ δέν συνετέραζε παλμός τάξερά σου στήθη
Και ήσαν τά αίτήματα έκείνα ειρωνεία,
Και παιδικά άς τάχιστα άκολουθεί ή λήθη.

Πτο άπάτη, χίμικρα ό φλογερός σου έρωσ,
Και τό μειδίαμα πηγή βελών στενγμών
'Ακτίς πρός όραν λάμψατα διαφττοντος άστέρου:
'Η λάμψις των ώρχίων σου και μαύρων έρπλημών.

'Αλλά ό ζήσας πρός στιγμήν εις φωτεινήν ήμέραν
'Όταν τό σέλας τό λαμπρόν τοσ Φοίβου στερεήθ,
Τυρλοῦται και συλλέζεται εις νύκτα βαλυτέρην
'Αδυνατών εις τοσ φωτός την γήν νά ύψωθώ.

Τό πασελθόν άνκολώ εις μάτην τό ώρχιον,
Εις μάτην των όνειρων μας τό, ευτυχή καιρόν
'Όταν έμοσ πληνώμενοι έν μέτω των άνθέων
Τό μέλλον διεβλέπομεν γαλήνιον, φαιδρόν.

'Αλλ' ήσο μένον ζνείρον έκείν' ή ευτυχία,
Και των όνειρων ό καιρός πολυ δέν διαρκεί:
Και ήδη ή ψυχρότης σου και άδιαφορία
Τό παλός τοσ αίσθηματός την μέλην έκδικεί,

'Όπως ναυδάτης άπειρος χωρών έν νημερίζ
Και θεωρών τά κύματα γαλήνι' άγνωστ
'Ότ' εις τά βάλη των σφοδρά φωλεύει τρικυμία
Και τά έγειρει τοσ Βορρά ή φοδερά πνοή,

Ούτω, παιδίον, άγνωστ τό πύρ των αίσθημάτων
'Όπόσον την καρδίαν μας έδυνηρώσ φλογίζε,
Ουδ' έννοεις ή δυναμεις των θελκτικών βλεμμάτων
Εις ποίαν έξουασον δεινών και πόνων μ' ά βυθίζει.

ΝΙΚΟΛ. ΜΑΤΑΡΑΓΚΑΣ.

Αί συνδρομαί γίνονται,

Έν Αθήναις παρά τω βιβλιοπωλείω άδελφών Περρής και τω τυπογραφείω
'Ημισσοῦ κειμένω κατά την όδόν Αθηνάσ πλησίον των λεοφορείων Κατοίμ-
παλη. — Έν Σύρω παρά τοίς βιβλιοπώλαις Γ. Λούμη και Γ. Μέμω. — Έν
Πύλω παρά τω κ. Δ. Στουνοπούλω. — Έν Πάτραις παρά τω καθηγητή κ.
Κ. Νεστορίδι. Έν Χαλκίδι παρά τω δικηγόρω Άλεξ. Οικονόμου. — Έν
Λεβαδεία παρά τω κ. Η. Νάκω. — Έν Ναυπλία παρά τω κ. Κ. Δημη-
τρακοπούλω. — Έν Θήβαις παρά τω κ. Εύσταθίω Καλόπαιδι. — Έν Καλάμιας
παρά τω δικηγόρω κ. Τζανέτω Πόταρη. — Έν Μεσολογγίω παρά τω κ. Ν.
Παλαμά. — Έν Λαμία παρά τω δικηγόρω κ. Άριστ. Γιατροῦ. — Έν Ύδρα
παρά τω φαρμακοποιώ Μ. Πολίτη. — Έν Λευκάδι παρά τω τελώνη κ. Γερα-
σίμω Μεταξά. — Έν Ζακύνθω παρά τω κ. Γ. Σφήκα. — Έν Ίθάκη παρά τω
φαρμακοποιώ κ. Κωνστ. Παυλάτω. — Έν Κεφαλληνία παρά τω δικηγόρω κ.
Γ. Φλωριά. — Έν Χίω παρά τω κ. Στεφάνω Καρτούλη. — Έν Σμύρνη παρά
τω κ. Αντωνίω Παρασκευοπούλω. — Έν Ααρίστη παρά τω κ. Αρ. Στυλίδη.
— Έν Βώλω παρά τω κ. Ν. Ηπαλή. — Έν Θεσσαλονίκη παρά τω δικηγόρω
κ. Δ. Ζαχαριάδη. — Έν Σέρραις παρά τω Έλληγι προξένω. — Έν Μιτυλήνη
παρά τω Θεμιστ. Μαρίνου. — Έν Κυδωνίαις παρά τω Αναγνωστηρίω «αί
Κυδωνίαι.» — Έν Φιλιππουπόλει παρά τω σχολάρχη κ. Β. Σκορδέλη. —
Κοριτσά της Μακεδονίας παρά τω σχολάρχη κ. Χαρ. Καρμίτση. — Έν Κων-
σταντινουπόλει παρά τω βιβλιοπωλείω Σ. Ανδριάδη και Σα. — Έν Τρα-
πεζούντι παρά τω συλλόγω «ό Ξενοφών.» — Έν Αλεξανδρεία παρά
τω κ. Παντ. Καμπούρογλου. — Έν Ρεθύμνω Κρήτης παρά τω κ. Ν. Ασκού-
τση. — Έν Πόρτ-Σαίτ παρά τω κ. Γερασίμω Πόγγη δικηγόρω. — Έν Καλ-
κούττα παρά τω κ. Αγγελάστω Σακρανδής. — Έν Γαλαζίω παρά τω κ. Σπυρ.
Φ. Αντύπα. — Έν Καλαρατίω παρά τω κ. Γ. Αντύπα. — Έν Βραίλα παρά
τω κ. Χαρ. Γολμίδη. — Έν Βουκουρεστίω παρά τω γραφείω της έφημερίδος
«Ίρις.» — Έν Manchester παρά τω κ. Ξενοφ. Αδαμίδη. — Έν Μελίτη παρά
τω κ. Εύστρ. Πετροκοκκίνω. — Έν Λειψία παρά τω κ. Άριστ. Αντωνιάδη.
— Έν Όδησσώ παρά τω κ. Γεωργίω Κουρούδη. — Έν Μασσαλία παρά τω
κ. Πέτρω Γγγλέση και Κωνστ. Κούπα. — Έν Πετρουπόλει παρά τω φιλο-
γενεστάτω και έξοχωτάτω έν ιατροίς κ. Ιωάν. Συμβουλίδη.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Table with 2 columns: Location and Amount. Includes entries for Greece (10 drachmas), Turkey (16), Russia (5 rubles), and others.

Τα ταχυδρομικά εις βάρος της «Εθνικής Βιβλιοθήκης.»

Βιβλία καινοφανῆ.

ΠΡΩΤΗ ΚΑΓ ΜΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ	περὶ ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν Κορασίων ὑπὸ Κ. Σ. Ξανθοπούλου γυμνασιάρχου	δραχμαὶ 3,50
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ,	περιοδικῶς ἐκδιδόμενα ὑπὸ τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου Πανασσῶ. Τόμ. Α'. φυλ. Β'.	» 1
ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ	πρὸς καταρτισμὸν τῆς περὶ ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑπτανήσου ιστορίας ὑπὸ Κωνστ. Λομβάρδου. Τόμ. Α'. φυλ. Γ'.	» 1
Π. ΧΙΩΤΟΥ.	Βλέμμα εἰς τὰ κατακρινόμενα περὶ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου καὶ τοῦ διθυράμβου τοῦ ποιητοῦ Ἄρ. Βλασιώτου. Ἐν Ζαζύνθῳ.	
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ ΤΟΥ ΣΤΕΜΜΑΤΟΣ	καὶ ἰδίᾳ περὶ διαλύσεως τῆς Βουλῆς. Λόγος ἀναγνωσθεὶς ἐν τῷ συλλόγῳ Πανασσῶ ὑπὸ Ἰωάννου Κρεστενίτου τελειοφοίτου τῆς νομικῆς	» 1,
Ο ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΚΑΤΑΛΛΑΛΟΣ	δράμα εἰς μέρη πέντε, καὶ ΑΝΘΥΛΛΙΑ συλλογὴ λυρικῶν ποιήσεων, ὑπὸ Μαρίνου Κουτούβαλη	φράγκα 3,
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΝΑΥΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	τοῦ κατὰ θάλασσαν ὑπὲρ Ἑθνικῆς αὐτονομίας ἀγῶνος τῶν τριῶν νήσων Ἰδρίας, Σπυτσῶν καὶ Ψαρῶν καὶ τῶν μετὰσχόντων αὐτοῦ μερῶν ὑπὸ Γ. Π. Φωτοπούλου	» 3,
ΛΥΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ.	Δράματα Σ. Βασιλειάδου.	
ΟΜΗΡΟΥ ΙΔΙΑΣ	μεταγλωττισθεῖσα ὑπὸ Α. Σκαλίδου ἐν Ἀθήναις.	
ΠΕΡΙ ΔΙΑΔΟΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΙΚΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.	ὑπὸ Ἄριστείδου Οἰκονόμου.	
ΟΙ ΕΚ ΜΙΚΡΩΝ ΤΕΧΝΙΤΩΝ ΜΕΓΑΛΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	ὑπὸ Σπ. Π. Λάμπρου.	
ΚΑΖΑΜΙΑΣ	Κορομηλᾶ τοῦ 1873	δραχ. 1,50
ΠΑΛΤΩΝΟΣ ΓΟΡΓΙΑΣ	μετὰ πρόλογον καὶ σημειώσεων ὑπὸ Γ. Μιστριώτου	» 5 —
Μετάφρασις ἑμμετρος τῆς ἐν ΑΥΛΙΜΙ ΦΙΛΟΓΟΝΕΙΑΣ	τοῦ Ῥακίνα ὑπὸ Παν. Παναῆ φρ.	2 —
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ τῆς ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ	ὑπὸ Μ. Π. Περίδου, ἐκδόσις Β'.	» 4,50
ΛΥΚΑΥΤΕΣ	ἦτοι συλλογὴ λυρικῶν ποιήσεων ὑπὸ Χ. Ἀννίνου, ἐν Κεφαλληνίᾳ	» 1,50
Ἀγγέλου Βλάχου ΑΙΔΩΝ καὶ ΙΟΝ,	παραλογή	» 1 —
ΟΙ ΠΕΤΕΙΝΟΜΥΘΑΙΟΙ,	κωμῳδία μεταφρασθεῖσα ὑπὸ * * ἐν Ἐρμουπόλει.	» 1 —
Π ΦΕΡΝΑΝΔΗ	μυθιστορία Ἀλεξάνδρου Δουμαῆ, μετάφρασις Γ. Α. Ξανθοπούλου καὶ Α. Πετρίδου ἐκδοθήσεται ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ ἐβδομαδικαῖα τεύχη ἐκ δύν τῶν γραφικῶν φύλλων.	

Προσεχῶς ἐκδίδονται.

- ΑΠΑΝΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Χ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ, ἐκδόσις δευτέρη. Ἡ νέα αὕτη ἐκδοσις ἀγγέλλεται πληρεστέρη καὶ διὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι δυνατῆς φιλοκαλίας τετυπωμένη. Ἡ τιμὴ ὀρίζεται εἰς δραχ. 6.
- (1) πολυμαθῆς καθηγητῆς τοῦ Γυμνασίου Πατρῶν Κ. Κ. Νεστορίδης ἀγγέλλει τὴν μετάφρασιν σπουδαιοτάτου συγγράμματος τοῦ πατρὸς Γρηγορίου ἐν ᾧ ἀσκειῖται ἐπιστημονικῶς αἱ ἀντιχριστιανικαὶ θεωρεῖαι καὶ αἱ ἀσεβεῖς κατὰ τοῦ Θεοῦ ποιοῦντες ἕξεις τοῦ Ῥενάν καὶ ἐν ᾧ τοσαῦτα θεολογικὰ καὶ φιλοσοφικὰ γνώσει ἀναπτύσσονται καὶ τοσαῦτα ἄπορα ἐπιλύονται. Τὸ βιβλίον τοῦτο, ὅτερ θὰ περιβληθῆται τὴν σφραγίδα τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ ἐκ 40 τυπογραφικῶν φύλλων ἀποτελούμενον, τιμᾶται δραχ. 6.
- ΛΥΚΟΦΩΣ συλλογὴ λυρικῶν ποιήσεων ὑπὸ Α. Διυμαντοπούλου δραχ. 1.
- Τῶν ἀνωτέρω ἐκδοθησομένων βιβλίων συνδρομητικὰ καταγράφονται εἰς τὴν γορφεῖαν τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης.